

ZSKP - 40 LET

V našem listu smo že večkrat pisali o pomembnih jubilejih slovenskih organizacij in ustanov. Na tem mestu se bomo zaustavili ob 40-letnici ustanovitve Zveze slovenske katoliške prosvete (ZSKP) v Gorici. Nastala je leta 1959 in to kot sad razmišljanj in predlogov naših takratnih kulturnikov, ki so si zaželeli oblikovanja neke širše kulturno - prosvetne centrale za vsa prosvetna društva na Goriškem, ki delujejo v duhu krščanskih vrednot in slovenstva.

Danes je ZSKP nedvomno prerasla v široko in bogato razvejano kulturno ustanovo goriških Slovencev. Ni je večje prireditve oz. kulturne manifestacije, ki ne bi nosila njenega imena kot organizatorja. Dovolj da omenimo le Cecilijanko, ki je tudi nedavno praznovala okroglo obletnico svojega obstoja. V tem smislu lahko pravilno razumemo vlogo Zveze v goriškem in sploh manjšinskem obstoju na področju naše dežele (in tudi izven njenih meja).

V petdesetih letih je goriško prosvetno življenje - najprej v Marijinem domu na Placuti, potem v Katoliškem domu - gotovo izhajalo iz idealizma in navdušenja takratnih, nekaterih še kasneje oz. danes aktivnih kulturnikov. To so predvsem imena kot Mirko Filej, Maks Komac, Viktor Prašnik, Ljubka Šorli, Zora Piščanc in Kazimir Humar. V širšem slovenskem katoliškem delovanju pa zaslužijo omembo Anton Kacin, Martin Kranner in Ciril Koršič. Vsi ti so vsak na svojem področju veliko naredili za razmah naše kulture in prosvete, pa tudi našega političnega življenja. Ne pozabimo na danes častitljivega msgr. Franca Močnika, ki je tako kot vzgojitelj, duhovnik in odgovorni urednik predhodnika našega lista, Katoliškega glasa, veliko prispeval k rasti naše skupne stvari. Še prej pa so podobno vlogo igrali tudi naši vplivni goriški kanoniki Mirko Brumat (Slovenski Primorac), Alojzij Novak, Srečko Gregorec (Pastirček), kasneje Rudolf Klinec in še danes Oskar Simčič (zlasti pri GMD).

Kulturna bera ZSKP je vsekakor nadvse pozitivna in bogata. V svojem 40-letnem delu je s kapilarno in široko razvejano organizacijsko silo res globoko zaorala v ledino našega prosvetnega dela. To sega od dramskega do koncertnega programa, od likovne umetnosti, predavanj, pa do raznih gostovanj. Vse to skupaj pa bo gotovo lepo prišlo do izraza ob slavnostni uprizoritvi Gobčeve operete prav ob jubileju.

ZSKP je vedno zelo navdušeno skrbela za povezovanje s Koroško, ki se danes kaže zlasti v tradicionalnih Koroških oz. Primorskih dnevih. To sodelovanje gre že od časov dveh vidnih glasbenikov in kulturnih delavcev, Franceta Cigana in Mirka Fileja. Pomembno je danes tudi sodelovanje Zveze s Slovenijo in to v raznih oblikah. Naj omenimo še povezave z zdomstvom in odprtost do večinskega naroda.

Prav gotovo so Zvezi slovenske katoliške prosvete v Gorici dali svoj pečat tudi in predvsem ljudje. Tu mislimo v prvi vrsti na odgovorne predstavnike Zveze od njenega začetka dalje. Njeni predsedniki - Mirko Filej, Kazimir Humar, Emil Valentinčič in danes Damjan Paulin - so skupaj z neštevilnimi odborniki kot zastopniki včlanjenih društev dali od sebe svoje najboljše sile.

Slovenska beseda je beseda praznika, petja in vriskanja - tako je zapisal veliki Ivan Cankar. In ta slovenski jezikovni zaklad v pisani in govorni besedi ter naša pesem v glasbi je prav goriška Zveza vseskozi skrbno ohranjala in širila in to še vedno dela. Zato ji ob tem lepem jubileju iskreno čestitamo z željo, da bi tudi v novem tisočletju nadaljevala to svoje plemenito poslanstvo.

ANDREJ BRATUŽ

02 Janko Kulmesch
IZID Z DALJNOSEŽNIMI POSLEDICAMI

03 Vida Velenčič
TEŽAVNA INDONEZIJSKA POT...

Umreti,
ko ni več muk, in svet sproščen drhti
in mi september lega na oči.

(Vinko Beličič, 19.8.1913-27.9.1999)

DRAGO LEGIŠA

Združene države Amerike in Rusija so pred dnevi sklenile sporazum o sodelovanju pri nadziranju in varovanju jedrskega materiala, pri čemer se upošteva tudi vojaška industrija, ki svojo proizvodnjo spreminja v civilne namene. Sklenitev tega dogovora je verjetno pospešila huda nezgoda, ki se je pripetila 30. septembra v japonskem mestecu Tokaimura, kakih 150 km severno od Tokia. Vzroki in podrobnosti te nezgode, ki bi lahko imela naravnost strahotne posledice, so zdaj že znani. V mestecu, kjer živi 35 tisoč prebivalcev, je kakih 10 tovarn, ki so posredno ali neposredno povezane s proizvodnjo jedrske energije. V tovarni JCO so zgodaj zjutraj trije delavci nalivali uranovo raztopino (uranil nitrat) v sedimentacijski zbiralnik. Namesto predvidenih 2,4 kg raztopine so v zbiralnik nali-

li 16 kg. To je imelo za posledico, da je skozi streho tovarne začelo uhajati radioaktivno sevanje, ki je bilo petnajst ali celo dvajsetkrat močnejše od normalnega, torej še neškodljivega sevanja. V štirih urah in pol se

je osemnajstim delavcem - prostovoljcem posrečilo, da so ukrotili "zver", to je ustavili nevarno sevanje. Junaški prostovoljci, katerih imena niso znana, so delali v parih in v izmenah, ki so trajale največ po tri minute. Obračun

nezgode je naslednji: v bolnici se zdravi 49 ljudi, od teh sta dva v smrtni nevarnosti.

Javnost je ogorčena, ker se vodstvo tovarne ni takoj zavedelo obsežnosti nezgode, pristojne oblasti pa so ustrezno ukrepale s precejšnjo zamudo. Sama vlada v Tokiu je priznala, da tragedije ni primerno ocenila, zaradi česar se je tudi javno opravičila. Po nekaj dneh se je življenje normaliziralo, vendar prebivalce na petkilometrskem pasu okrog tovarne opozarjajo, naj ne pijejo vode ter naj zlasti ne uživajo povrtin, ki bi utegnile biti škodljive. Mednarodna agencija za atomsko energijo (INES) na Dunaju je nesrečo v tovarni v japonskem mestu Tokaimura označila s 4. stopnjo, medtem ko je bila nesreča leta 1986 v jedrski centrali v Černobilu v Ukrajini 7. stopnje, tista v ameriškem Three Mile Island leta 1979 pa 5. stopnje.

STRAN 2

POMEMBNI NOVOSTI V ITALIJANSKI POLITIKI

V italijanski notranji politiki zaslužita v zadnjem času pozornost predvsem dva dogodka. Oba neposredno zadevata politične kroge in ljudi, ki so kot voditelji krščanskodemokratske stranke skoraj pol stoletja krojili usodo italijanske države in njenemu ljudstvu.

Kmalu po padcu berlinskega zidu pa je ta stranka naravnost sramotno razpadla in je oblast prevzel nov politični sloj. O pravih vzrokih tolikšnega preobrata se je že veliko pisalo, vendar je marsikaj še vedno ostalo prikrito, zaradi česar zgodbe nikakor še ni konec.

Ena najmarkantnejših osebnosti krščanskodemokratske stranke je gotovo bil

Giulio Andreotti, ki je letos dopolnil 80 let in je od leta 1980 dosmrtni senator. Pred kratkim se je pred sodnim zborom v Perugii končala kazenska obravnava, ki se je vlekla tri leta. Andreotti je bil namreč obtožen, da je naročil umor časnikarja Mina Pecorellija, pri čemer naj bi sodelovalo še pet drugih oseb. Do umora je prišlo leta 1979, časnikar pa naj bi grozil, da

bo v svoji reviji objavil dokument, ki naj bi vseboval zelo hude obtožbe na Andreottijeve račun. Šlo naj bi nič manj kot za listino, ki jo je baje napisal Aldo Moro, ko je bil ujetnik rdečih brigad. Sodišče je razsodilo, da obtoženec ni zagrešil kaznivega dejanja, in ga je torej povsem oprostil. Njegovih dogodivščin pa s tem še nikakor ni konec. Prihodnji mesec se bo namreč v Palermu končala, kot pravijo, kazenska obravnava proti Andreottiju, ki je obtožen, da se je družil in sodeloval z mafijo. Obravnava se vleče že od leta 1955. Kot piše v zadnji številki katoliški

tednik *Famiglia cristiana* (najbolj razširjeno periodično glasilo v Italiji), se že leta vodi proti Andreottiju dvojni kazenski proces: po sredstvih množičnega obveščanja in po javnih lokalih. Govori se predvsem, da se z Andreottijem sodi tudi 40-letni zgodovini italijanske demokracije. Pri tem se gotovo zavestno in namenoma pozablja dvoje: da je kazenska odgovornost vedno osebna, kot jasno določa 27. člen republiške ustave, in da velja načelo domnevne nedolžnosti vse dotlej, dokler sodba ne postane pravomočna.

DL / STRAN 2

03 Drago Legiša / intervju
FILIBERT BENEDETIČ

06 Saša Martelanc
"IN MI SEPTEMBER LEGA NA OČI"

06 Majda Artač Sturman
SPOMINI NA VINKA BELIČIČA

07 Peter Szabo
NOBELOVEC GÜNTER GRASS

08 Matjaž Rustja
KNJIŽNI PRVENEK TOMAŽA PAVŠIČA

10 Iva Koršič
HMELJSKA PRINCESA PRED PREMIERO

12 Jurij Paljk
O PAPEŽEVEM OBISKU

14 Danijel Devetak
PRIJAZNA GOSTILNA V ŠTANDREŽU

14 Mara Petaros
FINANČNI ZAKON ZA LETO 2000

16 Harjet Dornik
DVIG RIMSKE LADJE JULIA FELIX

POMEMBNI NOVOSTI

Znani uvodničar milanskega dnevnika *Corriere della sera* Angelo Panebianco je konec prejšnjega meseca ob Andreottijevi oprostitvi pisal, da imamo dve nasprotujoči si tolmačenji zgodovine italijanske republike. Prvo tolmačenje so zagovarjali predvsem dediči KPI in je znano kot "teorija o dvojni državi". Njeni pristaši trdijo, da je v t.i. prvi republiki demokratično življenje na zunaj sicer potekalo redno in zakonito, za kulisami pa naj bi se sklepali nezakoniti posli, pri čemer se omenjajo pokoli, tajno sporazumevanje z mafijo, korupcija ipd. Vse to je dejansko omogočalo, da je komunistična stranka ostajala daleč stran od oblasti. Če bi zato Andreotti bil obsojen, bi lahko trdili, da je teorija o dvojni državi veljavna in bi se kot taka lahko razlagala učenecem in dijakom po šolah. Drugo tolmačenje zgodovine italijanske republike zagovarjajo zmagovalci hladne

vojne in pri tem govorijo o "teoriji prikrite državljanske vojne". Njeni pristaši poudarjajo, da so bili najhujši in najbolj koščljivi problemi v zgodovini republike posledice dejstva, da se je italijanska demokracija morala soočiti z zdaleč najmočnejšo komunistično partijo v vsem zahodnem svetu. Italijanska partija pa je imela odkrite ali prikrite zveze s Sovjetsko zvezo, torej s totalitarno velesilo. Zaradi prisotnosti takšne KPI je bila zamenjava vlade v Italiji dejansko nemogoča, kar pa je državi na daljši rok povzročilo mnogo gorja. Vsaj delno je to bil glavni vzrok, poudarja Panebianco, slabega vladanja in tudi najvidnejša razlika med delovanjem italijanske demokracije in delovanjem ostalih vzhodnih demokracij.

Pred dnevi se je v Riminiju končal kongres Italijanske ljudske stranke (PPI). Ta stranka se ima za naslednico KD, čeprav je na zadnjih evrop-

JANKO KULMESCH

Nedeljske parlamentarne volitve so bile za povojno Avstrijo oz. drugo avstrijsko republiko zgodovinskega pomena. Gre pa tudi za preživetje deželne Enotne liste, stranke koroških Slovencev.

Doslej sta si delila oblast v avstrijski državi krščanskodemokratski in socialdemokratski tabor, od pretekle nedelje dalje pa bodo zastopane v dunajskem državnem zboru tri bolj ali manj enako močne stranke: socialdemokrati (33,4%), Avstrijska ljudska stranka (26,9%) in Haiderjevi svobodnjaki (27,2%). Haider je bil - poleg Zelenih (7,1%) - tudi veliki zmagovalce volitev; njegova stranka je pridobila 5,2%. In prvič v zgodovini 2. avstrijske republike je postala druga najmočnejša parlamentarna stranka. Vendar to še ni definitivno, ker še niso prešteli glasov z volilnimi kartami. Število volivcev z volilnimi kartami je bilo tokrat izredno veliko (nad 200.000), po dosedanjih izkušnjah pa od njih nadpovprečno veliko voli krščanske demokrate. In ker je razlika med Haiderjevimi svobodnjaki in krščanskodemokratsko Avstrijsko ljudsko stranko minimalna, je predsednik Ljudske stranke Wolfgang Schüssel trdno prepričan, da bo ohranil 2. mesto. Ali je bilo njegovo upanje upravičeno, pa se bo izkazalo najkasneje prihodnji ponedeljek. Ne nazadnje bo definitivni izid volitev vplival tudi na sestavo nove vlade. V preteklih 13 letih je vladala koalicijska socialdemokratska in krščanska demokratska. Predsednik vlade prihaja od leta 1970 naprej iz vrst socialdemokracije. Preteklo nedeljo so bili socialdemokrati pod vodstvom zveznega kanclerja Viktorja Klime največji

poraženec. Njegov dosedanji partner Schüssel pa je napovedal, da bo njegova stranka v primeru, da zdrkne na tretje mesto, šla v opozicijo. Tega se spet bojijo socialdemokrati, predvsem tudi zato, ker so se od vsega začetka izrekli proti koaliciji s Haiderjem. Skratka, vse je odprto - od socialdemokratske manjšinske vlade pa do novih volitev.

In kako so volili koroški Slovenci? Večina je volila večinske stranke. Mnogo volivcev slovenskih samostojnih list oz. Enotne liste je podprlo tudi Zeleni. Enotna lista sama je, kakor že leta 1995, ko je za EL kandidiral Karel Smolle, sklenila partnersko pogodbo z avstrijskimi liberalci. Tokrat je za

EL kandidiral globalni podžupan Bernard Sadovnik. Njegovo kandidaturo je podprlo okoli 2.000 koroških Slovencev. Rezultati za liberalce so bili v dvojezičnih občinah pet- in večkrat višji kakor v avstrijskem povprečju. Kljub temu ni nič pomagalo - liberalci ne bodo več zastopani v novem državnem zboru.

Z drugimi besedami: EL je na državnih ravni izgubila strateškega partnerja. Kaj pomeni to za njeno prihodnost, je trenutno težko reči. Vsekakor njen položaj ni lahek. Še več: gre za preživetje deželne Enotne liste, predvsem še, če na Koroškem ne bodo uvedli zajamčenega manjšinskega mandata.

TEŽAVNA INDONEZIJSKA POT V TRANZICIJO

VIDA VALENČIČ

Na skrajnem azijskem Vzhodu je politični (in posledično družbeni) kotel izredno vroč. V novembru naj bi se Indonezija odločila, ali bo stopila na novo pot, kar pomeni, da mora uradno priznati izid referendum o neodvisnosti Vzhodnega Timorja. Korak ne vodi le v novo obdobje, pač pa pomeni dejansko revolucionarni prestop v demokracijo. Prostih volitev ni Indonezija imela od daljnjega leta '55, v vseh teh desetletjih pa se je država izoblikovala v tvorbo pod popolnim vplivom vojske, ki je sistematično uničevala vsakršni opozicijski klic. Vojska v Indoneziji

ni državna, vojska v resnici je država. Njen vpliv je občuten v vseh sferah družbenega in političnega življenja, zaradi česar je razumljivo, da je edini klic svobode moral biti le uporniški. Razmere pa niso nikoli tako jasne: pojavlja se namreč vprašanje, ali vojska ni sama konkretno sprožila (in še sproža) številne etnične in verske izgrede v državi, ki so v državi tako rekoč na dnevnem redu. Le da ji potem samo dogajanje uhaja iz rok in ne more spet vzpostaviti "reda". Generali ne bodo nikoli priznali neodvisnosti bivše portugalske kolonije, zato so si upali kljubovati tudi prisotnosti mednarodnih sil.

STRAN 16

S 1. STRANI

ČLOVEŠKA ROKA...

Župana mest Hirošima in Nagasaki, ki sta ju atomski bombi leta 1945 popolnoma uničili, njene prebivalce pa ubili ali neozdravljivo ranili, sta po nesreči v mestecu Tokaimuri pozvali japonskega ministrskega predsednika Obukija, naj vlada nemudoma spet preuči svoje jedrske programe. Ne smemo pozabiti, da je na Japonskem trenutno 55 jedrskih central. Njena strategija v razvoju jedrske energije v civilne namene pa je edinstvena na svetu. Za ZDA in Francijo je Japonska tretja proizvajalka jedrske energije, svojo proizvodnjo pa še vedno in neprenehoma krepi. Jedrska energija krije 30 odstotkov japonskih energetskih potreb. Tako je lani Japonska proizvedla 45 milijard vatov, medtem ko

jih je Kitajska s Tajvanom vred le sedem.

Zaradi znanih in tragičnih dogodkov ob koncu druge svetovne vojne je Japonska edina država takratne osi (Rim-Berlin-Tokio), ki je doživela atomski letalski napad. Ta je dejansko omogočil takojšen konec vojne, država vzhajajočega sonca pa prav zaradi tega nima in tudi ne bo imela atomskega in jedrskega orožja. Znano pa je, da je Japonska že zdavnaj virtualna, to je potencialna jedrska velesila, kar pomeni, da bi si to strahotno orožje lahko z največjo lahkoto in v razmeroma kratkem času tudi priskrbel. To je odvisno le od politične volje njenih voditeljev.

Nauk, ki izhaja iz te najnovejše hude nezgode, pa je lahko le naslednji: od človeške roke je praviloma odvisno delovanje tudi najbolj natančne in še tako varne mašinerije.

skih volitvah zbrala komaj 4,5% glasov. Od leta 1996 sodeluje v sedanji vladni večini in ima nekatera ključna ministrstva, kot sta npr. notranje ministrstvo in ministrstvo za zdravstvo. Za novega političnega tajnika je bil skoraj 70% glasov na kongresu izvoljen 54-letni Pierluigi Castagnetti (na sliki). V politični javnosti ni mnogo znan, čeprav je bil en mandat evropski poslanec. V intervjuju za katoliški tednik *Famiglia cristiana*, ki je izšel pred strankinim kongresom, je med drugim takole dejal: "Demokraciji katoličani so v krizi v vseh tistih sistemih, v katerih se moraš opredeliti ali za eno ali za drugo stranko. V Italiji so težave večje, ker je krščanska kultura v manjšini in jo je treba pisati na novo in jo utrjevati v svetu, ki se spreminja. Katoličani niso opremljeni za vladanje sredi bogate družbe. Za nami ni več Cerkve, smo brez kritja in se katoliški svet ne zna več ukvarjati s socialnimi problemi ter ne razume novega sveta komunikacij. Kljub vsemu pa moramo uspeti, saj smo prepričani, da za nami stojijo velika krščanska načela, hkrati se zavedamo, da nismo več večina, a da smo odgovorni za ohranjanje in uveljavljanje velike tradicije". Kongres stranke PPI v Riminiju je bil vsekakor pomemben politični dogodek, ki bo še bolj razgibal že tako pestro italijansko notranje politično življenje.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

ČLOVEKOLJUBNA DEJANJA ZA ODPRAVO REVŠČINE SO NUJNA

Nedavno tega je ameriški predsednik Bill Clinton napovedal, da so Združene države Amerike pripravljene 36 najrevnejšim državam sveta odpisati ves dolg in na ta način segel še nekoliko dlje od sklepa sedmerice najbolj industrializiranih držav sveta, ki so junija letos predlagale 90-odstotni odpis dolga vsem revnim. Ob teh nadvse razveseljivih napovedih ni mogoče mimo vsaj dveh osnovnih podatkov, ki kazorno slikajo obseg revščine v svetu. Kar 40 milijonov ljudi naj bi letno umrlo zaradi lakote dobesedno ali zaradi njenih posledic. Število se zdi pomota, nemara je kdo v raztresenosti dodal še eno ničlo in še v tem primeru bi imeli opraviti s 4 milijoni. Drugi podatek je dejstvo, da se kar 1,3 milijarde ljudi preživlja z manj kot enim dolarjem na dan, kar človeku tudi vzame sapo.

Dejstvo je, da nam v razvitem svetu ni treba skrbeti za hrano, skrbeti zato za druge, po možnosti pomembnejše stvari. Toda kaj stori ob tisočih in tisočih, ki v območjih revščine umirajo od lakote? Mislimi nanje in še naprej kopičiti svoje bogastvo bi bil cinizem, ki ga ne bi mogli sprejeti. Tako se kar sama od sebe ponuja možnost, da se ne ukvarjamo s tistim, česar ne moremo rešiti, zato na oddaljene nesrečneže pač ne mislimo. Stališče te vrste pa ni človeško in nas usmerja le v ukvarjanje

z nami samimi in s tistimi našimi problemi, ki so v odnosu na stisko revnih malenkostni in brez zdrave moralne teže. Prava pot se torej zdi druga, da na revne in lačne namreč mislimo in na ta način pomagamo k vzpostavitvi takšnega javnega mnenja, ki se bo še močneje zavzelo za ljudi v stiski. Da bi bila torej naša pomoč zares učinkovita in bi resnično vplivala na zmanjšanje območij bede ter množičnega trpljenja. Jasnno je namreč postalo, da doseданje količine pomoči revščine in lakote v svetu nikoli ne bodo zaježile, kaj šele odpravile. In če smo prej dejali, da je past razvitega sveta v tem, da v prvi vrsti skrbi le za svoje še večje blagostanje, zakaj ne bi storili vsega, da bi priskrbeli hrano vsem tistim, ki je danes še nimajo. Na ta način bi postala naša razvitost in bogastvo smiselna, plodna in prežeta s človečnostjo.

Odpis vseh dolgov najrevnejšim državam je zamisel zares vredna človeka v tem novem času, toda pri nas se moramo zavedati, da je zamisel nujno spremeniti v dejanje. In da bi takšna zamisel postala dejanje, je odvisno od vseh nas, od vsakega posameznika v razvitem svetu. Da namreč ta zamisel ne bi na pol poti zastala in vse naše dobre namene nam v škodo postavila na laž, ampak da bi se v mislih na najbolj trpeče dejansko uresničila.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMIAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

KULTURNI DOM V TRSTU PRIPRAVLJEN ZA NOVO GLEDALIŠKO SEZONO

DRAGO LEGIŠA

Je prevzem predsedniškega mesta v našem gledališču pomenil zate tudi vrnitev k "prvi ljubezni", čeprav je prav tako res, da se nisi od nje nikdar bil ločil?

Bolj kot za vrnitev gre v mojem primeru za potrditev ene in iste ljubezni, kar sicer nalaga dodatna psihološka bremena pri iskanju najprimernejših rešitev za nemoteno delovanje in nadaljnji razvoj slovenske ustvarjalnosti v okviru javne uprave. Pred sprejetjem te nove odgovornosti sem veliko razmišljal, če sploh kaže, da bi se še kar naprej žrl v vse težjih razmerah družbeno političnega skupnega predstavnštva slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Toda na prigovarjanje in soglasen predlog skupščinskega predstavnštva Slovenskega stalnega gledališča sem imenovanje sprejel, upoštevajoč tudi dejstvo, da v gledališču vsestransko uspešno deluje imeniten ansambel, pripravljen potrpežljivo prenašati upravne težave gmotne narave, in to ob podpori številne in zveste publike, ki zavzeto spremlja gledališke predstave tudi v takih razmerah, kakršne smo doživljali v pretekli sezoni, ko smo morali nastopati izven matične hiše. Dodatna psihološka bremena izhajajo tedaj iz bojazni, da bi upravni organi ne mogli zagotoviti premostitve sedanjih težav in nuditi vsaj minimalne pogoje za normalno delo in nadaljnji razvoj.

Na začetku sem omenil dela v Kulturnem domu. Kako je z njihovim potekom, saj si predstavljam, da je to zate velika skrb in seveda odgovornost.

Obnovitvena dela potekajo po programu v skladu z odobrenimi načrti deželne gradbene komisije. V gledališču smo se soočili s številnimi problemi, ki jim ni ne konca ne kraja. Postopki tehnične narave povzročajo stalne težave pri sami izvedbi del, saj je bilo treba izvirne projekte še iz leta 1992 uskladiti s postopnimi izvedbenimi fazami in variantami, odobrenimi s strani Dežele F-Jk. Marca letos smo zaključili prvo fazo del, ki je z vidika varnostnih posegov po novem zakonu zahtevala temeljito obnovo gledaliških električnih napeljav in protipožarnih naprav ter dograditev dohodov in dvigala za handikapirane. V tej fazi so bila med drugim opravljena gradbena dela za obnovo male dvorane in prostora nad barom, kar bomo dokončali v zaključni fazi. V sedanjih drugi fazi so dela namenjena v glavnem ureditvi prostorov za publiko (glavna dvorana, foyerji z novo opremo, sanitarije) in obnovi glavnega vhoda. Kljub časovni stiski bodo glavna dela vsekakor opravljena do 29. oktobra, ko bomo s premiero Von Horvatovih *Zgodb iz dunajskega gozda* otvorili sezono 1999-2000 v Kulturnem domu v Trstu. Nadejamo si, da bomo uspeli v prihodnjem letu speljati tudi zaključno fazo obnovitvenih del in dogradili vsestransko uporabno malo dvorano,

Kot znano, Kulturni dom v Trstu ni več časa mogel služiti svojemu namenu, ker so bila potrebna nekatera popravila, kar so med drugim zahtevali novi varnostni predpisi. To je seveda hudo motilo redno delovanje predvsem Slovenskega stalnega gledališča, ki je glavni uporabnik Kulturnega doma. V lanske gledališki sezoni so predstave bile po raznih dvorinah tako v mestu kot na podežlju, ansambel pa je kljub težavam opravil načrtovano delo. Da bi kaj več zvedeli o problemih, s katerimi se sooča naše poklicno gledališče, smo zaprosili za pogovor njegovega predsednika dr. Filiberta Benedetiča. Ta je namreč februarja letos prevzel naloge, ki jih je prej dolga leta opravljal dr. Rafko Dolhar.

no, ki je nujno potrebna ne samo za gledališče, ampak tudi in še zlasti za kongresne dejavnosti tržaških Slovencev obenem z ustreznimi napravami za simultano prevajanje.

Kdo pravzaprav krije stroške, ki gotovo segajo v stotine in stotine milijonov lir?

Stroške krije dežela Furlanija-Juljska krajina v višini do 75% celotnega odobrenega zneska. Preostali znesek je v breme gledališča. Za prvo fazo del je Dežela odobrila celotni strošek 1.173.333.333 lir. Njena podpora je znašala 880.000.000 lir. Preostali znesek sta krila Vladni komisariat in Tržaška gospodarska zbornica. Za sedanjo drugo fazo del je Dežela odobrila celotni strošek 1.214.200.000 lir. Njena podpora znaša 840.000.000 lir. Za kritje preostalega zneska je vladni komisar obljubil pomoč, medtem ko je Tržaška gospodarska zbornica le-to odpovedala. Nadejamo si, da nam bo pri tem pomagala republika Slovenija. Zaključna faza del pa ostaja še povsem odprta. Predsednik Tržaške pokrajine Codarin se je pri tem zelo zavzel in obljubil pripravljenost nuditi jamstvo in prispevek tržaške pokrajinske uprave za dolgoletno posojilo v okviru državnega zakona o javnih športnih in kulturnih objektih.

Slovensko stalno gledališče je, če se ne motim, glavni uporabnik, nekakšen najemnik Kulturnega doma, ne pa njegov lasnik. Kako je z vprašanjem lastništva, ki, vsaj kolikor mi je znano, ni bilo nikdar javno popolnoma pojasnjeno. Javnost le to ve, da je po Londonskem sporazumu leta 1954 italijanska država financirala gradnjo Doma, ni pa bilo javno povedano, kdo bo njegov lastnik, ki ga je seveda dolžan tudi upravljati. Bi zdaj o tem kaj več povedal?

SSG ni samo glavni uporabnik in nekakšen najemnik Kulturnega doma, kakor sicer izpade v splošnem pogledu, pač pa tudi njegov sestavni del in eden izmed glavnih opornih stebrov celotne zgradbe, po katerem se opredeljuje značaj javnopravno priznane gledališke ustanove in njenega sedeža. Spomnimo se pri tem vseh tistih dolgoletnih težkih in izčrpavajočih prizadevanj v boju za publicizacijo našega gledališča od leta 1964, se pravi od otvoritve Kulturnega doma dalje. Takrat je namreč prišlo do skupnega nastopanja v samem gledališču,

ki je postalo vzor in prvi primer vse-slovenskega političnega pluralizma. Toda če so se stvari lepo razvijale na plemeniti ravni duhovnih vrednot gledališkega izraza, temu niso odgovarjali postopki na politični ravni. Pri drugi mizi so od pomladi leta 1964, se pravi pred otvoritvijo novega doma, pač potekali med vsemi komponentami tržaških Slovencev brezuspešni razgovori v zvezi z lastništvom in upravljanjem Kulturnega doma v Trstu.

Ne da bi se spuščal v podroben opis te zgodbe, ki je ostala še do danes nedorečena, bi rad vendarle poudaril, da je največjo škodo zaradi neurejenih razmer in nerazčiščenih odnosov utrpelo naše gledališče z vso slovensko narodnostno skupnostjo vred. Vsa bremena vzdrževanja in upravljanja Kulturnega doma od njegove otvoritve dalje namreč nosi gledališče v okviru svojega zakonitega proračuna za delovanje. Stalne težave in skrbi pri iskanju najnujnejših sredstev, če že ne za normalno delo, vsaj za preživetje ansambla so dejansko monopolizirale vso pozornost tako gledaliških upravljalcev kot družbeno političnih komponent naše narodnostne skupnosti. Vprašanje lastništva in namenskih sredstev za vzdrževanje zgradbe pa je ostalo zmeraj v ozadju brez pravih rešitev. Po 36 letih od otvoritve Doma je že skrajni čas, da to uredimo. Saj konec koncev ne gre le za navadno zgradbo, pač pa za tržaško in vse-slovensko kulturno dediščino, mednarodno potrjeno z Londonskim sporazumom.

Kako pa je s finančnim stanjem Slovenskega stalnega gledališča? Vem, da si se prav ti v tem pogledu veliko prizadeval za izoblikovanje njegovega pravnega statusa, ko si bil njegov ravnatelj.

Finančno stanje bi lahko bilo še kar zadovoljivo, če bi redne javne podpore prihajale pravočasno. Žal se dogaja, da moramo čakati nanje tudi do samega izteka redne sezone, kar ustvarja stalne težave tako pri najemanju nujnih bančnih posojil ob bremenih pasivnih obrestih kot pri razpolaganju z likvidnimi sredstvi za izplačevanje osebnih dohodkov in za samo delovanje. V glavnem gre za premostitev prehodnega obdobja od začetka sezone v septembru tja do pomladi, ko je gledališče že postavilo na oder glavnino repertoarnih del. V okviru deželnega zakona 25 z dne 13.9.1999, izglasovanega v deželnem svetu 29. julija letos, je bila v ta namen vključena posebna postavka v prid SSG za pravočasno najetje bančnega posojila z jamstvom Dežele na račun redne ministrske dotacije

in dotacije vladnega komisariata v skupnem znesku 1.400.000.000 lir za sezono 1999-2000. Upajmo, da bodo birokratske postopke s tem v zvezi kmalu razrešili in nam tako omogočili premostitev kroničnih težav in mirnejši začetek delovanja v novi sezoni.

Kakšno je sodelovanje v upravnem svetu glede na prisotnost predstavnikov različnih političnih in svetovnonazorskih prepričanj in gledanj?

Rad bi pri tem poudaril, da mesto predsednika našega gledališča (in ostalih članov upravnega sveta) nikakor ne spada med "stolčke" političnih strank, tudi ne v okviru plačnih delovnih služb. Odgovornost in brezplačno delovanje upravnih organov, v skladu pač z določili statuta in zakona o upravljanju javnih gledališč v Italiji, temelji na osebni zavzetosti in prvrženosti vrednotam kulturno umetniške ustvarjalnosti skupne javne koristi. V tem pogledu, kakor tudi po strokovni plati, je naš upravni svet pravi vzor složnega sodelovanja in jamstvo za uspešno vodenje gledališča.

Misliš, da je v svetu zastopana vsa naša manjšina? To se mi zdi važno, če bočemo, da bo ta manjšinska osrednja ustanova res polno zadibala.

V zvezi z zastopanostjo najdemo zmeraj koga, ki meni, da ni zastopan in ki nikakor ne priznava dejanskega stanja organiziranosti in kulturnega ustvarjalnega delovanja v okviru slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Že od prvega skromnega priznanja našega gledališča l. 1964 s strani ministrstva smo našli skupne rešitve glede zastopanosti vse manjšine. To smo storili s preoblikovanjem Društva, ki je dotlej vzdrževalo in upravljalo gledališče v okviru same SKGZ. Tedaj so vstopile v Društvo tudi vse ostale glavne družbeno politične komponente in tako omogočile, da je Društvo

Slovensko gledališče postalo dejanski izraz vseh Slovencev. Na tej osnovi je prišlo do javnopravnega priznanja ustanove Slovensko stalno gledališče z njeno vključitvijo med najpomembnejše državne gledališke ustanove v Italiji. Društvo je zakoniti lastnik ustanove SSG in je skupaj s tržaško občino, tržaško pokrajino in deželo F-Jk njen ustanovni član. Ustanovni člani tvorijo Skupščino SSG z nalogo, da imenuje upravni svet in predsednika ter ostale upravne organe. Skupščina šteje sedem članov: s po enim članom so v njej zastopane občina Trst, pokrajina Trst in dežela F-Jk; Društvo zastopajo štirje člani. V zastopstvu društva sta oba predsednika krovnih organizacij SKGZ in SSO in predsednika dveh slovenskih najštevilnejših kulturno prosvetnih organizacij.

Kakšne so vsebinske značilnosti letošnjega repertoarja?

Že pri sami izbiri del prihaja do izraza želja po ohranjanju in potrjevanju ustaljenih repertoarnih smernic, izhajajočih iz celovitega prikaza najrazličnejših gledaliških izrazov, od klasičnih dram in komedij do krstnih uprizoritev del novih avtorjev obenem z uprizoritvami za mladino. Posebna skrb je namenjena stiku z vsemi našimi društvi na podeželskih odrih, zlasti v tistih predelih, kjer je slovenska beseda najbolj ogrožena. V tem okviru prihaja tudi do izraza utrjevanje vezi na celotnem območju slovenskega kulturnega prostora, še posebej v matični domovini. Obenem si tudi prizadevamo za vzpostavitev ponovnih stikov z gledališči v bivši Jugoslaviji. Med značilnimi postavkami dolgoletnega načrta je prizadevanje za organizacijo mednarodnega festivala manjšinskih gledališč.

Naglo se bižamo tretjemu tisočletju. Bo vaša in naša gledališka biša ta vsekakor pomembni zgodovinski mejnik posebej zabeležila?

Bolj kot s preroškim videnjem novega tisočletja bo gledališče zabeležilo ta mejnik z obračunskimi podobami zgodovinskega spomina ob iztekajočem se stoletju, kar jasno izhaja iz repertoarja 1999-2000.

Po slovesu od ravnateljstva na naši radijski in televizijski postaji si z ustanovo obranil delovni stik, saj se ukvarjaš z vprašanjem tako imenovane čezmejne televizije. Bi našim bralcem na kratko povedal, kako si zamišljate to pobudo in kdaj naj bi se začela uresničevati?

Rad bi pri tem poudaril, da gre za pomembno novost v sodelovanju med vsedržavnimi vodstvi javne družbe RAI-Radiotelevisione Italiana in javnega zavoda Radiotelevisione Slovenija. S podpisom sporazuma 21. maja letos v Trstu je namreč prišlo do bistvenih premikov v odnosih ne samo med ustanovama v samem vrhu, pač pa tudi glede priznanja in vloge deželnega sedeža RAI v Trstu in regionalnega centra RTV v Kopru.

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU AŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

ZVONE ŠTRUBELJ

28. NAVADNA NEDELJA

Jezus jim je spet spregovoril v prilikah. "Nebeško kraljestvo je podobno kralju, ki je napravil svatbo svojemu sinu. Poslal je svoje služabnike, da skličejo povabljenke na svatbo, vendar ti niso hoteli priti. Znova je poslal druge služabnike, rekoč: »Povejte povabljenim: Glejte, pojedino sem pripravil. Moji voli in pitana teleta so zaklani in vse je pripravljeno; pridite na svatbo!« Ti pa se niso zmenili, temveč so odšli; eden na svojo njivo, drugi po svoji kupčiji; ostali pa so zgrabili njegove služabnike, jih osramotili in pobili. Kralj se je tedaj razjezil in poslal svojo vojsko, da so pobili tiste morilce in njihovo mesto požgali. Nato je rekel svojim služabnikom: »Svatba je pripravljena, toda povabljeni je niso bili vredni. Pojdite na križišča in povabite na svatbo, kogar koli najdete.« Služabniki so odšli na pot in zbrali vse, ki so jih našli, hudozne in dobre, in svatovska dvorana se je napolnila z gosti." (Matej 22, 1-10)

ZA BOŽJIM OMIZJEM JE PROSTORA
ZA VSAKEGA IZMED NAS!

Velika večerja in človek, ki jo prireja, je Bog sam. Mnogo ljudi je povabil. Drugače rečeno, povabilo velja vsakemu človeku, saj je vsak človek kot božji otrok vreden božjega omizja. To intuicijo je imel že prerok Izaija, ki je v svojem preroškem videnju, beremo ga v prvem berilu 28. navadne nedelje, takole opisal Boga kot gostitelja: "Gospod nad vojskami bo na tej gori pripravil vsem ljudstvom gostijo s sočnimi jedmi, gostijo z žlahtnimi vini, s sočnimi in mozgati jedmi, s prečiščenimi žlahtnimi vini. Na tej gori bo pretrgal zagrinjalo, ki zagrinja vsa ljudstva, in pokrivalo, ki pokriva vse narode: za vselej bo uničil smrt." (Iz 25, 6-7). Če si Izaija zamišlja veliko mesijansko slovesnost pri Bogu že na kolektivni ravni, kjer so na gostijo poklicana vsa ljudstva, vsi narodi, ki jih prerok drzno postavlja na raven izvoljenega izraelskega ljudstva, Jezusova prilika o veliki gostiji nagovarja človeka kot posameznika. Vsakdo je poklican k obedu v Božjem kraljestvu. Vsak človek je poklican k udeležbi sreče in veselja pri Bogu. Jezus temu takoj doda še nekaj pomembnega. Človek, ki prireja večerjo, je poslal svoje služabnike povabljenim še enkrat povedat, naj pridejo, ker je večerja že pripravljena.

V tem dodatnem vabilu vidimo gospodarjevo skrb, da bi ja vsakdo, ki je bil povabljen, zares prišel; torej novo obvestilo, ki je znamenje gospodarjeve dobrote, odprtosti, gostoljubnosti in naklonjenosti. Vsak človek prejema taka dodatna obvestila, ki so klic k zaupanju in veri v Boga Očeta. Gre za toliko znamenj in dogodkov, ki nas v življenju usmerjajo k Bogu. Na nas je, da jih znamo brati in v njih videti božje sporočilo izredne pozornosti in naklonjenosti.

Kljub temu da povabljenih ni bilo, gostija ni propadla. Gospodar ukaže, naj pridejo vsi z mestnih cest in ulic, iz križišč, s poljskih poti in ograd. S tem nenavadnim gostiteljevim vabilom prikaže Jezus podobo Boga Očeta, kakršne v zgodovini človeštva še ni bilo. Za Očetovim omizjem je prostor za vsakega človeka, ki je željan obedovati v nebeškem kraljestvu. Evangelist Luka, socialno usmerjen evangelist, v poročilu o veliki gostiji položi v usta gostitelju besede: "Pojdí brž na mestne ulice in pripelji sem uboge in pohabljenke, slepe in hrome." (Lk 14, 21-22). Tudi če se kdo skozi življenje prebija "pohabljen", kar lahko pomeni duhovno neurejen, razklan, s šepavimi načeli, bo povabljeni gost nebeške gostije. Tudi tistemu, ki je bil slep za vse božje dobrote, ki jih je Stvarnik natrosil po našem planetu, v celotnem stvarstvu in v življenjih ljudi, ne bodo vrata zaprta. Vsi tisti, ki so kakor hromi obtičali v temnih dolinah človeške eksistence, bodo urno in lahkotno kakor jelen pritekli k mizi Božjega kraljestva. Kako naj bi pri tem odprtem omizju ne bilo prostora tudi za nas? Dovolj je, da si le za trenutek želimo snidenja z Njim. Dovolj bo, da vabila na gostijo ne zavrnemo in se ne zapremo v ošabno držo tistega, ki je zaposlen z delom na njivi ali s svojo kupčijo.

Prilika o veliki gostiji nas usmerja v srce Jezusovega evangelija, vesele in odrešilne novice, da imamo Očeta, ki je v nebesih in na zemlji, tistega Očeta, ki je večni Gostitelj naših duš in ki nikogar ne izloči iz svojega nebeškega omizja. Kakšna sreča in veselje!

SINODA EVROPSKIH ŠKOFOV

TRI SVETNICE
ZA EVROPO

V svoji Cerkvi živeči Kristus je vir upanja za Evropo. To je tema sinode evropskih škofov, ki se je začela v Rimu 1. in se bo končala 23. oktobra. Že na dan odprtja sinode je papež Janez Pavel II. poskrbel za presenečenje. Med sv. mašo je proglasil za sozavetnice Evrope tri svetnice. To so Edith Stein, Katarina Sienska in Brigida Švedska. Na zasedanju v Rimu je nad 100 škofov iz vse Evrope, med njimi seveda predsedniki vseh evropskih škofovskih konferenc. Papež je imenoval še 23 kardinalov in škofov, 17 izvedencev in 39 avditorjev. Med izvedenci in avditorji je 18 žensk. Prva takšna sinoda je bila leta 1991, ko je Evropa z

razpadom komunističnega bloka spet našla svojo enotnost. Slednja pa je zdaj "ogrožena" - beremo v uradnem dokumentu -, ker prevladujeta strah in agresivnost, medtem ko lahko tudi že govorimo o "izgubljenem upanju".

Zavetniki Evrope so, kot znano, sv. Benedikt in sveta brata Ciril in Metod. Prvega je za zavetnika Evrope bil proglasil Pavel VI., sedanji papež Janez Pavel II. pa jima je pridružil sveta brata Cirila in Metoda, s čimer je hotel poudariti enotnost vse Evrope, od Atlantika do Urals. "Tem trem odličnim Kristusovim pričevalcem sem hotel pridružiti - je dejal sv. oče med mašo ob odprtju sinode - prav toliko

ženskih likov, da bi tako tudi poudaril veliko vlogo, ki so jo imele in jo še imajo ženske v cerkvenem in posvetnem življenju Evrope."

Edith Stein "simbolizira evropske drame v tem stoletju in je dejansko simbol moderne evropske ženske". Bila je Judinja, postala katoličanka in redovnica karmeličanka. Umrli je v nacističnem koncentracijskem taborišču Auschwitzu. Katarina Sienska in Brigida Švedska sta živeli v

14. stoletju. Sveta Katarina je med drugim dosegla, da se je papež vrnil iz izgnanstva v Avignonu v Rim. Sveta Brigida je po moževi smrti postala redovnica, "prepotovala Evropo od Severa do Juga in se brez prestanka zavzemala za edinost kristjanov". Umrli je v Rimu. Njen lik pomeni povezavo med skandinavskim svetom in sredozemsko, katoliško Evropo.

DL

V STOLNICI SV. JUSTA V TRSTU

SLOVESNA
POSVETITEV DVEH
DIAKONOV

"Sin človekov ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi stregel." S temi besedami iz evangelija sv. Marka je tržaški škof msgr. Evgen Ravignani v nedeljo, 3. oktobra, posvetil dva mlada diakona, Alexa Cogliatija in Valeria Muschija (na sliki).

FOTO A. ITRAJN

Oba sta sicer Tržačana italijanskega rodu, vendar že nekaj let pomagata in sodelujeta v župnijski skupnosti na Kolonkovcu ter sta se kar mimogrede vključila tudi v slovensko stvarnost našega okolja.

Diakon Valerio Muschio že kar lepo obvlada slovenski jezik in sodeluje pri slovenskem bogoslužju, poleg tega pa je svoje znanje slovenskega jezika še utrdil v letošnjem poletju, ko je po škofovem naročilu preživel nekaj časa

v Rodiku in tam sodeloval pri župnijskem delu. Zato smo se tega slovesnega verskega trenutka udeležili tudi slovenski verniki s Tržaškega pa tudi iz Rodika, ki smo se s svojo prisotnostjo, z branjem berila v slovenščini in s slovenskim petjem želeli zahvaliti Bogu za dar dveh božjih poslancev, željo da bosta še v prihodnosti sejala božjo besedo tudi med slovenskimi verniki. Celotni obred posvetitve in sveto mašo, ki jo je vodil tržaški škof ob somaševanju številnih duhovnikov, sta obogatila še italijanski zbor in pa združeni zbor ZCPZ, ki je pod vodstvom Edija Raceta in ob spremljavi Iztoka Cergola sodeloval pri petju nekaterih mašnih delov in obrednih pesmi ter s slovesno Marijo skozi življenje zaželel posvečenima diakonom obilo božjega blagoslova pri širjenju Kristusove besede.

MC

KONGRES FISC
V MONZI

V dneh od 7. do 9. t.m. bo v Monzi v Lombardiji vsedržavno zborovanje Zveze italijanskih katoliških tednikov (FISC). Tema zasedanja bo *Krajevni časopisi in Evropa del*, problem, ki je gotovo zelo aktualen in odmeven. - Več o tem v prihodnji številki.

IN MEMORIAM

SILVO ŠULIGOJ

V četrtek, 30. septembra, je na Tržaškem boleče odjeknila vest, da je umrl g. Silvo Šuligoj. Pokojnik se je rodil 30. julija 1929 v Ročinju, v duhovniku pa je bil posvečen leta 1960 v Macerati. V Trst je prišel leta 1964, kjer je najprej služboval pri sv. Alojziju, nato pa je od leta 1968 do 1977 skrbel kot kaplan za slovenske vernike v župniji sv. Jakoba. Nekaj let je bil tudi v Žaljah; gotovo pa bo ostal v spominu kot skrben in vsestransko dejaven dušni pastir, čigar ime je povezano zlasti z razgibanim verskim in kulturnim življenjem v tistih letih pri Sv. Jakobu. Leta 1970 je bil namreč med ustanovitelji Šentjakobskega kulturnega društva, katerega predsednik je bil do leta 1983. Poučeval je tudi verouk na raznih slovenskih in italijanskih šolah (brez uspeha se je trudil, da bi v Žaljah odprli slovenski vrtec). Med drugim je bil pobudnik za ustanovitev Društva staršev na slovenski osnovni šoli pri Sv. Jakobu, ki je bila tudi po njegovi zaslugi poimenovana po Josipu Ribičiču. Objavil je tudi več priložnostnih članov o verskem in narodnostnem življenju tržaških Slovencev. Že leta 1977 pa se je moral zaradi bolezní odpovedati skrbi za svoje vernike. Odtlej je občasno pomagal sobratom.

Globoko in izpovedno molitev, ki jo objavljamo pokojniku v spomin, je g. Silvo Šuligoj prebral v slovenskem jeziku na slovesnosti v tržaški Rikžarni v noči od 23. na 24. april leta 1977.

OČE NAŠ, ki si v nebesih, / ki si na zemlji, / ki si povsod, / ki si v tem svetem kraju trpljenja in mučeništva. / Tukaj smo se zbrali mi vsi / v duhu ponižnosti in hvaležnosti / do mož in žena, ki so tukaj trpeli / in umirali zato, da bi mi živeli. / DAJ NAM vsakdanji kruh, ki naj prihaja / iz socialne pra-

vičnosti, / za katero so tukaj naši bratje hiral. / DAJ NAM vsakdanji kruh svobode, / za katero so se tukaj naši bratje žrtvovali. / DAJ NAM vsakdanji kruh duhovnih vrednot, / za katere so tukaj naši bratje trpeli. / DAJ NAM vsakdanji kruh moralnih dobrin, / v katere so v tem brezupnem kraju naši bratje verovali. / DAJ NAM vsakdanji kruh človečnosti, / ki so jo naši bratje tukaj v nečloveških razmerah izpričali. / DAJ NAM vsakdanji kruh bratstva, / katero so tukaj naši bratje različnih jezikov in veroizpovedi doživljali. / DAJ NAM vsakdanji kruh ljubezni, / ko pa so v tem kraju hudobnosti in zlobnosti, / zverinstva in zločinstva / naše matere in naši očetje, / naši sinovi in naše hčere, / naši bratje in naše sestre / iz ljubezni do nas umirali in umrli. / DAJ NAM vsakdanji kruh hvaležnosti, / ko pa so tukaj naši bratje živeli v sužnosti, / da mi danes živimo v svobodi. / OČE NAŠ, odpusti nam naše dolge, / pa tudi vi bratje mučeniški, / odpustite nam našo nezavednost, / našo nebrzičnost, / našo plitvo in standardno vsakdanjost. / OČE NAŠ, tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom / in smo zbrani tukaj, / ko nam še srce krvavi, toda / v duhu krščanskega odpuščanja. / OČE NAŠ, ne vpelji nas v skušnjava, da bi oskrunili / ideale in cilje, za katere so naši bratje tukaj umrli. / OČE NAŠ, reši nas hudega, / reši nas sovraštva, ki je zmožno vsega zla. / OČE NAŠ, / po tvoji očetovski dobroti, / po zaslugah tukaj umrlih mučenikov, / po našem srčnem prizadevanju / daj, da človeštvo krene odločno po poti / vere, upanja in ljubezni, / po poti resnice, pravice in miru. / Mučeničkom tega s krvjo posvečenega svetišča / pa podeli, da, / kakor so bili v trpljenju in smrti Kristusu podobni, / tako naj mu bodo tudi v slavi in vstajenju. / AMEN.

ZALOŽBA OGNJIŠČE / KNJIŽNA NOVOST NA SLOVENSKEM TRGU

KRATKO SVETO PISMO S SLIKAMI

Leta 1968 je izšla prva izdaja bogato barvno ilustrirana *Kratkega svetega pisma s slikami*, mladini in otrokom namenjeno prijetno besedilo stare in nove zaveze. Bil je to prevod iz angleške zelo uspešne izdaje, ki je izšla v mnogih prevodih in je ponekod še sedaj na knjižnem trgu, npr. v Franciji. Slovensko izdajo je v sporazumu z Nadškofijskim ordinariatom v Ljubljani izdal Duhovni stol (nadškofija) v Zagrebu. Knjiga se je hitro priljubila in imenovali so jo kar "rdeče Sveto pismo", ker je bilo vezano v rdečo imitacijo usnja. Po nekaj izdajah je Nadškofijski ordinariat ponudil izdajanje te knjige Ognjišču, ki je imelo že svojo prodajno mrežo, župnijske urade, ker se kaj takega tedaj ni smelo prodajati v knjigarnah.

Ognjišče je v svoje programe, zlasti po letu 1980, uvrstilo veliko za mladino prirejenih besedil Svetega pisma z barvnimi ilustracijami: na primer *Sveto pismo in njegova zgodovina v 10 knjigah*, *Evangelij v slikah*, *Zgodbe svetega pisma za najmlajše*, *Sveto pismo za otroke v treh knjigah*, *Moja božična skrinjica*, *Zgodba o Jezusu*, zlasti pa *Zgodbe svetega pisma*, ki je podobna prireditvi svetopisemskega besedila in ki je razdeljena v

poglavja za vsak dan v letu, z mnogo bolj umetniškimi ilustracijami, vendar take priljubljenosti ni doživela nobena izdaja kot *Kratko Sveto pismo*. Prav s to so hoteli nadomestiti "rdeče Sveto pismo", vendar so se stalno ponavljale želje po tej priljubljeni izdaji. Tako so pri Ognjišču ponovno izdali "rdeče Sveto pismo", ki je do sedaj izšlo v 132.500 izvodih.

Na novo izdajo so morali čakati tudi zato, ker so po osamosvojitvi morali dobiti avtorske pravice za Slovenijo, izdelati nove filme; to izdajo so tiskali pri Mladinski knjigi.

Ker je to knjiga za mlade in jo župniki priporočajo staršem zlasti kot darilo za prvo obhajilo ali birmo, so vedno skušali dati ceno, ki je primerena tudi za revnejše družine, da bi njihovi otroci ne bili prikrajšani za doživetje gledanja in branja tako bogate knjige, ki ima 520 strani in stane danes 3.900 tolarjev.

Po umetniški plati ta knjiga res ni kaj posebnega, s svojimi živimi barvami in realističnimi prizori pa vzbuja otrokovo domišljijo in mu približa vsebino Svetega pisma kot najbolj brane knjige vseh časov in tako spodbuja k branju in ljubezni do knjige na sploh.

Na nedavni uradni predstavitvi dela je ljubljanski nad-

škof Franc Rode povedal tudi to: "Leto po tem, ko smo se Slovenci s Standardnim prevodom Svetega pisma ter navdse uspešnim simpozijem o interpretaciji Svetega pisma povzpeli v sam vrh svetovne bibličistike, je pred nami ponatis ene najbolj razširjenih izdaj Knjige knjig, ki so se kadarkoli pojavile med Slovenci. *Kratko sveto pismo s slikami*, ki je v slovenskem prevodu prvič izšlo leta 1968, je do danes doseglo že skorajda neverjetno naklado - nad 130 tisoč izvodov. Dobra sprejetost *Kratkega svetega pisma s slikami* med bralci kaže, kako močan vpliv je imelo Sveto pismo na kulturno in duhovno oblikovanje slovenskega človeka. (...) Sveto pismo je v značaj in navade slovenskega človeka zarisalo neizbrisno sled. Ko ga je iz dneva v dan in od praznika do praznika jemal v roke ter iz njega črpal navdihe za svoje življenje, je s tem hkrati vpil tudi vrednote in vedenjske vzorce, ki jih ta Knjiga knjig postavlja za vzor. Bi brez tega prišlo do pregovorne slovenske pridnosti in poštenosti? Prva izdaja knjige *Kratko sveto pismo s slikami* je bila leta 1968 edina izdaja Svetega pisma, namenjena otrokom. V krščanstvu nenaklonjenih časih je ta "rdeča knjiga" premno-

gim katehetom, starejšim in predvsem dedkom in babicam pomagala veroučence, otroke in vnuke uvajati v svet Svetega pisma in s tem v svet evropske kulture, ki jo je preprosto nemogoče razumeti, ne da bi poznali svetopisemskega sporočila.

Predvsem pa so jim s pomočjo preprostih podob in zgodb predajali odrešitveno sporočilo Jezusa Kristusa in bogastvo Božje besede. Mnogi otroci so se ravno prek te knjige prvič srečali z Jezusom in evangelijem, ki jim je v poznejših letih postal temeljno življenjsko vodilo. (...) Ko se danes veselimo nove izdaje knjige *Kratko sveto pismo s slikami*, nam v srcih vstaja želja, naj bo ta lepa in privlačna knjiga tudi v prihodnje svetla luč v življenju naše mladine. (...) Pri založbi Ognjišče je v teh letih izšla cela vrsta zelo kvalitetnih knjig, med katerimi so mnoge dosegle zavidljive naklade. Tudi to kaže na globoko zakoreninjenost krščanstva in njegove verske tradicije med Slovenci.

Založbi Ognjišče želim ob njenem jubileju še dolgo in rodovitno pot, vsem bralcem pa, ki bodo segali po knjigah te založbe, veliko zanimivega in poučnega branja ter obilo Božjega blagoslova."

SVETNIK TEDNA

6. OKTOBER

SILVESTER ČUK

BRUNO, USTANOVITELJ KARTUZIJANOV

V dolini pod Gorjanci stoji kartuzijanski samostan Pletenje, v katerem živijo redovniki, ki se posvečajo molitvi in premišljevanju. "Kartuzijani molijo, ker ljubijo bližnjega. To je njihov poklic, njihova dolžnost, za katero so se prostovoljno zavezali. Težnja vsakega kartuzijana je, da dela za rešitev duš, da je apostol, da razsvetljuje in rešuje svet z močjo molitve in žrtve. V tej zavesti kartuzijan moli za svoje bližnje, za svoj narod, za vse človeštvo. Takšno poslanstvo je za svoje duhovne sinove izbral ustanovitelj kartuzijanskega reda sv. Bruno, eden največjih mož 11. stoletja. Rodil se je okoli leta 1030 v Kölnu. Bistrega fantiča so starši poslali na tedaj najbolj slavno šolo pri stolni cerkvi v Reimsu v Franciji, kjer je z odliko končal modroslovne in bogoslovne študije. Ko se je vrnil domov, je bil posvečen v duhovnika in dobil službo v mestni župniji. Tam je ostal le malo časa, kajti reimski škof Gervazij je prosil, naj se vrne Bruno v Reims. Imenoval ga je za profesorja in ravnatelja stolniške šole. Pod njegovim vodstvom je reimska šola tako zaslovela, da so vanjo prihajali študenti tudi od daleč.

Bruno je bil imenovan tudi za kanonika stolne cerkve v Reimsu, kajti nadškof Gervazij ga je visoko cenil. Po njegovi smrti je na reimski škofijski sedež prišel plemič Manase, ki je bil le najemnik in ne dobri pastir Kristusove črede. Bruno je imenoval za svojega kanclerja, misleč, da mu bo s tem zavezal usta, toda Bruno ga je odkrito opozoril na krivice, ki jih dela. Nadškof Manase ga je hotel spraviti s poti, zato je moral Bruno z nekaterimi prijatelji zbežati iz Reimsa. Ko je papež Gregor VII. reimskega nadškofa Manaseja odstavil, so hoteli za njegovega naslednika postaviti Bruno, ki pa je to odločno odklonil. Sam pri sebi je že sklenil, da se umakne v samoto ter se posveti molitvi in spokornosti.

Najprej se je z nekaj prijatelji ustavil pri sv. Robertu, ustanovitelju cistercijskega reda, v samostanu Molesmes, kjer pa ni ostal, kajti vlekel ga je v pravo samoto. Šel je proti jugu v mesto Grenoble, kjer je bil za škofa njegov nekdanji učenec svetniški Hugo. Ta je Bruno in njegove tovariše peljal v samotno dolino Chartreuse v Dofinejskih Alpah. Kraj leži okoli 1000 metrov visoko sredi nepreglednih gozdov, še danes daleč od človeških naselij. Torej je kot ustanovitelj za meniško življenje. Po latinskem imenu Cartusia se red, ki ga je ustanovil sv. Bruno, imenuje kartuzijanski.

V samoto, kjer še danes stoji Grande Chartreuse, matična hiša reda, je Bruno s prijatelji prišel o kresu leta 1084. V novem načinu življenja je posrečeno združil samotarstvo s skupnim življenjem, kot ga še danes živi kartuzijanski red. Svojim redovnim sinovom je bil oče in mati, zato so bili obupani, ko je papež Urban II. leta 1089 svojega nekdanjega učitelja poklical v Rim, da mu pomaga pri vodstvu Cerkve. Bruno je novica zadela kot strela z jasnega. Silno rad bi ostal v samoti, toda papežev ukaz je bil zanj svet. Kot globoko duhovni mož je vedel, da so božja pota najbolj božja tedaj, ko jih najmanj razumemo.

Hrup in sijaj papeškega dvora ni bil zanj. Papež je kmalu spoznal, da mu bo Bruno več pomagal z molitvijo v samoti kot kardinal na papeškem dvoru, zato je pristal, da se je umaknil v samoto La Torre v Kalabriji. V tej kartuziji je preživel zadnja leta svojega življenja. Ko je čutil, da se mu bliža smrt, je sklical sobrate. Pred njimi je opravil javno dolgo spoved in zmolil vero. 6. oktobra leta 1101 je mirno izdihnil svojo dušo.

Ime Bruno (pomeni "rjav" ali "oklep") je pri nas manj uveljavljeno, še redkejša je ženska oblika Bruno. Včasih naletemo tudi na "poslovenjeno" obliko Brunoslav (od tod Slavko).

V KULTURNEM DOMU V NOVI GORICI

USPEL SIMPOZIJ O SLOMŠKU

V Novi Gorici je pred kratkim potekal dvodnevni simpozij o prvem slovenskem blaženem, škofu Antonu Martinu Slomšku. Organizator, t.j. občinski odbor Slovenskih krščanskih demokratov Nova Gorica, je izbral pravi trenutek, in sicer teden po beatifikaciji. Prireditve se je pričela v četrtek, 23. septembra, v mali dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici. Začetek je bil nekoliko bolj svečan, saj je uvodoma zapel dve skladbi na Slomškovo besedilo moški pevski zbor Provox iz Nove Gorice, ki ga vodi Ivan Mignozzi. Prisotne je nato pozdravil predsednik novogoriškega občinskega odbora SKD Matjaž Kulot, sicer svetnik v novogoriškem občinskem svetu.

Sledilo je prvo predavanje, ki ga je podal vicepostulator v Slomškovem procesu beatifikacije, profesor na mariborskem oddelku ljubljanske Teološke fakultete dr. Marjan Turnšek (na sliki). Govoril je o temi *Slomšek in politika*, kar se zdi morda nekoliko nenaavadno, a je dokazal, kako je svetniški škof poleg pastoralnega poslanstva s svojim vplivom vidno posegel tudi v slovensko narodno življenje. Preglednemu predavanju je sledila daljša diskusija.

Simpozij se je nadaljeval v petek, 24. septembra, tudi tega dne ob dobri udeležbi, saj je obakrat prišlo nad 100 ljudi. Govorila sta univerzitetni profesor dr. Janko Čar o temi *Slomšek in šolstvo* in pisatelj Zorko Simčič na temo *Slomšek - učenik za vse čase*. Obe predavanji, prav tako diskusija, sta pokazali, da je marsikakšna Slomškova misel in modrost aktualna tudi danes, saj je prvi slovenski blaženi zagovarjal koncepcijo zdravega, realistično pojmovanega krščanstva.

MV

NA MIRENSKEM GRADU

DOBRO OBISKANA KVATRNICA

Tradicionalna kvatrnica na Mirenem Gradu je letos potekala teden dni kasneje kot običajno, in to zaradi papeževega obiska in Slomškove beatifikacije v Mariboru. Kot je v navadi, se je praznovanje pričelo že na predvečer, t.j. v soboto, 25. septembra. Mašno slavje so letos oblikovali verniki z Vogrškega, kjer deluje kot župnik misijonar Rudi Štavar, sicer predstojnik misijonske hiše na Gradu. Ta večer je maševal g. Štavar, ob njem je bil lazarist Lojze Grilj, ki deluje na Sardiniji, pel pa je cerkveni pevski zbor z Vogrškega. Maši je sledila procesija z lučkami po gradenskem griču, med katero so prisotni peli lavretanske litnije Matere Božje.

Naslednjega dne, v nedeljo, so na Gradu bile tri svete maše: ob sedmih zjutraj s petjem, ob desetih župnijska mirenska (somaševanje je vodil mirenski župnik Ciril Čej, na koru pa so peli mirenski pevci), ob štirih popoldne slovenska sklepna maša. Pol ure prej je bil blagoslov s petimi litnijami Matere Božje z odpevi, slovesno somaševanje pa je vodil ljubljanski nadškof dr. Franc Rode. V svoji pridigi po evangeliju se je osredotočil na lik Marije. Najprej je podal kratek preizkus Marijinega čiščenja v Cerkvi in na Slovenskem skozi stoletja, nato pa

je poudaril naslednje Marijine vrline: njeno čistost ter predanost božji volji, saj se je zavedala vloge, ki jo je imela v odrešitveni zgodovini. Tudi pri popoldanski slovesnosti je pel cerkveni pevski zbor iz Mirna, ki je za to priložnost naštudiral zahtevno latinsko mašo Franza Schuberta v G-duru. Domači moški pevski zbor pa je pred začetkom maše dr. Rodetu v pozdrav zapel priložnostno pesem, ki jo je uglasbil domači organist Anton (Antek) Klančič.

Na koncu je sledil še offer, pri katerem so prisotni verniki imeli možnost, da se pozdravijo z nadškofom Rodetom; na vse prisotne je ta slovesnost naredila močan vtis.

MV

KRATKE

TEDEN ZA ŽIVLJENJE

V dneh od 3. do 10. oktobra poteka v Sloveniji teden za življenje pod naslovom *Da se naše veselje dopolni*. V tem tednu bo več prireditve, katerih namen je vzbuditi spoštovanje človeškega življenja od začetka do naravne smrti ter med ljudmi spodbuditi veselje do življenja.

KATEHUMENAT

Jeseni začenja v raznih krajih koprške škofije svoje delo katehumenat. Name-

njen je odraslim, ki bi radi prejel zakramente (krst ali birmo) in spoznali krščanstvo.

ZAMBIJSKA SKUPINA V NAŠIH KRAJIH

Zambijski otroci in mladostniki skupine Ba Cengelo, ki jih vodi misijonar p. Miha Drevenšek, pojejo poleg tradicionalnih zambijskih pesmi tudi po slovensko. V koprski škofiji bodo nastopili na več koncertih-srečanjih: v četrtek, 14. t.m., ob 19. uri v koprski stolnici; v petek, 15. t.m., ob 19. uri v cerkvi v

Sežani in ob 20. uri v Kulturnem domu; v soboto, 16. t.m., ob 17. uri v Drežnici in v nedeljo, 17. t.m., v Novi Gorici, kjer bodo sodelovali pri maši v župniji Kristusa Odrešenika ob 11. uri.

SREČANJE NA MIRENSKEM GRADU

V nedeljo, 24. t.m., bo srečanje skupin Živega rožnega venca in drugih molitvenih skupin, ki molijo za duhovne poklice na Mirenem Gradu. Srečanje se bo začelo ob 15.30, maša pa bo ob 16. uri.

5

ČETRTEK
7. OKTOBRA
1999

POKLON PESNIKU VINKU BELIČIČU / GOVOR NA ŽALNI SEJI

"POKONČNO JE KLJUBOVAL PREIZKUŠNJAM..."

"IN MI SEPTEMBER LEGA NA OČI"

SAŠA MARTELANC

V ponedeljek, 4. oktobra, so na Opčinah položili k zadnjemu počitku pesnika in šolnika prof. Vinka Beličiča. Kroniko o tem dogodku si lahko preberete na drugem mestu, tu pa objavljamo govor, ki ga je na žalni seji za pokojnim profesorjem Vinkom Beličičem v četrtek, 30. septembra, imel kolega Saša Martelanc, kateremu se iskreno zahvaljujemo, da nam ga je odstopil.

Spoštovani in dragi gostje in prijatelji!

Rad bi spregovoril nekaj občutnih besed, ampak slutim, da se mi bo zatikalo. Zakaj - kot pravi slovenska ljudska pesem - "srce je žalostno", to razpoloženje pa sega tudi v misel.

V tem trenutku nas v tej dvorani povezuje eno ime in ena misel. Ime je VINKO BELIČIČ, misel pa je SPOŠTOVANJE. Gotovo je misli še več: hvalečnost, prijateljstvo, dragi spomini. Vsak ve to zase.

Ampak ključna beseda je SPOŠTOVANJE. Te plemenite oznake je bil vseskozi deležen Vinko Beličič, ki se mu je bilo na dolgo življenjsko pot nasulo veliko bridkosti vseh vrst. Pomagal mu jih je prenašati in pomagovati Bog, v katerega je globoko zaupal; pomagal mu je njegov značaj, ki ni bil samo pesniško zasanjan, ampak tudi možato klen in pogumen. Mislim in upam, da se je na svoji za vsako ceno ravni poti nemalokrat hvaležno nasmešnil, ko je znal ali v svoji skromnosti vsaj zasluhliti, da je njegova pot spoštovana.

Vinko Beličič je bil med nami do brega pol stoletja, večino svojega življenja. Govoril in pisal je natanko to, kar je čutil; živel je po veri, v iskano resnico in pravico. Mogoče je vse to še najbolj zgoščeno v neki sijajni besedi, ki jo tu in tam zasledimo v njegovem umetniškem opusu, v besedi, ki je vsaj sam nisem doslej zasledil še nikjer drugje. Ta beseda je BLIŽINA. V njej čutim veliko sanj, veliko umirjenosti in veliko srčne moči. Je pa tudi sinonim za lepoto, urejenost in zaupanje, za te velike spremeljevalke Beličiča umetnika, človeka in prijatelja.

Vinko Beličič je bil po poklicu in poslanstvu predvsem šolnik, in o tem boste slišali kaj več iz bolj pristojnih ust. Cele rodove povojnih slovenskih dijakov pa ni učil le materinsčine, ni jim samo kazal pot v lepoto naše besedne umetnosti. Kdor je le hotel in malo pozorneje prisluhniti, je lahko od njega slišal veliko neobveznih ali celo zamlčevanih resnic. Kdor je še tanjše prisluhniti, je razumel, da ima ljubezen veliko dimenzij, in ena od teh je vedno bila tudi ljubezen do domovine, do korenin, do skrivnostnih začetkov bivanja. In do svobode.

Ime Vinka Beličiča bo seveda najtrajneje zapisano v zlati knjigi slovenskega leposlovja. Dvajset in več njegovih knjig, drobnih za oko, a tako nabitih z izbranimi mislimi in čustvi, v skrbnem, ljubeče negovanem jeziku, brez odvečnih besed, z vidno željo po pretehtanem, prečiščenem in odbranem - teh dvajset in več knjig je in bo njegov "monumentum aere perennius". Skoraj vse so se rodile tu pri nas, v "drugi domovini", kot je Vinko imenoval ta najzahodnejši del našega skupnega bivanja, kamor ga je privedla usoda po dramatičnem izidu druge svetovne vojne na Slovenskem.

FOTO KROMA

Leta 1943 je izšla v samozaložbi povest *Molitev na gori* in naslednjega leta pesniška zbirka *Češminov grm*. Leta 1952 je pri Goriški Mohorjevi družbi izšla zbirka črtic *Kačurjev rod*. Leta 1954 je pri založbi Tabor izšla pesniška zbirka *Pot iz doline*, pri isti založbi leta 1957 še zbirka črtic *Dokler je dan*. Decembra 1961 je pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Airesu izšla zbirka črtic *Nova pesem*. Leto kasneje je prof. Vinko Beličič nostrificiral ljubljansko diplomu na Katoliški univerzi v Milanu z disertacijo o Antonu Medvedu. Pri Mladiki v Trstu je leta 1967 izšla zbirka njegovih pesmi *Gmajna*, leta 1971 v Gorici pri GMD pa zbirka črtic *Med mejniki*; pri Mladiki je leta 1973 izšla antologija lirike *Bližine in daljave* in istega leta tudi prevod Manzonijskih *Svetih himen*. Leta 1975 je pri založbi Tabor izšla medvojna povest *Nekje je luč*. Leta 1980 so pri GMD izšli njegovi dnevniški zapisi *Prelistavanje poldavnice*. Leto kasneje je izšla pri Celovski Mohorjevi povest *Leto borove grizlice*. Ob njegovi sedemdesetletnici, leta 1983, je Mladika izdala pogovore Marija Maverja s pisateljem pod naslovom *Vinka Beličiča pogled nazaj*. Leta 1985 je pri Celovski Mohorjevi družbi izšla povest *Človek na pragu*, leta 1987 v Trstu pa brošura *Cerkničan treh domovin* o kulturniku in pisatelju Mirku Javorniku. Pri založbi Tabor je leta 1988 izšla zbirka pesmi z naslovom *Pesem je spomin*, leta 1991 pa pri ZTT *Izbrane pesmi*. Leta 1992 je GMD izdala njegovo avtobiografsko povest *Leto odmruznitve*. Leta 1993 je pri založbi Mladika izšla miniatura izdaja Beličičevih pesmi *Bližine in daljave*, leta 1997 pri Mohorjevi družbi v Celju pa zbirka kratke proze *Na vetrovni postojanki*.

Njegove pesmi in črtice so nam na široko odprle vrata v srce človeka, ki je šel skozi slovenski dvajseti vek preko vseh postaj zunanjih viharjev in notranjih stisk, po postajah revščine, zanosnih sanj, prezgodnjih in premladih pogrebov, po postajah begunstva, domotožja in tudi kritičnega spraševanja o vsem prestanem. Iz vsega njegovega pisanja sije zvestoba do spoznanj in sprejetih vrednot, zvestoba do živih in mrtvih prijateljev, velika ljubezen do vsega, kar se mu je videlo lepo in vredno: od divje potonike do ptic na Krasu, od dragocenosti prijateljstva do smeha iz čistega srca, od pisem dragim ljudem po vseh celinah do radodarne navezanosti na Slovensko kulturno akcijo v Argentini.

Njegovo občutljivo srce je brnelo na vse strani, doživelo je komaj še upano srečo svobodne Slovenije, doživelo je vrnitev v vse življenje sanjano Belo krajino, ki ga je sprejela s cvetjem in slavljen in celo častnim meščanstvom rodnega Črnomlja.

Toda kaj smo slišali včeraj, ko je Radio Trst A oddajal njegov zadnji intervju, posnet le nekaj ur pred isto usodno slabostjo na openskem tramvaju na poti domov? Povedal nam je, da je po vseh poteh svojega domovinskega hrepenenja nazadnje spoznal, da je njegov pravi dom tukaj, pri nas, in da so tukaj njegove korenine bivanja. Mi vsi smo to že davno slutili. Saj kako naj bi si razlagali tiste njegove prelepe pesniške hvalnice Krasu in vsem oblikam njegovega življenja? Ganjeni smo, da nam je to slutnjo potrdil tako svečano, tik pred smrtjo.

Ko sem ga zvečer po tisti usodni slabosti obiskal v bolnišnici, sva se mirno in veliko pogovarjala, tudi nasmehek je imel na obrazu. Pa me je proti koncu mimogrede vprašal: ali poznate mojo pesem *SEPTEMBER*? Nisem se je mogel spomniti, pa tudi sam je ni znal na pamet; le nekaj odlomkov je nakazal. Ko sem se kasneje vrnil domov, je bila moja prva pot do knjižne omare. Vzel sem v roke njegovo antologijo *PESEM JE SPOMIN* in na strani 208 prebral tole:

Umreti,
ko so drevesa umita in zemlja
napojena,
ko oblaki oddahnjeni modrijo
daljne griče,
ko vrabci srečni v lužah se
škrope,
ko je divjad od žeje potešana,
ko gmajna vedra gleda si
v obličje,
ko v grozdje sok najslajši gre.

Umreti,
ko ni več muk, in svet sproščen
drhti
in mi september lega na oči.

Ob zadnjem verzu se me je dotaknila slutnja tistega, čemur v človeški govorici pravimo slovo.

To slovo je zdaj tukaj, ampak jaz bi rekel, da je že za nami. Za vse, ki smo Vinka Beličiča spoštovali in imeli radi, se je namreč že začel čas hvalnežnega spomina, ki bo živel z nami do konca.

Ta spomin bo poln BLIŽINE.

SPOMINI NA VINKA BELIČIČA

MAJDA ARTAČ STURMAN

Na pred kratkim preminulega profesorja in besednega ustvarjalca Vinka Beličiča me vežejo predvsem otroški in mladostni spomini, k njegovemu ustvarjanju, posebno poeziji, pa so me privedla zrela leta, ko sem vzela v roke njegove pesniške zbirke (*Pot iz doline*, *Gmajna*, *Bližine in daljave* idr.).

Rojenice so mi dosodile kot ožji življenjski prostor Opčine, kjer sem odrasla kot otrok, si ustvarila družino in kjer še živim. To vas sem v otroštvu doživljala kot prijetno zatočišče, prostor otroških iger in kot kulturno razgibano središče, kjer so si postavili svoj dom in se ukoreninili mnogi slovenski izobraženci, kulturni delavci, pesniki in pisatelji, ki so vidno pripomogli k obnavljanju povojnega slovenskega šolstva in kulturnega življenja na Tržaškem. Spominjam se jih kot dobrih znancev in družinskih prijateljev, njihovih otrok, sinov in hčera, pa kot prijateljev in družabnikov otroških iger in skupnih izletov ali sprehodov. Skupaj smo peš hodili na Repentabor in po poti, zlasti zvečer v temi, prepevali lepe slovenske pesmi. Družili smo se na praznovanjih rojstnih dnevo, v kavarni po maši in še marsikje. Toda bilo je pred mnogimi leti, da se zdi daleč kot v pravljicah.

Vinko Beličič je bil naš družinski prijatelj, kasneje pa moj višješolski profesor na klasičnem liceju "France Prešeren" v Trstu. V duhu ga vidim, kako je zvrneno stal za katedrom in v nelahkih letih dijaških protestov konec šestdesetih in na začetku sedemdesetih let razlagal slovensko literaturo. Iz svojih skript nam je nazorno predstavljal slovenske ustvarjalce, ki jih je sam osebno poznal kot profesorje, sošolce ali prijatelje. Tako so se pred nami oblikovale podobe Preglja, Voduška, Balantiča in drugih, ki smo jih najprej spoznavali preko življenjskih podatkov in značajskih potez, saj jih je profesor znal predstaviti plastično in živo. Pokončno je kljuboval težavam in preizkušnjam tistih časov in je preživel na višji šoli - kot suplent, brez državljskih pravic in

staleža, v nenehni bojazni, da bo ob zaposlitev - dvaintrideset let.

Ko je leta 1977 zapušal poklic, smo v šolo že vstopali kot profesorji njegovi učenci, ki si gotovo lahko štejemo v čast, da smo ga imeli za profesorja, čeprav tedaj nismo znali še dojeti njegove pesniške ustvarjalnosti.

Na enem šolskih izletov, na katere nas je spremljal profesor Beličič, je nastala tudi njegova pesem *Verzegnisi*. Spominim se, da smo se dijaki, neobčutljivi za naravne lepote jezera *Verzegnisi* in gorskih vrhov, raje posvetili poslušanju glasbenih hitov iz juke-boxa v vaškem baru. Naš profesor pa se je umaknil, zrl v daljavo in razmišljal... nismo ga razumeli. Zato pil se je v svoj svet, bil je sam s seboj in domislil besede, ki sem jih prebrala kasneje:

*Biti na zasneženem vrhu,
onkraj golih, še zasneženih
gozdov,
gledati na vse strani
in misliti na davino,
ko april prebujajo dolino
s cvetjem češenj in z zelenino
objezerskih vrb!*

*Biti na tisti blesteči planjavi,
dočakati sonce popoldneva,
ko oživijo ptice v dolini
in se mladi rod raztaplja
v muziki
- in starega sladko bole
spomini...*

*Življenje, čutim te v močnih
dlaneh - življenje - vedno
dehteči april, kukavica pobočij,
ki sneg odganja v višine...*

*Odžene ga, oddahne se, mine
- in že je spet bel tisti vrh.*

Beličičevi poeziji sem se približala kasneje. Ko je leta 1991, v letu odmruznitve, kot ga imenuje sam pisatelj, pri ZTT izšla antologija *Izbrane pesmi*, ki jo je Beličič imel že za nekako duhovno oporoko, sem v njej odkrila neslutene razsežnosti pesnikovega izraznega daru. Prepričana sem, da bo Beličičevemu pesniškemu opusu prej ali slej pripadlo zaslužno mesto v razvoju slovenske lirike 20. stoletja.

ZBORI IN SAMOSPEVI STANETA MALIČA

Zveza cerkvenih pevskih zborov je izdala zbirko zborovskih skladb in samospevov tržaškega slovenskega skladatelja Staneta Maliča, čigar 15-letnica smrti se obhaja prav letos.

Zbirka, ki ji je naslov *Zbori in samospevi*, vsebuje 20 umetnih posvetnih skladb: osem skladb za mešane zборе, pet skladb za moške zборе, tri skladbe za mladinske zборе in štiri samospeve.

Predsednik ZCPZ - ki je v preteklosti izdala že več zbirk Maličevih skladb, dr. Zorko Harej v spremni besedi med drugim piše, da si je Malič ustvaril prožen glasbeni jezik, ki je lahko izrazil velike teme človeških usod, kakor tudi nežna čustva. Prav v tem, piše Harej, je Maličeva izrazna moč. V svojem zapisu pa dirigent Franc Pohajč podaja osebne spomine na Staneta Maliča, ki ga opisuje kot nevsiljivega umetnika po srcu in duši, ki je bil blizu mladim.

Zbirko *Zbori in samospevi* Staneta Maliča je uredil Zorko Harej, notografičar Janko Harej, opremil Edi Žerjal, tiskala pa tiskarna Grafica Goriziana iz Gorice. Publikacija je izšla s prispevkom ministrstva za kulturo republike Slovenije.

PODALJŠAN "NATECAJ REBULA" ZA MLADE

Kot smo že pisali, so prireditelji odločili podaljšati Poletni natečaj za mlade v starosti od 14. do 24. leta, ki ga razpisujeta Slovenska prosveta iz Trsta in revija Mladika ob 75-letnici pisatelja Alojza Rebule in ob 50-letnici Slovenske prosvete. Rok za predstavitev tekstov bo zapadel 30. novembra 1999. Tako se tekmovanja lahko udeležijo tudi dijaki, ki so poleti "odložili" šolska in podobna zanimanja. Napišejo naj svoje vtise - članek ali recenzijo - o romanu *Cesta s cipreso* in zvezdo pisatelja Alojza Rebule in pošljejo na naslov: Mladika, ulica Donizetti 3, 34133 Trst s pripisom *Natečaj Rebula*. Posebna komisija, ki jo bosta določili obe ustanovi, bo izbrala najboljše spise in jih nagradila s knjižnimi nagradami.

POEZIJA VINKA BELIČIČA

OD ČEŠMINOVEGA GRMA MED PLAMENEČI RUJ

MAJDA ARTAČ STURMAN

FOTO KRONA

Beličič je bil predvsem pesnik narave, saj se v njej porajajo pesniški utrinki in se vanjo prelivajo vsi motivi njegove poezije: motiv matere in rojstne vasi, domotožje, ljubezenska izpoved, refleksija o človeški eksistenci. Pesnik se je začel razvijati v krogu zadnje dominsvetovske generacije, toda kot samohodec si je, potem ko je ob tragičnem razpletu dogodkov leta 1945 moral zapustiti rodno Belo krajino in se je končno naselil na Opčinah, v stiku s trdo in nenaklonjeno kraško zemljo, zlasti z gmajno, oblikoval izvirno in samoniklo pesniško izražanje. Tone Pavček v spremni besedi *Izbranih pesmi* ugotavlja, da je Beličiču uspelo spojiti belokranjsko mehko in kosovelovski Kras v samosvoj pesniški izraz, ter imenuje Beličiča pesnika dveh pokrajin in ene poezije.

Antologija lepo predstavlja Beličičovo duhovno podobo in pesniški opus. Naslov prvega sklopa - *Mati zemlja* - vsebuje ključna pojma pesnikovega navdihla sploh. To sta mati in zemlja, ki jima je pesnik posvetil tudi pesmi tretjega sklopa z naslovom *Po krožnici*, ki je ubran na temo domoljubja. Pesmi drugega sklopa - *Srce srca* - so uglasene na ljubezensko tematiko, sklepni razdelek - *Na vrh in nizdol* - pa vsebuje življenjsko izpovedne in religiozne pesmi.

Poezije prvega razdelka razkrivajo občutljivost človeka, ki živi v naravi in z njo, z njo tudi čustvuje in razmišlja, kjerkoli že je, v svoji prvi ali drugi domovini. Od belih češenj v sadovnjakih, mladih žitnih polj, vinogradov in zidanic je pesnik, izgubljen in

smaragden in rdeče žolt dragulj, sicer pa jih prepredata megličavost in sivina. Precej je tudi trpno-preteklih glagolskih deležnikov (nezapušen, odrinjen, napet, oslepljen). Poezija čutnih zaznav, vonjev, zvokov in barv se od impresionizma, v katerem je slutiti murnovske odmeve, preveša v trpko, pomensko nabito izpoved osamljenosti in odrinjenosti samoniklega pesnika.

V ljubezenskih pesmih, polnih hrepenenja in trepetanja, se prav tako prepletajo zvočni in barvni elementi. Zarisujejo se nežni naravni pejsaži, včasih prepojeni tudi z grenkobo pelina. Svojo nepotešenost in nemir je pesnik ujel v podobo Prometeja, mitološkega znanilca nemoči in poguma obenem.

Poezije tretjega sklopa je navdihnilo predvsem domotožje, misel na prvo domovino. Materinski motiv se prepleta s spominom na rojstno vas Rodine, ki ga pesnik podoživlja tako v Milanu kot v Trstu in na Krasu. Ob tem pa se zvrstijo pesmi, v katerih pesnik predstavlja božje poti, slovenske vasi in mestne predele (Pri Sve-

odrinjen, pristal na skalnati in grmičevnati gmajni, v megli in burji. Našel je zatočišče v lepoti gmajne, neveste-tolažnice, odkril je lepoto akacij, plamtečega ruja in dišečih ciklam. V svoje verze je ujel barvne odtenke: belo meglo, rdeče nageljne in rdečo plodno prst, žolt češminov grm, pastirski modri dim, modrooke lise neba, zlato barvo buč, srebro v jutranjem sijju.

Prve pesmi razodevajo bogatost barvnih ukrasnih pridevkov, v pesmih Krasa se zalesketa tu pa tam

tem Justu, Na Stari gori, Na Svetih Višarjah). Najpretnost pesmi se dotikajo usodnosti medvojnega in po vojne tragedije, kot npr. 1. november, v kateri pesnik čuti z vsemi, ki jih: "Tisoče z molkom pozabe odel je poraz...", ali pa poezija, v kateri slovenska Antagona nemo strmi predse, polblazna od štetja let in od misli, da morda njen Polineik ne bo nikoli otelet.

V zadnjem sklopu so zbrane življenjsko izpovedne in religiozne pesmi, ki razkrivajo Beličičeva spoznanja o skrivnostih življenja in smrti, o njegovi ozki poti skozi dolino. Misel na smrt se staplja z večnostjo narave, saj v njej - "in ni več časa ne daljav". Pesniški izbor Beličičevih pesmi se sklepa s pesmijo ogorevanje, zadnje besede pa razodevajo pesnikovo mirnost in sprejemanje božje danosti.

Leta gredo, oblaki se dvigajo nadme - a jaz se smehljam.

Takega, z nasmehom v srcu, z zaupanjem v nevidnega, a vedno prisotnega večnega Načrtovalca, bom nosila v spominu profesorja Vinka Beličiča, ki je s svojo zvrstjo in ponosno držo, z jasnimi pogledi tudi v sprva neprijazni trdoti primorske zemlje znal odkriti neprecenljivo lepoto. V svojem zadnjem intervjuju je povedal, da je na Tržaškem - čeprav daleč od rodne Bele krajine - našel svoj dom.

PRESTIŽNO PRIZNANJE NEMŠKEMU PISATELJU

NOBELOVEC GÜNTER GRASS

PETER SZABO

Tudi filozofe boljijo zobje, to je dejstvo. V tem smislu se je tudi Günter Grass prejšnji teden odpravil k svojemu zobozdravniku v Hamburg, ko je prišla novica, da so mu podelili Nobelovo nagrado za literaturo. Prva reakcija je po njegovih besedah bil občutek veselja in ponosa. Na tiskovni konferenci malo pozneje pa je povedal, da razume nemško mladino, ki skuša nanovo začeti in pustiti za seboj vso navlako zgodovine, vse, kar so Nemci doživeli, naredili in preživeli v tem stoletju.

Prav pri teh vprašanih odkrijemo bistvene značilnosti avtorja. Njegova zadnja knjiga, ki je izšla letos, nosi naslov *Moje stoletje* in kaže prav na to, da je sam avtor preživel tolikšen del bistvenih dogodkov tega stoletja. Rodil se je leta 1927 v Gdansk na Poljskem, oče je bil Nemec, mati pa Kašubka, pripadnica zahodnoslovenskega ljudstva. Grass je tako preživel težave in izzive svoje generacije. Najprej kot otrok, član Hitlerjugenda, nato kot šestnajstletnik v nemški vojski, na fronti leta 1944 in še kot ranjenec ob koncu vojne ter vojni ujetnik v ameriškem taborišču na Češkem. Preživel je povojno revščino in delal kot služabnik na raznih kmetijah, v rudniku kalijevega karbonata in kot kamnosekov vajenec. Leta 1948 mu je uspelo se vpisati na Umetnostno akademijo v Düsseldorfu, kjer je študiral kiparstvo in slikarstvo. Od leta 1953 do 1955 pa je študiral na Državni umetnostni akademiji v zahodnem Berlinu. Takrat je že uspel potovati v Italijo, Francijo in Španijo. Že v Düsseldorfu, kasneje pa v Berlinu je pisal pesmi in krajšo prozo in je bil povezan z vplivnim pisateljskim klubom Skupina 47. Leta 1956 se je preselil v Pariz, kjer je kyparil in pisal. Tam je napisal svoje največje in najbolj uspešno delo *Pločevinasti boben*. In tu smo pri njegovi drugi značilnosti, ki je politično udeleževanje in civilno izzivaštvo. Leta 1959, ko je roman izšel, je povzročil mnogo hrupa zaradi

načina, kako je Grass naslikal nacistične. Glavni junak Oskar Matzerath noče rasti in to je njegov način protestiranja proti okrutnosti nemške zgodovine. Komunicira samo prek svojega pločevinastega bobna. Njegovo vztrajanje pri otroškosti, pri nezrelosti je obenem izziv vsem, ki ga obkrožajo. Moralno svarilo in izziv, škandal in pohujšanje za vse, ki se ob tem morajo zamisliti, kaj sploh počnejo. Podobno vlogo je sam Grass imel v svoji življenjski karieri.

Kmalu se je posvetil aktivnemu političnemu delovanju. Najprej je pisal besedila takratnemu socialdemokratskemu kanclerju od leta 1969 do 1974 Willyju Brandtu in mu pomagal pri volilni kampaniji leta 1969. Podpiral je študentsko gibanje in Brandtovo Ostpolitik. V sedemdesetih se je ukvarjal z vprašanji feminizma in varstva okolja. Z zelenimi je ostal prijatelj vse do danes, čeprav mu morda zamerijo, da se je letos pomlad postavil proti njim, ker je podprl NATOvo posredovanje na Kosovu. In prav tako je bil vedno težaven njegov odnos s socialdemokracijo, ki jih je sicer stalno podpiral, vendar tudi primerno kritiziral. Tako je najprej nasprotoval prehiti združitvi dveh Nemčij, in sicer vedno povedal svoje mnenje, pa čeprav ni bilo zelo prijetno. In v veliki meri je prav to botrovalo podelitvi letošnje nagrade, čeprav mnogi pravijo, da so jo pričakovali že 27 let, odkar jo je zadnjič dobil nemški pisatelj Heinrich Böll.

Grassov stil je oster, resničen in celo okruten. Grass piše, pravi Mittler, z debelim čopičem in ostrim nožem, z rušilno silo in kruto preciznostjo. In čeprav so vsa njegova dela manj pomembna v primerjavi s *Pločevinastim bobnom*, to ni tako pomembno, pravi Claudio Magris. Ta uspešnica in ostale knjige ter vse njegovo vsakdanje delovanje v malem, v konkretnih vprašanih političnega in družbenega življenja so iz njega naredili resnično pomembno osebnost za Nemčijo, obe Nemčiji in Evropo.

"je, kar je"

BO VSE DRUGAČE?

Točno vem, kako bi se rad zbudil 1. januarja 2000. Sanjam, da se bom zbudil v novem tisočletju, v novem obdobju človeštva. Sonce bo posijalo in vedel bom, da je vse drugačno. Svet bo tako spremenjen, da sploh ne bom imel časa posvetiti prvih misli silvestrovanju, pravkar minuli zabavi in razmišljanju, kako je bilo lepo. Svet me bo prevzel s svojo lepoto in prerojenostjo. Ugotovil bom, da človek ne živi več v strahu za svoje delovno mesto, za svoj jutri, za svoj obstoj. Človeška družba se je popolnoma spremenila, saj živimo v novem tisočletju. Vsi pomagajo vsem in, kdor prejme pomoč, si skuša čimprej sam pomagati, da bi potem lahko prejel vrnil. In povsod vlada socialna pravičnost. Politiki se požrtvovalno ukvarjajo s težavami skupne blaginje. Verski voditelji vsega sveta se prijateljsko družijo. Ni več islamskih fundamentalistov, pravoslavljani antisemitov, izraelskih nacionalistov in katoliških zadrtžev. Obstajajo le še pravi muslimani, pravoslavci, judje in katoličani.

Takrat, 1. januarja 2000, opazim, da je tehnologija usmerjena v skupno dobro. Stroji delajo toliko, da lahko ljudje manj delamo in si to delo še podelimo. Vsak dobi dovolj in nihče ni lačen. In tako sanjam, vse dokler se sanje ne razblinijo in ugotovim, da manjka sicer še manj kot sto dni do tega datuma, da pa nimajo moje sanje, kot prav sanje, ničesar opraviti z resničnostjo. Vem, da se bom po silvestrovanju zbudil kot po vsakem silvestrovanju. Opazil bom, da se svet enako vrti dalje, da se v bistvu nič ni spremenilo in da vsi še spijo po zabavi in morda sanjajo o novem tisočletju. Vedel bom, da ljudje tako sanjarijo, ker še vedno skušajo vsak dan premagovati strah za svoje delovno mesto, za svoj jutri, za svoj obstoj. In čeprav živimo v novem tisočletju, se nič ni bistveno spremenilo. Nekateri pač drugim pomagajo, nekateri pa ne. In večina, kdor prejme pomoč, se mu zdi tako "lušno", da je revež, potreben pomoči, da se ne bo več potrudil, da bi sam kaj naredil, saj je veliko lepše, če nekaj kar tako dobiš. In ugotovim, da še vedno ni socialne pravičnosti, da politiki še vedno delajo nadure za svoj žep in da se verski voditelji sicer lahko tu pa tam prijateljsko srečujejo, da pa islamski fundamentalisti še vedno veselo pobijajo vse, ki niso muslimani - in s tem zanikajo sam islam, da jih Izraelci v odgovor prav tako veselo pobijajo - in s tem zanikajo judovstvo, da pravoslavci kričijo proti židom, muslimanom in katoličanom in tako nimajo več nič pravoslavne duhovnosti ter so mnogi katoličani zadrti in nazadnjakarski, kar je spet zanikanje krščanstva, ki temelji na novosti, na dobri novici in na osvežitvi celega sveta in njegove zgodovine.

Takrat, 1. januarja 2000, opazim, da je tehnologija še vedno usmerjena v zaslužek tistih, ki jo razvijajo in nam kos za kosom drago prodajajo stvari, ki so jih izumili že pred deseti leti. Zato pa vsi, ki imamo to srečo, da lahko kaj delamo, počnemo to veliko več časa kot naši starši. In še vedno nihče ne dobi dovolj in mnogi so lačni. In tu ni več kaj sanjati.

Obstaja na tisoče različnih napovedi in projektov za novo tisočletje. Nekateri pričakujejo novo obdobje človeštva, drugi hočejo izbrisati vse dolgeve, tretji pravijo, da se bomo prebudili v popolnoma novi samozavesti, četrti čakajo konec sveta. Bistvo vseh teh razmišljanj se mi zdi le globoka želja v človeštvu, da bi se kaj spremenilo, da bi naredili črto in rekli: Tu je vse narobe. Tako ne gre več naprej. Nihče ni zadovoljen, torej zmenimo se in spremenimo stvari! Je kdo sposoben to narediti? Sama menjava datuma tega še ne bo dosegla.

PETER SZABO

RAZPIS NAGRADE DR. FRANE TONČIČ

Slovenski visokošolski sklad Seržij Tončič v Trstu razpisuje letno nagrado *Dr. Frane Tončič*. Nagrada je namenjena visokošolcem slovenske narodnosti, bivačim v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Nagrada v znesku dveh milijonov lir je namenjena diplomski študiji s področja humanističnih ali eksaktnih ved, ki pomeni obogatitev slovenske kulture, zgodovine ali znanosti in ki je sklenila univerzitetni študij v enem od rokov akademskega leta 1997/98.

Zanimirani naj dostavijo izvod svoje študije od 20. do 31. oktobra 1999 na sedež Narodne in študijske knjižnice v Trstu, ul. Sv. Frančiška 20/1.

Prejeta dela bo ocenila komisija s sodelovanjem potrebnih strokovnjakov. Podelitev nagrade bo predvidoma prihodnjega februarja. Dan in ura bosta pravočasno objavljena.

RAZSTAVA DEL S SINJEGA VRHA '99

V petek, 8. oktobra, bo ob 20. uri v Pilonovi galeriji v Ajdovščini otvoritev razstave del, ki so nastala na 3. srečanju umetnikov Sinji vrh '99. Po buda za ta ustvarjalni dialog med italijanskimi in slovenskimi umetniki je nastala pred tremi leti iz dveh nagibov: osebnega prijateljstva in očarljivega okolja, ki je kot nalašč za izbruh ustvarjalne energije. Srečanje, razstavo in natis kataloga je omogočila družina Hieronima Vidmarja, ki je na Sinjem vrhu odprla domačijo številnim likovnim pobudam. Pilonova galerija je strokovno sodelovala pri izboru, predstavitvi in postavitvi razstave. Ta bo odprta do 22. t.m., obisk je mogoč od ponedeljka do petka od 10. do 12. in od 14. do 17. ure.

LITERARNI NATEČAJ MLADIKE

Revija Mladika razpisuje 28. nagradni literarni natečaj za izvirno, še neobjavljeno črtico, novelo ali ciklus pesmi. Pobudnik natečaja sporoča, da morajo zainteresirani poslati rokopise v dveh čitljivo pretipkanih izvodih (format A4) do 15. decembra 1999 na naslov: Mladika, ulica Donizetti 3, 34133 Trst. Rokopisi morajo biti omenjeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro. Teksti in prozi naj ne presegajo 10 tipkanih strani, ciklus poezije pa naj predstavlja samo izbor najboljših pesmi (največ 10).

Ocenjevalno komisijo sestavljajo: univerzitetni profesor in kritik Martin Jevnikar, pisatelj Alojz Rebula, prevajalki in kritičarki prof. Diomira Fabjan-Bajc in prof. Ester Sferco ter odgovorni urednik revije Marij Maver. Mnenje komisije je dokončno.

Na razpologlo so naslednje nagrade: za črtico ali novelo prva nagrada 500.000 lir, 2. nagrada 300.000 lir, 3. nagrada 200.000 lir; za pesem ali ciklus pesmi 1. nagrada 200.000 lir, 2. nagrada 150.000 lir, 3. nagrada 100.000 lir.

Izid natečaja, ki je odprt vsem, bo razglašen ob Prešernovem dnevu na javni prireditvi in po časopisu. Prireditelji še opozarjajo, da teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagrajena dela bodo objavljena v letniku 2000. Objavljena bodo lahko tudi nenagrajena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo.

ŽALNA SEJA IN POGREB

GANLJIVO SLOVO OD
VINKA BELIČIČA

V ponedeljek, 4. t.m., je na Opčinah velika množica pospremila k zadnjemu počitku pesnika in šolnika prof. Vinka Beličiča. Pogrebno mašo in obred je v cerkvi sv. Jerneja in na pokopališču vodil župnik in dekan Zvone Štrubelj ob somaševanju devetih duhovnikov, med katerimi je bil tudi škof vikar msgr. Franc Vončina, in ob petju domačega cerkvenega zbora, okrepjenega še z drugimi pevci pod vodstvom Janka Bana. Med pridigo se je dr. Štrubelj spomnil, kako so bile pokojnikovi trdni in celoviti duši dani darovi lepote besede, ritma poezije in poezije stvarstva. Dr. Stanko Janežič se je pokojniku zahvalil za zvestobo veri, Cerkev, krščanskim vrednotam in slovenstvu. Beličič, je dejal Janežič, je bil in ostal poštenjak, s svojimi vrlinami pa je obogatil zlasti mlade. Msgr. Vončina, ki je izrazil tudi škofovo sožalje, se je pokojniku zahvalil za posredovane darove iz slovenske jezikovne zakladnice ter za krščanske in slovenske vrednote. Ob odprtem grobu je pokojniku v slovo zapel moški zbor Tabor z Opčin pod vodstvom Armanda Škerlavaja, spregovorila pa sta predsednik DSI Sergij Pahor in pisatelj Zorko Simčič. Pahor je orisal Beličičevo življenjsko pot in poudaril pokojnikov pristen izraz pravega krščanskega pričakovanja, Simčič pa se je pokojniku zahvalil zlasti za zvestobo resnici.

Društvo slovenskih izobražencev je prejšnji četrtek, 30. septembra, priredilo v Peterlinovi dvorani žalno sejo. DSI se je tako hotelo oddolžiti pokojniku, ki je bil pri društvu dejaven od vsega začetka. Bodril je, je dejal Pahor, ne samo narodni čut in navezanost na domačo zemljo, ampak tudi premočrnost. Prisotnim je nato spregovoril Saša Martelanc (govor objavljamo na 6. strani), ki je poudaril Beličičevo skrb za lepoto slovenske besede in njegovo zvestobo priznanim in sprejetim vrednotam ter vsemu, kar se mu je zdelo lepo in vredno. Spregovorila sta še predsednik GMD dr. Oskar Simčič in ravnatelj liceja Prešeren prof. Tomaž Simčič. Prvi je izrazil zahvalo za pokojnikovo sodelovanje z družbo, saj je dal čuti, da je zamejski prostor eden in da je prav, da se ne delimo. Ravnatelj Simčič pa je orisal lik pokojnika v luči njegove šolske in pedagoške dejavnosti, ki je trajala 35 let. Beličič, je dejal prof. Simčič, je bil soudeležen pri rojevanju slovenskega šolstva na Tržaškem, bil je avtor ali soavtor več učbenikov, dijake je spodbujal k pisanju in k lepoti govorne besede. Na koncu so prisotni prisluhnili še delu intervjuja, ki ga je Beličič dal tržaškemu radiu le nekaj ur pred smrtjo.

nju slovenskega šolstva na Tržaškem, bil je avtor ali soavtor več učbenikov, dijake je spodbujal k pisanju in k lepoti govorne besede.

Na koncu so prisotni prisluhnili še delu intervjuja, ki ga je Beličič dal tržaškemu radiu le nekaj ur pred smrtjo.

ZAHVALA

Globoko ganjeni ob brezštevilnih izrazih sožalja se zahvaljujemo vsem, ki ste nam stali ob strani in počastili spomin našega ljubljenega

VINKA BELIČIČA

Posebna zahvala naj gre dr. Marku Jevnikarju, župniku Zvonetu Štrublju in njegovim sobratom, cerkvenemu pevskeemu zboru Sv. Jernej, moškemu pevskeemu zboru Tabor z Opčin ter Sergiju Pahorju in Zorku Simčiču za občutene poslovljne besede.

Svojci

Opčine, 7.10.1999

DEVINSKO-NABREŽINSKI OBČINSKI SVET ODOBRILO VARIANTO

SPREJETJE REGULACIJSKEGA NAČRTA
MED VROČIMI POLEMIKAMI

Prejšnji teden je devinsko-nabrežinski občinski svet z glasovi večine sprejel varianto k regulacijskemu načrtu. Na koncu dolge in napete razprave so se okoli župana Voccija strnili glasovi njegove liste, Levih demokratov, komunistov, socialistov, zelenih, se pravi striktno levosredinske ali, bolje rečeno, levičarske večine, ki upravlja občino. Proti so glasovali predstavniki opozicije Pola svoboščin, pa tudi zastopniki nekaterih sil, ki spadajo v "razširjeno večino", med katere velja omeniti tudi svetovalca SSK Viktorja Tanceta. Ta je glasoval proti zlasti zato, ker niso bili sprejeti popravki kmečkih stanovskih organizacij (Kmečke zveze in Zveze neposrednih ob-

delovalcev). Predstavniki teh organizacij so na dan zasedanja občinskega sveta priredili manifestacijo, na kateri so zahtevali sprejetje svojih popravkov. To se ni zgodilo, Voccij pa se je obvezal, da bodo vlogi kmetijstva posvetili varianto urbanističnega načrta, ki jo bodo sestavili čimprej. Po besedah občinske uprave so torej vrata za popravke k varianti regulacijskega načrta še vedno odprta, predstavniki stanovskih organizacij pa upravi očitajo, da se je do kmetovalcev obnašala naduto.

V prejšnjih dneh se je oglašala tudi Slovenska skupnost. Njen pokrajinski svet se je namreč sestal 1. t.m. in večji del se je posvetil ravno stanju v devinsko-nabrežinski občini. Sprejetje regulacijskega načrta, menijo zastopniki SSK, predstavlja "smrtni udarec", ki bo povzročil ogromno škodo zlasti tistemu delu občine, kjer je domače prebivalstvo najbolj prisotno. Svetovalci SSK so v prvi fazi regulacijski načrt podprli (tokrat je namreč šlo za varianto k načrtu, ki ga je sprejela prejšnja, Depangherjeva uprava), ker so mesec pred volitvami hoteli zagotoviti nemoteno upravo do konca mandata in demokratičnost nove uprave, ter tudi zato, ker je takratni župan Depangher zagotovil, da se bo v drugi fazi slab načrt

popravljen in izpopolnjen. Sedanja večina je po mnenju SSK na vse te obljube pozabila in pregazila popravke svetovalca Tanceta, ki bi edini povrnili dostojanstvo domačemu prebivalstvu in teritoriju. V zamenjavo pa so bile dovoljene intenzivne gradnje na poslednjih zelenih površinah med Sesijskim, Vižovljami in Devinskim. Zeleni, piše v komunikatu, pa to mirno podpirajo, čeprav je ista stranka zagnala vik in krik okoli gradnje povsod, razen v občinah, kjer je v večini. Hkrati pa nasprotuje vsakemu razvoju kmetijstva, ki je po splošnem mnenju ustanov najboljše sredstvo za ohranitev okolja. Ne pozabimo, da na posvetu o Kraškem parku, ki ga je pred kratkim priredila Kraška gorska skupnost, so vsi brez izjeme ostro kritizirali ta regulacijski načrt, ker so bili mnenja, da negativno pogojuje razvoj parka. Ne razumemo, piše še v sporočilu SSK, kakšno varstvo okolja Zeleni predlagajo, ali tisto, ki služi nedeljskim gorskim kolesarjem, ali drugo, ki je v korist domačih občanov. Brez popravka svetovalca SSK pa bi v kratkem turistične gradnje v Sesijskem zalivu lahko mirno postale stanovanja za stalno bivačanje.

Sicer je SSK zelo kritična do Voccijeve uprave tudi zaradi drugih stvari. SSK, piše v spo-

ročilu, je podprla izvolitev sedanjega župana, ker je z njim sklenila sporazum, v katerem so bile začrtane smernice za sodelovanje. Župan in uprava pa se od tega vedno bolj oddaljujeta, saj se ne spoštujejo statutarna načela o narodnostnih pravicah, domača društva in šole so v težavah, ker obljubljena javna dela na noben način ne stečejo. Da bodo morda stekla v zadnjem letu mandata, pa tudi ne služi nikomur. Kulturne pobude občine, ki bi ovrednotile domače prebivalstvo in kulturo, so vedno bolj redke in ohlapne, množijo pa se pobude in politični stiki, ki se od vsega tega oddaljujejo. Uprava namešča zunanje nestalne sodelavce, namesto da bi sprejela v službo osebe, ki bi bilo potrebno. SSK se čudi tudi zadržanju Stranke komunistične prenov, ki je v Trstu tako kritična do podobnega zadržanja župana Illyja, v devinsko-nabrežinski občini pa podpira podobne izbire.

Zato je pokrajinski svet SSK na seji prejšnji teden soglasno sklenil, naj tajništvo v kratkem preveri resnično voljo po koreniti spremembi v občinski upravi s strani sedanjega večine, saj bi bilo drugače treba ugotoviti kršitev sporazumov in načrtov v korist občinske skupnosti.

DSI / ZAČETEK TRADICIONALNIH PONEDELJKOVIH VEČEROV

KNJIŽNI PRVENEC TOMAŽA PAVŠIČA
NA PRVEM VEČERU SEZONE

MATJAŽ RUSTJA

Po uvodnih besedah predsednika DSI Sergija Pahorja je avtorja in delo predstavil dolgoletni prijatelj Drago Štoka. Njun prvi stisk roke je bil bolj zadržan. Ob koncu 60. let je bilo namreč življenje ob meji polno pasti in nezaupanja, ideologija in nora politika sta spreminjali navidezno mejno črto v kraj bojzani in sumničen, ki jim ni bilo konca od Trbiža do Milj. V povojnem času je meja globoko zarezala v telo slovenskega naroda, ga razdvojila in pogostokrat tajila dejstvo, da smo sosedje ali celo krvni bratje. Vse od razpada velikega avstro-ogrškega cesarstva je meja ločevala brate, kuhala upore in nesmiselna sovražstva, delila vasi in prijateljstva. Ob srečanju bratov so celo privrela prej na dan negativna čustva... meja pač. Pred 80 leti je bila meja globoko v slovenskih tleh. Nadelo so ji ime "rapalska", pustošila pa je vse od leta 1920 do druge svetovne vojne. Idrija in Cerkno sta bili takrat mesti na meji, tako kot sta danes Trst in Gorica. In vzklilo je mejno življenje, polno smislov in nesmislov, preple-

V ponedeljek, 4. oktobra, se je Društvo slovenskih izobražencev napotilo v novo sezono, ki bo prekoračila mejo tretjega tisočletja. Prvi gost ponedeljkovih večerov je bil Tomaž Pavšič, katerega ime smo srečevali vrsto let v kulturi, pozneje tudi v diplomaciji, v letošnjem letu pa smo Pavšičevo ime lahko prebrali na platnici prikupne knjige *Ob stari meji, pričevanja in spomini*. Prva samostojna knjiga Tomaža Pavšiča je izšla pri založbi Bogataj v Idriji in se predstavlja bralcu v skoraj dvestotih straneh, obogatenih z zemljevidi, dokumenti, fotografijami in umetniškimi slikami.

tenih z iskanjem znosnejšega življenja, predvsem pa resnične naroda. Rodili so se plemeniti upori Tigra. Zaživel je tudi kontrabant, tako se je reklo tihotapstvu. Divja narava notranjskih gozdov je sprejela prav vsakogar. Kontrabantarji so prevažali vsakovrstno blago, od prepovedane literature do kave, tobaka in slad-

korja, pa tudi goveda. Vsakodnevno so preskakovali mejo, se srečevali z rojaki in pletli tiste vezi, ki jih je zrahljala hladna mednarodna pogodba. Celih 25 let je življenje kregalo rapalsko mejo, ji končno prišlo do dna, a kaj, ko se je le premaknila za nekaj kilometrov, na Repentabor, kjer se je stara zgodba ponovila v

tančici ideologije. Avtor, doma iz Otaleža na samotnem bregu Idrije, je krivično mejo okusil na lastni koži. Pripovedi, ki jih je sam zbiral ob delu stare meje med Cerknim in Idrijo, bridko prevzemajo bralca (morda prav posebno zamejca) in ga položijo na mejnik smisla in nesmisla. Pretresljiva pričevanja prikle-

pajo radovedneža na knjigo, ki drsi po nevidni mejni nitki, napeti od mejnika do mejnika prek gora in dolin. Nekateri bi radi iz te nitke spletli mrežo, drugi pa bi se to prerezali, da bi ne bilo predsodkov in ovir. Na pragu leta 2000 meja še ločuje slovenski narod, upanja ali prepričanja pa nam tokrat vliva združena Evropa. Takrat nam bo "graničar" le prijatelj, ki nas bo pospremil do meje, tako kot malega poba iz Otaleža, ki je tihotapil moko (odlomke iz avtorjevega življenja je prebral Livij Valenčič).

"V knjigi bo vsakdo našel nekaj, nad čimer se bo globoko zamislil. Nad usodo posameznih ljudi, Slovencev seveda, ki so takrat z mejo in ob njej živeli, delali, tudi trpeli, predvsem za svoj jezik in narod. V tem kontekstu je knjiga Tomaža Pavšiča gotovo nekaj zgodovinsko vrednega, nekaj, kar bo tudi novim generacijam dalo misliti in, zakaj ne, logično sklepati in se potem v svojem življenju tudi ravnati. O usodi naroda namreč, ki mu je zgodovina naložila veliko, a tudi težko nalogo biti v objemu vidnih in manj vidnih meja s kar štiri-mi državami, a ki nimajo še danes vedno prav čistih pojmov o demokratičnosti, strpnosti in zares dobrososedskem in pravičnem medsebojnem sožitju in dialogu." (Drago Štoka)

DRUGA IZVEDBA POBUDE ZA OTROKE

NOVI ABONMA GLEDALIŠKEGA VRTILJAKA

FOTO KROMA

V nedeljo, 10. oktobra, se bo zavrtil v novi sezoni 1999/2000 drugi Gledališki vrtljak. Iz otroškega gledališkega abonmaja se bo tokrat predstavila na odru *Pekarna Miš Maš* Svetlane Makarovič v izvedbi Lutkovnega gledališča Maribor. Do marca pa se bo zvrstilo še pet otroških predstav, saj so se organizatorji odločili, da bo po lanskem uspehu Gledališki vrtljak spet zaživel na odru Marijinega doma pri Sv. Ivanu, Radijski oder v sodelovanju s

Slovensko prosveto in Primorskim dramskim gledališčem iz Nove Gorice bo tako tudi letos šestkrat povabil najmlajše, da vstopijo v svet lutk in pravljic. Vsa dela, ki so vključena v abonma, so privlačna in zanimiva, nekatera otroci že poznajo, ostala pa bodo spoznavali ob nedeljah popoldne z začetkom ob 17. uri. Na ulici Brandesia 27 pri Sv. Ivanu bo prihodnjo nedeljo odprla vrata *Pekarna Miš Maš*, kot že rečeno. V novembru pa bo Gledališki vrtljak

zasedal kar dva nedeljska popoldneva zato, ker ne bo abonmajske predstave v mesecu decembru. Dne 7. novembra bo na odru zakopan *Zaklad čarovnice Jezibabe*. Slednjo lutkovno igro je Kršćanska kulturna zveza iz Celovca proslavila 25-letnico mladinskega gledališča in lutkovnega ustvarjanja na Koroškem. Zadnjo nedeljo v novembru (28. 11.) se bo predstavila Mladinska skupina iz Deskel z izgrano pravljico *Cipek in Capek*. Po decembr-

skem premoru bodo 16. januarja nastopili člani Lutkovnega gledališča iz Ljubljane z igrico Svetlane Makarovič *Taca Muca*. Mladinski oder PDG iz Nove Gorice pa bo 20. februarja predstavil *Ropovlačico*. Žogica nogica avtorja Jana Malika bo skočila na oder 19. marca z igralsko skupino Nova čitalnica iz Nove Gorice.

V letošnji sezoni pa se obeta še dve novosti, ki sta namenjeni najmlajšim. Čas pred vsako predstavo bo poživila in razigrala kratka animacija. Druga novost pa je likovni in literarni natečaj za domišljisko risbo ali spis z naslovom *Moj najljubši gledališki junak*. Na zadnjem srečanju v nedeljo, 19. marca, bodo nagrajeni najboljši prispevki, katere bodo morali otroci oddati najkasneje na predzadnji gledališki predstavi.

Za abonma je treba odšteti 35.000 lir, drugi otrok ali spremljevalec bo dal 25.000 lir, ostali abonmaji za člane iste družine pa so zastoj. Abonmaje lahko rezervirate oz. kupite na sedežu Slovenske prosvete (ul. Donizetti 3) od ponedeljka do petka (od 9. do 17. ure) ali pred prvo predstavo v Marijinem domu.

MR

OBVESTILA

GLEDALIŠKI VRTILJAK za najmlajše, ki ga prireja Radijski oder v sodelovanju s Slovensko prosveto in Primorskim dramskim gledališčem Nova Gorica, se bo letos ponovno zavrtil v nedeljo, 10. oktobra, z lutkovno predstavo Svetlane Makarovič *Pekarna Miš Maš* v izvedbi Lutkovnega gledališča Maribor. To bo prva predstava letošnjega abonmaja, ki predvideva šest predstav od oktobra do marca. Za vse, posebno pa še za dva ali več obiskovalcev iz družine se spleta naročiti abonma, ki ga dobite v uradnih urah v pisarni Slovenske prosvete, Donizettijeva ulica 3, tel. 040 370846. Vse predstave Gledališkega vrtiljaka bodo v dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu, ulica Brandesia 27, s pričetkom ob 17. uri. Toplo priporočamo!

V OKVIRU Gledališkega vrtiljaka bo prva predstava v dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu, ul. Brandesia 27, prihodnjo nedeljo, 10. oktobra, ob 17. uri. Nastopilo bo Lutkovno gledališče Maribor s predstavo Svetlane Makarovič *Pekarna Miš Maš*.

V LETU Boga Očeta prireja Slovensko pastoralno središče v Trstu od oktobra do decembra niz petih duhovnih razmišljanj kot neposredno pripravo na začetek velikega jubileja 2000. Prvo bo v petek, 15. oktobra, ob 20. uri v dvorani Marijinega doma v ul. Risorta 3. Govoril bo jezuit p. Tomaž Podobnik na temo: *Nazaj k Očetu* (Življenje kot romanje). Toplo vabljeni vsi.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca bo praznovala god svojega zavetnika sv. Vincencija Pavelskega in začetek delovnega leta v četrtek, 14. oktobra, z mašo in družabnostjo ri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. Delle Doccie 34, Trst. Začetek točno ob 16. uri. Vabljeni člani, prijatelji in Klub prijateljstva.

KONTOVELSKA IN barkovljanska skupnost vabita na izlet v Žičko kartuzijo, Slovenske Konjice in Slom, ki bo 16. oktobra. Vodil ga bo g. Jože Špeh. Vožnja stane 70.000 lir. Ogled bo z vodičem. Odhod iz Barkovelj ob 6.30 zjutraj pred cerkvijo, prihod okoli 20. ure.

KLUB PRIJATELJSTVA prireja v soboto, 23. oktobra, izlet v manj znane, a zanimive kraje v Beneški Sloveniji, kot so npr. Nimis-Neme (ogled cerkve sv. Gervazija), Tarcento-Čenta, Vedronza-Njivice (tu bo kosilo, upamo s krajevnimi specialitetami; tu so tudi lepi sprehodi med zelenjem) in Lusevera-Bardo. Vozili se bomo po Terski dolini (Torre) v spremstvu izvedenca g. prof. Merkuja. Čas za vpis je do 16. oktobra v trgovini Fortunato, ul. Valdirivo 23. Pojasnila na tel. 040 639949 in 040 43194.

SINDIKAT SLOVENSKE šole obvešča, da je od torka, 10. avgusta, na oglasni deski tržaškega pokrajinskega šolskega skrbništva objavljen razpis izrednega natečaja za dosego usposobljenosti za poučevanje na slovenskih osnovnih šolah in otroških vrtcih. Prošnje sprejema tržaško šolsko skrbništvo do 9. oktobra letos. Informacije nudi urad Sindikata slovenske šole, ul. Carducci 8, 34133 Trst, telefon/fax št. 040 370301.

DAROVİ

GOSPA BOLČIČ Otilija daruje za obnovo kapele v cerkvi sv. Jakoba 200.000 lir in za obnovo kapele Marijinega obiskanja v cerkvi Novega sv. Antona 200.000 lir.

ZA CERKEV v Ricmanjih: M.B. Trst 100.000; Marčela Vatovac Ricmanje 100.000; Anamarija Zlobec 50.000 lir.

ZA KAPELO patra Leopolda pri Domju: Anamarija Zlobec 50.000 lir; V.T. Trst 500.000 lir.

V SPOMIN na prof. Vinka Beličiča darujeta Miranda in Marjan Bajc 50.000 lir za Društvo slovenskih izobražencev.

OBSMRTI gospoda Silva Šuligoja darujeta Miranda in Marjan Bajc 50.000 lir za Šentjakobsko kulturno društvo.

ROSANDA IN Silva Gašpersič darujeta v spomin na g. Silva Šuligoja 100.000 lir za slovensko Karitas.

Zaradi preobilice gradiva bomo nekatere članke objavili v prihodnji številki. **Bralce in sodelavce prosimo za razumevanje.** / URED.

ROŽNOVENSKA NEDELJA V BARKOVLJAH

FOTO KROMA

Več kot stoletna tradicija je, da imamo v Barkovljah prvo nedeljo v oktobru slovensko mašo in procesijo na čast Mariji, Kraljici rožnega venca. To je za Barkovljane najlepši praznik. Ta dan se zgnejo okrog Matere božje, ki je pred poldrugim stoletjem rešila naše prednike pred smrtonosno kolerio, Barkovljani z vseh strani, tudi iz oddaljenih krajev. Mnogi oblečejo domače narodne noše. Tudi letos je bilo tako. V noše so se oblekli vsi šolski otroci in mnogo odraslih. Bili so kot pisan venec pred in za kipom Matere božje, ob kipu pa so hodile deklice in dekleta v belih nošah. Včasih so belooblečena dekleta nosila kar sama kip, zdaj to delajo fantje. Kajti kip je velik, težak, opleten z velikim zeleno-belim vencem. Marijino glavo krasi venec dvanajstih zvezd. V naročju nosi Jezuščka, z desne roke ji visi rožni venec. Prav z molitvijo rožnega venca so naši predniki izprosili Marijino pomoč. Zato so ustanovili Bratovšči-

no rožnega venca, ki živi še danes.

V procesiji, ki jo je vodil g. Jože Špeh, smo molili in peli. Vmes je proseška godba igrala cerkvene pesmi. Molitvi, petju in glasbi sta bila posvečena tudi dva postanka, eden ob morju, drugi pred cerkvijo. Tu smo prejeli tudi blagoslov. Po končanem verskem obredu nas je proseška godba razveselila še z nekaterimi narodnimi melodijami.

Bog nas ima rad. Naklonil nam je sončno in brezvetrno rožnovensko nedeljo, čeprav je grozilo slabo vreme. Hvala Mu! Hvala pa tudi vsem, ki so pripomogli k lepemu uspehu celotne slovensosti: duhovnikom g. Jožetu Špehu in župniku Eliu Stefanutu, pevskemu zboru in organistu, godbenikom, zlasti pa požrtvovalnim gospod, ki so darovale svoj čas in moči pri nabiranju sredstev, pri pripravljanju venca, pri pripravljanju noš itd. Bog jim povrne po priprošnji božje Matere!

NM

PRED NOVO SEZONO PREDSTAVITEV DEJAVNOSTI MOSP-A IN SKK-JA

Pred kratkim smo že pisali o pestri paleti dejavnosti, ki jih v pravkar začeti sezoni 1999-2000 ponujajo Slovenski kulturni klub in Mladi v odkrivanju skupnih poti. V soboto, 2. oktobra, so se ponudbe tudi predstavili na neformalnem srečanju, ki je bilo v Peterlinovi dvorani v Trstu.

Letos so se pri SKK-ju in MOSP-u odločili oblikovati štiri velike interesne skupine, od katerih bosta dve namenjeni starejšim članom, dve pa bosta verjetno imeli mešan sestav. Tako bodo na voljo likovni, gledališki, časnikarski in mednarodni krožek. Prvega bo vodil Štefan Pahor; srečanja, ki so namenjena vsem, od začetnikov do takih, ki se na likovno ustvarjanje že precej razumejo, pa bodo začela sredi oktobra. Udeleženci se ne bodo ukvarjali le z risanjem oz. likovnim upodabljanjem, ampak bodo imeli tudi možnost obiska razstav, izletov, naučili pa se bodo tudi, kako oblikovati razstavo. Imeli bodo tudi možnost slikanja v naravi. Udeleženci gledališkega krožka, ki ga bo vodila Lučka Susič, se bodo urili na tekstih, gojili jezik in nastop ter pripravili predstavo. Pripravili se bodo tudi za recitale ob priložnosti srečanj s književniki in ob vsaj dveh tradicionalnih pobudah: Slovenija Partyju in Prešernovem večeru. Časnikarski krožek bosta vodila Breda Susič

in Andrej Maver. Krožek ima kot cilj pomagati mlajšim ljudem pri spoznavanju časnikarstva. Tako bodo udeleženci spoznavali govorico raznih javnih občil, opravljali bodo raziskave, obiskali uredništva tako zamejskih kot matičnih medijev ipd. Srečanja bodo razdeljena v dva dela: prvi del bo posvečen temu, kako se oblikuje članek, intervju idr., drugi del pa bo posvečen praktičnim vajam, se pravi pripravljanju in sestavljanju člankov ter izbiri teme.

Četrti krožek predstavlja novost: prireditelji so mu dali ime mednarodni krožek, ki se ne bo toliko sestajal na rednih srečanjih. Ta krožek ima namreč kot cilj navezovanje stikov zamejske mladine s Slovenijo in Koroško, pa tudi z drugimi mladimi po Evropi in svetu. Mladi bodo imeli tudi priložnost se udeležiti raznih mladinskih manjšinskih seminarjev, kjer se bodo spoznali z mladimi pripadniki evropskih manjšin. Kdor bo sodeloval pri tem krožku, bo tudi imel več možnosti, da gre na kako potovanje. Na koncu je treba omeniti še plesni tečaj, ki ga prirejajo že četrtač. Sicer ni mišljen kot pravi tečaj, ki bo trajal več mesecev, ampak kot niz številnih majhnih intenzivnih seminarjev. V sodelovanju z Radijskim odrom pa bo tudi letos potekal tečaj lepe govorice.

IŽ

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

razpisuje

ABONMA ZA SEZONO 1999-2000 PONOVO V KULTURNEM DOMU

VPISOVANJE ABONMAJEV za sezono 1999-2000 od 11. oktobra dalje, pri blagajni Kulturnega doma, ul. Petronio 4. GLEDALIŠKA BLAGAJNA bo v času vpisa odprta od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure.

VSE INFORMACIJE dobite na tel. številki 040 362542.

UGODNOSTI PRI VPISU MLADINSKEGA
ABONMAJA JE OMOGOČILA
ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

TRENJA V OBČINSKEM SVETU

ZDRAVSTVO IN REGULACIJSKI NAČRT V OSPREDJU

Goriški občinski svet se je meseca septembra ukvarjal predvsem s problematiko zdravstva, saj je moral po avgustovski predstavitvi deželnega zdravstvenega načrta za triletnje 2000-2002 predložiti deželni upravi svoje mnenje.

Ob goriški občinski upravi se je okoli omenjenega deželnega načrta angažiral tudi Enotni odbor za zdravstvo, ki je s koordinatorko Carmen Donini Bratina zbral več kot 16.000 podpisov z zahtevami po ohranitvi bolnišnice v stavbi v ulici Vittorio Veneto ter v prid čezmejnemu sodelovanju z bolnišnico v Šempetru. Med svoje predloge je Odbor nadalje vključil svoje negativno stališče do deželnega načrta, ki med drugim utaplja goriško zdravstveno strukturo v tržaško makroobmočje, s čimer mu odjema avtonomijo in deželno raven.

O smernicah deželnega načrta se je pred občinskim svetom izrekel že pokrajinski svet z odobritvijo zelo blagega in nežnega dokumenta (v iskanju politične podpore vseh komponent sveta) proti deželnemu načrtu. Dne 20. septembra je bila omenjena točka na dnevnem redu občinskega sveta. V imenu Odbora za zdravstvo je na predlog opozicije spregovorila pred svetovalci tudi gospa Carmen Bratina, nato so se načelniki svetovalskih skupin odločili za odobritev dokumenta, ki ga je predstavil dva tedna prej pokrajinski svet z

nekaterimi majhnimi novostmi. Zaradi pomanjkanja jasne opredelitve za čezmejno sodelovanje je skupina Oljke predlagala amandma, ki pa ga svet ni sprejel. Okoli omenjene točke pa se je razvila zelo poučna in precej klavarna debata, ki je pokazala sicer maloštevilnim prisotnim (zaradi pozne ure), da vlada med političnimi predstavniki večine dobršen del opreznosti, predsodkov ter nezaupanja v sodelovanje z obmejnimi sosedi. Nekateri bolj, drugi manj govorniško izurjeni so jasno povedali, da v omenjeni dokument ne nameravajo vnesti jasne smernice, ki gre v prid sodelovanju na zdravstveni ravni z bolnišnico v Šempetru.

Pri glasovanju pa je prišlo do druge klavrne izbire, saj sta kljub odvrtni amandmaju Oljke svetovalca Levih demokratov Ulian in Furlan, na ukaz stranke, glasovala za dokument večine, medtem ko so se ostali svetovalci Oljke vzdržali ali glasovali proti. Omenjena izbira je prinesla v koalicijo Oljke nemalo nelagodja, vendar se bodo pri zadeti o tem pogovorili po 8. oktobru, t.j. po predvideni odobritvi regulacijskega načrta. V tem tednu se je namreč goriški občinski svet sestajal vsak večer za predstavitev, razpravo in odobritev omenjenega pomembnega dokumenta, o katerem bomo pisali v prihodnji številki našega časnika.

EJ

OB 40. OBLETNICI ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

HMELJSKA PRINCESA TIK PRED PREMIERO

IVA KORŠIČ

Ves teden si sledijo v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici še zadnje, a tem bolj intenzivne in seveda naporne vaje (na sliki) za opereto Radovana Gobca *Hmeljska princesa*, ki bo svoj goriški krst doživela na slavnostnem večeru v soboto, 9. oktobra, (ponovitve se bodo zvrstile v nedeljo, 10. oktobra, ob 17. uri, v četrtek, 14., in v soboto, 16. oktobra, zvečer) v režijski postavitvi Adrijana Rustje in pod dirigentsko palčico Hilarija Lavrenčiča. Izvajali jo bodo mladi člani družtev, včlanjenih v ZSKP (igralci dramskih družin Oder 90 in Štandrež, pevci zborov Hrast iz Doberdoba, Rupa-Peč, Lojze Bratuž iz Gorice, Podgora in Štandrež), orkester v živo z glasbeniki Glasbene matice in SCGV E. Komel, in drugi zunanji sodelavci, dva solista in plesalci folklorne skupine iz Tolmina. Lahkotna "glasbena komedija" bo vever gledališki dogodek, ki bo dobrodošlo podčrtal visoki jubilej Zveze slovenske katoliške prosvete v Gorici. Leto praznuje v letošnji sezoni 40. obletnico ustanovitve.

Obiskovalci naših prireditelj prav gotovo niso prezrli lepakov in letakov z iznajdljivostjo obdarjenega oblikovalca Walterja Grudine, ki v toploti domačih jesenskih barvah - v prelivanju rdečih, oranžnih odtenkov zaznamo liste vinske trte in njene gro-

zde; na rumeni oz. okra podlagi sta v domiselno ujemajoči zeleni barvi naslov dela oz. vejica hmelja, ki prikupno povzema naslov - prijazno vabijo na ogled operete, sad navdušene požrtvovalnosti in velike ljubezni do materinega jezika in veselja do domače ljubiteljske poudarjalnosti.

Radovedno, a potihoma smo prejšnji petek prisostvovali vaji, ki se je začela ob 19. uri in se končala krepko čez 23. uro. Ozračje je bilo že vse nasičeno s tisto tipično nalektreno živčnostjo, ki je pač značilna za predpremierske vaje, ko stojijo na odru že kulise in razni drugi scenski pripomočki. Režiser Adrijan Rustja, dirigent Hilarij Lavrenčič ob spremljavi korepetitorja Davida Bandellija in koreografinja Carolina Bagnati so zahtevali od pevcev razgibani dramski, gladki pevski pa tudi plesni nastop. Izvajalci so

kljub trudnosti, ki se jim je zarisavala na obrazu, in pozni večerni uri poslušno sledili nasvetom. Na odru se vsi kar dobro počutijo, a zadnje sodbo prepuščajo poslušalcem. Majda Zavadlav je čisto preprosto dejala, da je še nekoliko zmede, ker je to čas piljenja, a vaje potekajo v redu; Božidar Tabaj pa je smeje se odrezavo pripomnil, da se je treba za uspešno vlogo zmeraj pošteno potiti.

Nekoliko bolj zgovorni so bili "zakulisni" oblikovalci te nove uprizoritve. Niko Klanjšček, ki skrbi za luči in efekte, je z nasmehom rekel, da bo, upoštevajoč nasvete Sama Oblokarja, oblikovalca luči v PDG, poskusil dovolj osvetliti in ustvariti atmosfero s svetlobnimi učinki. Tudi odski delavci so že v glavnem opravili svoje delo in, kot nam je povedal Gabrijel Figelj, manjkajo le še nekateri detajli.

Koreografinja je potožila, da je vse premalo časa za dobro študijo giba. Asistentka koreografinje Lidija Jarc pa je izjavila, da je bilo njeno delo predvsem prevajalsko: koreografinji, ki ne pozna slovenskega jezika, je podrobno razložila določene situacije v prizorih. Dodala je še, da marsikatera scena, ki traja le nekaj minut, je zahtevala dolgotrajno vadbo.

Precej časa smo se zaklepetali s Snežico Černic, ki s pomočjo Nevenke Tomašević iz PDG in režiserjevimi željami ter skrbno dokumentiranim gradivom zaskrbljeno in izredno natančno izbira kostume (nekaj jih je iz sklada PDG; goriške noše pa so posodila društva iz Doberdoba, Podgora in Sovodenj), klobučke, našitke, kravate, "dragulje", čevlje, torbice, dežnike; stika po raznih trgovinah in boljših trgih, da bi našla, kar pač spada k oblačilom, ki jih bodo nosili glavni protagonisti in seveda vsi nastopajoči. Priznala je, da je tudi v tem brskanju, popravljanju, šivanju veliko truda. Za šepetalko Marinko Leban teče vse dobro. Anka Černic kot asistent režije je prisotna pri vseh vajah, saj pazi na pravilne vstopne igralcev in pevcev (včasih mora biti pri tem pravi policaj!), pripravlja, daje rekvizite in sploh v ozadju sledi dogajanju na odru, da bo na ponovitvah vse steklo "kot po maslu". Tudi gosta-profesionalca Alenka Slokar - ona je sicer že sodelovala pri nas - in Mirana Žitka smo povprašali, kako se počutita med našimi amaterji in tudi v dodeljenih vlogah. Oba sta odgovorila, da je pri nas prijetno, da rada sodelujeta v tej uprizoritvi, ki je slovenska, živahna. Slokarjeva je tudi pripomnila, da je z amaterji lepše delati, ker so manj "obremenjeni" kot profesionalci, so bolj sproščeni, naravni, ker imajo poseben odnos do dramskega in pevskega poudarjanja. Vloga pa ji je zelo simpatična.

Te kratke izjave sodelujočih pri postavitvi operete naj bodo bralcem "kot bolha v ušesu", ki jih bo nezadržno priganjala v KC Lojze Bratuž na ogled tega odrskega prikaza, v katerega so naši ljubiteljski izvajalci vložili veliko energije, pa tudi veselja.

SOVODNJE: ODKUP HIŠE PETRA BUTKOVIČA-DOMNA

Prejšnji teden je sovodenjski občinski svet odobril sklep, da bo odkupil rojstno hišo Petra Butkoviča-Domna, uglednega sina vasi na levem bregu Soče. Gre za tipično sovodenjsko domačijo, ki jo želi občinska uprava prej ali slej obnoviti in se tako tudi pokloniti Petru Butkoviču. Daljše poročilo prihodnjič.

SLOVENSKI ČLANI KONZULTE

POKRAJINA IZPOLNjuje OBVEZE

Na zadnji seji goriškega pokrajinskega sveta so bili izvoljeni trije predstavniki v Konzulto za slovensko narodnostno skupnost. Dva predstavnika, in sicer Milko Di Battista ter Danijel Jarc, politično pripadata večinski koaliciji, Stefano Rogelja pa opoziciji.

Ko bodo tudi pristojne ustanove in organizacije imenovale svoje predstavnike, bo Konzulta imela umestitveno sejo, kar se bo po vsej verjetnosti zgodilo v kratkem. Pokrajinski svet je tudi razpravljajal o proračunu. Ta kaže, da pokrajinska uprava dosledno izpolnjuje proračunske obveze. Programi, ki si jih je vladna večina začrtala ob sprejemanju proračuna, se postopno uresničujejo in predvideno delo bo do konca leta v glavnem opravljeno.

Goriška pokrajina se mora v zadnjem času odločno bojovati tudi za sam obstoj. Beležiti je namreč treba čedalje hujše pritiske, naj bi se goriška pokrajina razdelila, tako

da bi se en del priključil videmski pokrajini oziroma tako imenovani Veliki zgodovinski Furlaniji. Za uresničitev tega načrta se odločno zavzema novi predsednik videmske pokrajine Melzi. Del goriške pokrajine pa naj bi se priključil tako imenovanemu tržaškemu metropolitanskemu območju, kar je tudi želja tržaškega župana Illyja, ki tako želje tudi ne skriva.

Goriška pokrajinska uprava se zavzema tudi za čezmejno sodelovanje, za kar si zelo prizadeva predsednik Giorgio Brandolin. Žal pa moramo beležiti, da problem čezmejnega sodelovanja hudo šepa pri marsikaterem partnerju. Vsekakor bi morali vsi tisti, ki so trdno prepričani v veljavnost takšnega sodelovanja, napeti vse sile, da bi se vprašanje premaknilo z mrtve točke. Čezmejno sodelovanje je namreč gotovo bistvenega pomena za nadaljnji razvoj celotne goriške pokrajine.

DAG

GORIŠKI VRTILJAK / ABONMAJSKA SEZONA ZA NAJMLAJŠE

VELIKI IN MAĻI MĚDO NAVDUŠILA GORIŠKE ŠOLARJE

Zelo težko so mali polžki, obiskovalci vrtcev in osnovnošolci do četrtega razreda, pričakovali prvo predstavo Goriškega vrtiljaka, ki se že tretje leto razigrano vrti v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž in Kulturnega doma v sodelovanju s Primorskim dramskim gledališčem Nova Gorica in za mejskim Slovenskim stalnim gledališčem.

Letos je najmlajših abonmentov nekaj čez petsto; goriški šolarjem se je pridružil še 85 stalnih abonmentov, učencev dvojezične osnovne šole iz Špetra v Benečiji, in dvaindvajset prvošolčkov in drugošolčkov iz Devina. V torek, 4. oktobra dopoldne, sta jih v neizmerno domovanje pravljic odpeljala gledališka umetnika Danijel Malalan in Vesna Pernarčič, člana SSG. Na velikem odru KC Lojze Bratuž so tiho spremljali igrice *Ti in jaz, mali medo* (premiero je doživela v Finžgarjevem domu na Opčinah v minulem septembru), ki jo je po literarni predlogi pisca Martina Waddella poslovenil Janko Dolinšek, v odrski svet pa z

mehkobo in posluhom za otroško dušo prestavila režiserka Katja Pegan. Jasno prizorišče v gozdu je uokvirila domiselna scena Marjana Kravosa.

Šolarji so se prijetno zabavali, ko so spremljali vsakodnevne dogodljaje velikega in malega meda in pri tem spoznali, da prav takšne situacije večkrat sami doživljajo. Obnašanje velikega medveda odseva ravnanje staršev, ki zahtevajo red in skušajo posredovati neke vrednote, drobne modrosti in ščitijo svoje malčke pred nevarnostmi. Otroci so se zlahka prepoznali v malem medu, ki se rad igra; večkrat ušpiči kako nerodnost; noče jesti, noče iti spat in ga je

grozno strah neznanih glasov, predvsem pa teme z "belimi" očmi.

Res ljubko igrice s poetičnim sklepim trenutkom in z razigranimi, preprostimi, a izredno učinkovitimi songi Miroslava Košute so kritični mali ljubitelji gledališča nadvse dobro sprejeli in živahno sodelovali z malim medom, ko se je le-ta naivno igral na skrivanje z velikim medom.

Da jim je bila igrice resnično všeč, so potrdili s spontanym sodelovanjem in z navdušenim ritmičnim ploskanjem ob sklepi pesmici.

Odraslemu opazovalcu se od radosti neopazno orosi oko, ko vidi polno dvorano otrok, ki zamaknjeno zrejo v odrsko dogajanje, in utrne se mu misel, da bo vsaj nekaj izmed teh po zaslugi Goriškega vrtiljaka vzljubilo gledališče in doraslo v zrele gledalce. Ob tem pa se bo tesneje navezalo na slovenski jezik in ga nikdar ne zatajilo.

IK

ZASKRBLJENOST ZA POLITIČNO PRIHODNOST LEVE SREDINE

Ožje pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti je na zadnji seji z začudenjem in zaskrbljenostjo ocenilo nejasno stališče dveh goriških občinskih svetovalcev Levih demokratov, ki sta v zvezi z vprašanjem zdravstva glasovala za dokument večine. S tem sta dokazala dobršno mero nespoštovanja do koalicijskih partnerjev in gibanj v okviru Oljke, saj je slednja bila zavzela povsem drugačno stališče, kar zadeva vprašanje zdravstva v Gorici. Omenjena svetovalca Levih demokratov sta torej kot edina predstavnika opozicije glasovala za dokument večine. Ta je namreč pred glasovanjem odbila amandmaje Oljke o čezmejnem sodelovanju in ni pokazala politične volje za jasno sodelovanje s Šempetrom (če uporabljamo evfemizem).

Čeprav je bilo zelo jasno, da opozicija ne bo podprla dokumenta, kar je pomenilo, da ne bo prišlo do političnega kompromisa, kot se je pred tem zgodilo na pokrajinski ravni, sta omenjena svetovalca Levih demokratov vztrajala pri svoji izbiri, s čimer sta povzročila nemalo zadrege pri koalicijskih partnerjih v okviru opozicije. Njunjo ravnanje pa je seveda zelo veliko odobravanja pri večini.

Naj spomnimo, da Levim demokratom politično pripada pet občinskih svetovalcev, med katerimi je tudi slovenska predstavica. Ravnanje dveh predstavnikov tajništva Levih demokratov pomeni tudi klopota celotni skupini svetovalcev omenjene politične stranke.

Slovenska skupnost je zaskrbljena za nadaljnje politične odnose znotraj koalicije Oljke. Prav stranka Levih demokratov se je doslej pogosto sklicevala na doslednost. Kako bo odslej?

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO
SSK GORICA

PRAZNIČNA SLOVENSKA MAŠA Z MSGR. DE'ANTONIJE

NOVI NADŠKOF BIRMOVAL V GABRJAH

DANIJEL DEVETAK

"Pozdravljen, nadpastir!" Tako je pisalo na lepem, v bršljan odetem slavlolu, ki je v nedeljo, 3. oktobra, sprejel pri cerkvi v Gabrjah novega nadškofa msgr. Dina De'Antonija. Verniki iz Gabrij, z Vrha sv. Mihaela, iz Rupe in Peči so se namreč zbrali, da bi se udeležili lepega vaškega praznika-birme sedmih krajanov.

Nadškofa, ki je bil umeščen v nedeljo, 26. septembra, je na trgu pod zvonikom v imenu prisotnih najprej pozdravila Verena Čevdek z lepo slovensko besedo in cvetjem; nato je procesija krenila v cerkev, ki so jo prisotni napolnili do zadnjega kotička, medtem ko je zbor Rupa-Peč pod vodstvom Zdravka Klanjščka pel mogočno *Ecce Sacerdos magnus*. Župnik Viljem Žerjal, ki je v dveh letih poskrbel za pripravo birmancev, je pozdravil udeležence slavja, med katerimi je bil tudi župan inž. Marko Petejan. Za dobrodošlico se je nadškof toplo zahvalil: "Gospod Viljem, hvala lepa!" in je s svojo prijaznostjo ter prizadevnostjo v rabi našega jezika res prijetno presenetil naše vernike. Celo mašo je namreč daroval v slovenskem jeziku, kar je prisotne močno razveselilo. V - slovenski - pridigi je poudaril, da kot naslednik apostolov kliče nad krščene dar Sv. Duha, pečat, da bi bili verniki še bolj popolni udje

POTRDI TEV ŠKOFOVEGA IN GENERALNEGA VIKARJA

Nadškof msgr. De' Antoni je s svojim dekretom potrdil (do izpada mandata) na svojih mestih škofovega vikarja za Slovence msgr. Oskarja Simčiča in generalnega vikarja msgr. Adelchija Cabassa. Prav tako je potrdil nekatere druge škofijske zborne organe.

PHOTO BUMBAGA

Cerkve, še bolj podobni Kristusu, ki je prišel, da bi služil, in ne, da bi mu služili. To misel, ki mu je očitno zelo draga, saj je povezana tudi z njegovim škofovskim geslom, na vsakem koraku odločno in vestno izpolnjuje. Po homiliji se je obrnil zlasti na birmance in dodal še nekaj improviziranih misli v italijanščini: "Upam, da vas je Kristus očaral kot prijatelj... Ste sicer v lepi, a delikatni dobi, ko s težavo poslušate starše, vzgojitelje, župnika; zato pa toliko bolj opazujete in vidite, kaj ti delajo, kako živijo. Ni toliko pomembno, kaj vam govorimo; važno je, kaj vidite." Tako je poudaril, kako je pomemben zgled tistih, ki imajo dolžnost, da v prvi vrsti posredujejo vero in vrednote mladim. "Najpomembnejše vprašanje je smisel življenja. Klicani smo, da spoznavamo in ljubimo Boga. To vam bo pokazal Sveti Duh, ki ga boste danes prejeli in ki mora najti svoje mesto v vašem življenju." Nadškof je govoril tudi o življenjski izbiri, ki je lahko sveti zakon, redovništvo ali duhovništvo, in opozoril mlade, da morajo biti pri izbiri poslušni Svetemu Duhu. V 27 letih delovanja na sodišču je nadškof namreč spoznal na stotine zakoncev, ki so pokva-

rili življenje sebi, partnerju in otrokom, ker so to izbirali pač zgrešili. "Upam, da boste danes začutili veselje, ki ga prinaša Sveti Duh in darovanje sebe." Na koncu pa je dodal: "To je moje prvo birmovanje in opravič sem ga v slovenskem jeziku. To je pomenljivo dejstvo tudi zame. Gospod naj me razsvetli!"

Obred se je nadaljeval s klicanjem Svetega Duha, ponovitvijo krstnih obljub in birmovanjem. Na koncu pa so mladi birmanci prinesli - na spodbudo g. Žerjala - na oltar svoj dar za krušno peč lačnih brazilskih otrok. Tudi to zgovorno dejanje kaže na prvi korak v bolj odraslem in dejavnem pričevanju Kristusa, ki vsak dan prihaja med ljudi, da bi jim služil.

Na koncu so se prisotni v prijetni družbi in res prazničnem vzdušju zbrali pred cerkvijo. Msgr. De'Antoni se je z veliko neposrednostjo in prijaznostjo zadrževal z mladimi in vsemi drugimi vaščani, ki so ga hoteli pozdraviti. Medtem ko je njegov odhod spremljala lepa slovenska pesem, sem opazoval zadovoljne obraze ljudi. Ne da bi jih kaj spraševal, so mi pravili: "Imamo izrednega nadškofa... To je pravi božji dar za nas."

OBVESTILA

SLOVENSKO STALNO gledališče razpisuje abonma za sezono 1999-2000. Vpisovanje od 11. oktobra dalje pri blagajni Kulturnega doma Gorica, ul. Brass 20. Gledališka blagajna bo v času vpisa odprta od ponedeljka do petka od 9. do 13. ure ter od 16. do 18. ure. Informacije dobite na telefonski številki 0481 33288.

V **RAZSTAVNIH** prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž je do konca oktobra na ogled razstava Roberta Faganela po urniku: od ponedeljka do sobote od 10. do 12. in od 17. do 19. ure; ob nedeljah od 10. do 13. ure.

DRUŠTVO JADRO prireja tudi letos, pod pokroviteljstvom občine Ronke, tečaj slovenskega jezika in kulture. Potekal bo na sedežu društva in bo trajal šest mesecev. Tečaj bo potekal dve uri tedensko. Pripravljalna seja bo 11. oktobra ob 20. uri na sedežu društva. Katerekoli informacije nudijo odborniki in središče Informagiovani v Trzinu (tel. 0481 798011).

DAROVİ

ZA SCGV E. Komel: v spomin na pok. Maria Sobana druž. Paolo Orlando, Jamlje 100.000 lir.

ZA CERKEV svetega Ivana: na mesto cvetja na grob Maria Sobana daruje družina Koren 100.000 lir.

ZA NOVI glas: S.l.o.g.a, Argentina, 80.000 lir.

ZA PASTIRČKA: Ivanka Zavavlav 25.000 lir.

ČESTITKE

Ob rojstvu prvorojenčka **MATIJE** se s staršema Angelo in Julijanom Maličem veselijo člani zbora Rupa-Peč. Malemu pa želijo, da bi postal dober pevec.

SOŽALJE

Ob smrti dragega **VANNIJA PICCOLIJA** izražata iskreno sožalje ženi Jožici, sinovoma in ostalim sorodnikom uredništvo in uprava Novega glasa.

SZSO - Gorica izreka Robertu Tušarju - Sanjavemu levu iskreno sožalje ob izgubi drage mame.

Zaradi preobilice gradiva bomo nekatere članke objavili prihodnjich. Bralce in sodelavce prosimo za razumevanje. / URED.

ARS
DRUŠTVO

Vljudo vas vabimo na predstavitev knjige Tomaža Pavšiča

OB STARI MEJI

O delu bo govoril Janez Povše. Prisotna bosta avtor in urednik založbe Damijan Bogataj.

Katoliška knjigarna na Travniku, petek, 15. oktobra, ob 18. uri.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
V SODELOVANJU S KULTURNO-VZGOJNIMI
ORGANIZACIJAMI NA GORIŠKEM

vabi na

SREČANJE Z NOVIM GORIŠKIM NADŠKOFOM

Msgr. Dino De'Antoni bo med nami v četrtek, 21. oktobra 1999, ob 20.30.

GORICA, KC LOJZE BRATUŽ, DREVORED 20. SEPTEMBRA 85

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ob 40. obletnici ustanovitve

UPRIZORITEV OPERETE
Radovana Gobca

NASTOJAJO: solisti, igralci dramskih družin Oder 90 in Štandrež, pevci zborov Hrast iz Doberdoba, Rupa-Peč, Lojze Bratuž iz Gorice, Podgora in Štandrež. Operetni orkester sestavljajo mladi glasbeniki Glasbene matice, SCGV Emil Komel in drugi zunanji sodelavci.

SODELUJE: folklorna skupina Razor iz Tolmina

REŽISER: Adrijan Rustja

DIRIGENT: Hilarij Lavrenčič

SLAVNOSTNA PREDSTAVA: SOBOTA, 9. OKTOBRA 1999, OB 20.30

PONOVITVE: NEDELJA, 10. OKTOBRA, OB 17. URI,
ČETRTEK, 14. OKTOBRA, OB 20.30,
SOBOTA, 16. OKTOBRA, OB 20.30.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ V GORICI.

PREDPRODAJA VSTOPNIC: OD PONEDELJKA, 4. OKTOBRA, DO PETKA, 8. OKTOBRA, OD 9. DO 12. URE IN OD 15. DO 17. URE NA SEDEŽIH SSO IN ZSKP

SPOROČILO

Zadružna kreditna banka Doberdob ter Zadružna kreditna banka Sovodnje ob Soči sporočata, da je postopek združitve med bankama zaključen ter da je dne 4. oktobra 1999 začela delovati nova

ZADRUŽNA BANKA DOBERDOB IN SOVODNJE Delniška Zadruga z omejenim jamstvom

s sedežem v Doberdobi (Rimska 23), ter podružnicami v Sovodnjah ob Soči (Prvomajska 75), v Štandrežu (ul. del Carso 73/A) in v Ronkah (ul. d'Annunzio 96/A). Poslovanje s cenjenimi člani in strankami ostaja nespremenjeno pri okencih, katerih se običajno poslužujejo.

Z.K.B. DOBERDOB
Severina Peric - Predsednik

Z.K.B. SOVODNJE OB SOČI
Miro Hmeljak - Predsednik

NAGRADA ŽIVI GRUDEN

Na svetovni dan učiteljev je slovenski minister za šolstvo in šport Pavel Zgaga v prostorih Narodne galerije v Ljubljani podelil 4. t.m. letošnje nagrade republike Slovenije na področju šolstva. Med enajstimi odlikovanimi šolniki je tudi znana kulturna delavka v Nadiških dolinah Živa Gruden, ki je prejela priznanje za posebno uspešno vzgojno-izobraževalno in organizacijsko delo na področju šolstva slovenske manjšine v zamejstvu.

Nagrade na področju šolstva podeljuje slovenska vlada za najvišje dosežke, ki prispevajo h kakovostnemu delu v vzgoji in izobraževanju, k razvoju pedagoške teorije in prakse ter k povezovanju obeh z okoljem. Za prejšnje Žagarjevo nagrado Živi Gruden iskreno čestita Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm in ji želi veliko uspešnega dela. Čestitkam odlikovani šolniki se pridružuje uredništvo našega lista.

REZIJANSKA DOLINA PRED VIDEMSKO PUBLIKO

ERIKA JAZBAR

Rezijanski človek je namreč zelo ponosen na lastno kulturno specifiko, ki je res posebna in zanimiva; tega bogastva se zaveda in ga goji tudi v nenaklonjenih razmerah. Na večer, ki so ga priredili društvo Rozojanska dolina, domača občinska uprava ter deželni Unicef, je ob vsakdanjih radovednejših sodeloval in tudi spregovoril videmski župan Sergio Ceccotti, ki se je v svojih besedah spomnil na bogato in razvejano kulturno podobo, ki jo nudi naša dežela in se-

veda Furlanija. Poudaril je, da je treba slednjo ohranjati, gojiti ter biti pozorni na vse izraze omenjenega kulturnega mozaika, saj se pogosto vsi ne zavedamo potenciala, ki ga nosi v sebi naša zemlja. Včasih bi naše bogastvo lahko tudi izkoristili. Ob prvem občanu so stopili za mikrofoni tudi rezijanski kulturno-družbeni delavci ter rezijanski župan Barbarino, vsi pa so si bili složni v ugotovitvi, da je rezijanska ljudska tradicija res edinstvena. Vsi tisti, ki malega sveta doline rož niso poznali in so podvomili v besede številnih govornikov, so se tega lahko dobro zavedali na večer, ki so ga oblikovale domače rezijanske skupine s plesom, glasbo in petjem. Vsi nerezijani so lahko odnesli od več-

ra jasno in popolno sliko Rezije, njene kulture in ljudi. Ob začetnih videoposnetkih o dolini in nekoč značilnih rezijanskih brusačih je stopila na oder ženska pevka skupina Rože majave ter predstavila del svoje pevske zbirke, nato pa so imeli glavno besedo citira, bunkula, narodne noše in ples. Zanje je poskrbela priljubljena folklorna skupina, ki je tudi tokrat vzbudila med prisotnimi navdušenje in dobro voljo. Za vse tiste, ki se videmskega večera niso udeležili, pa vendar ljubijo Rezijo in rezijanske ljudi, povejmo, da je zanje ter seveda za vse Rezijane znova stekla priljubljena oddaja *Ta rozajanski glas*, ki je od 2. oktobra na sporedu vsako soboto ob 12. uri na valovih Radia Trst A.

ra jasno in popolno sliko Rezije, njene kulture in ljudi. Ob začetnih videoposnetkih o dolini in nekoč značilnih rezijanskih brusačih je stopila na oder ženska pevka skupina Rože majave ter predstavila del svoje pevske zbirke, nato pa so imeli glavno besedo citira, bunkula, narodne noše in ples. Zanje je poskrbela priljubljena folklorna skupina, ki je tudi tokrat vzbudila med prisotnimi navdušenje in dobro voljo. Za vse tiste, ki se videmskega večera niso udeležili, pa vendar ljubijo Rezijo in rezijanske ljudi, povejmo, da je zanje ter seveda za vse Rezijane znova stekla priljubljena oddaja *Ta rozajanski glas*, ki je od 2. oktobra na sporedu vsako soboto ob 12. uri na valovih Radia Trst A.

ra jasno in popolno sliko Rezije, njene kulture in ljudi. Ob začetnih videoposnetkih o dolini in nekoč značilnih rezijanskih brusačih je stopila na oder ženska pevka skupina Rože majave ter predstavila del svoje pevske zbirke, nato pa so imeli glavno besedo citira, bunkula, narodne noše in ples. Zanje je poskrbela priljubljena folklorna skupina, ki je tudi tokrat vzbudila med prisotnimi navdušenje in dobro voljo. Za vse tiste, ki se videmskega večera niso udeležili, pa vendar ljubijo Rezijo in rezijanske ljudi, povejmo, da je zanje ter seveda za vse Rezijane znova stekla priljubljena oddaja *Ta rozajanski glas*, ki je od 2. oktobra na sporedu vsako soboto ob 12. uri na valovih Radia Trst A.

NA OBISKU UGLEDNI PREDSTAVNIKI ZDOMSKIH SLOVENCEV

V sredo, 29. septembra, so bili na obisku v uredništvu in upravi Novega glasa v Gorici ugledni predstavniki zdomskih Slovencev. Cvetko Falež je predsednik Avstralskega slovenskega kongresa, g. Marjan Loboda pa je predsednik *Zedinjene Slovenije* v Argentini. Naši gostje so se zanimali za naše delo in za trenutno stanje naše narodne manjšine v Italiji. Bili so še pod globokim vtisom slovesnosti v Mariboru, kjer je papež Janes Pavel II. razglasil velike-

ga škofa A.M. Slomška za blaženega. V Ljubljani pa so se za tem udeležili srečanja slovenskih gospodarstvenikov iz zdomstva in zamejstva, ki ga je priredil Svetovni slovenski kongres. Uglednim predstavnikom zdomskih Slovencev se zahvaljujemo za pozornost, s katero spremljajo naše delo.

Naš fotograf je goste ujel v svojo kamero. Z desne: naš odgovorni urednik dr. Drago Legiša, g. Marjan Loboda z gospo in g. Cvetko Falež.

O PAPEŽEVEM OBISKU

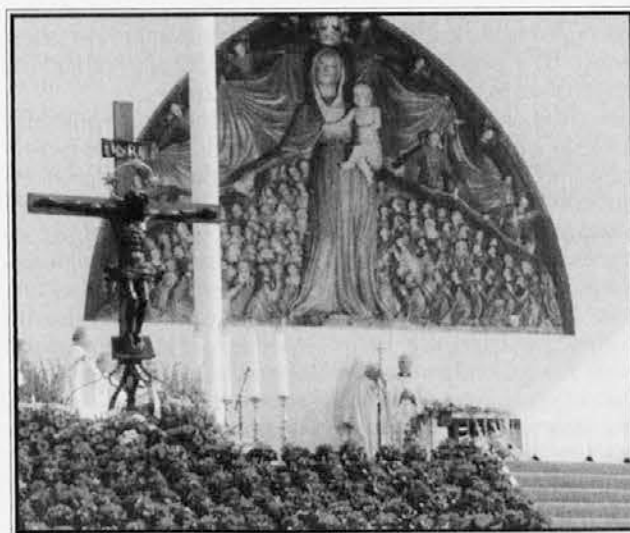
JURIJ PALJK

Pa ne toliko o tem, kar je v našem časniku že izčrpno poročal naš edini poročevalec iz Maribora Danijel Devetak, ki je v več nadaljevanjih v Novem glasu najprej prikazal in očrtal lik in pomen novega slovenskega blaženega škofa Antona Martina Slomška, ampak predvsem o razlikah na gledanje na papežev prihod tako med nami, ki smo veliki dogodek za vso Slovenijo in vso Cerkev gledali doma pred televizijskimi zasloni, in med tistimi srečnimi, ki so se srečanja s svetim očetom osebno udeležili.

Pa še za različna gledanja na papežev obisk gre. Tu mislimo predvsem na mnenja in take zapise, ki so bili v Sloveniji objavljeni v času papeževnega prihoda, ki so bili na tako nizki strokovni, moralni in etični ravni, da se z njimi niti ne bi ukvarjali, če ne bi še enkrat potrdili že slepim jasno vidnega dejstva: v Sloveniji ima danes samo še slovenska Cerkev demokratičen tisk (Ognjišče, Družina, Radio Ognjišče, Naša luč, farna glasila in druga manjša glasila). Opozicija, pravzaprav demokratičen del Slovencev, svojega dnevnika nima in zato si lahko največji slovenski dnevnik v sobotni prilogi privoščiti tako ne-

sramen članek na račun svetega očeta.

Pa si pogledajmo raje dejstva. V nedeljo, 19. septembra, se je na poljani pri Betnavskem dvorcu zbralo najmanj stosedemdeset tisoč ljudi, zvečine je šlo za vernike slovenske narodnosti, tudi iz naših krajev jih je prišlo v Maribor na proglastev prvega slovenskega blaženega nekaj sto; bili so tudi hrvaški in avstrijski verniki, italijanski za pest ene roke. Iz tega dejstva lahko mirno zaključimo, da se je okrog svetega očeta na to posebno nedeljo strnil skoraj vsak deseti Slovenec! K temu dodajmo še dejstvo, ki je bilo skorajda zamolčano, a mi ga je mimogrede povedala mama po telefonu, ko sem jo poklical, da bi poizvedel, ali sledijo papeževemu drugemu obisku Slovenije. Povprašal sem, če so že bili pri maši, in mi je odgovorila: "Kako? Ne veš, da smo povsod po Sloveniji tokrat imeli nedeljsko sveto mašo že v soboto zvečer, da bi si lahko vsi tisti, ki nismo šli v Maribor, mirno lahko ogledali vse dogodke prek televizijskih zaslonov doma? Naša vas in vsa Vipavska dolina je dobesedno prazna, saj vsi gledamo, kaj se v Mari-

boru dogaja." Dodala je še: "Ubogi papež: si videl, kako je bolan in utrujen, in samo tri dni je starejši od našega tata! Pa si vseeno upa, pa vseeno zdrži tako naporno potovanje in tako dolge obrede. Mi imamo doma, kot povsod po Sloveniji, že od sobote zvečer najprej v hiši pred razpelom prižgano svečo, da se ja kaj ne bi zgodilo svetemu očetu in da bi se vse dobro izteklo!" In potem je končala s svojim tipično vipavskim narečjem: "Buh dej, da bi šlu vsje prou, da bojo »naši« vidli; zastuopli itak ne bojo nikoli neč!"

Tisti "naši" seveda pomeni slovensko oblast in vse tiste ljudi, ki v Sloveniji še danes nesramno zmerjajo z desničarji preproste delavce, kmete, upokojece, a tudi tehnike, izobražence, medicince in umetnike, ki v prejšnji državi niso smeli reči nobene na glas, če so le "hodili k maši", in tudi ugleda v tedanji družbi niso

imeli, kaj šele, da bi lahko upali v upravičeno napredovanje. O drugih krivicah, ki jih ni bilo malo, tokrat nobene. Še ta članek pišem doma in nimam vpogleda v minule letnike Novega glasa, zato bom citiral po spominu: naš odgovorni urednik dr. Drago Legiša se je pred leti udeležil ene od pravih slovesnosti v Kočevskem Rogu, kjer ležijo zverinsko pobiti naši bratje, katerih družine še danes upravičeno čakajo vsaj na mrliški list, če že ne na javno in prepotrebno opravičilo s strani tistih, ki so bratomorni zločin zagrešili. Takrat je dr. Legiša izjemno lepo napisal, da je prisostvoval sveti maši s poštenimi, preprostimi ljudmi, katerim nima nihče pravice žaljivo govoriti, da gre za desničarje in nazadnjake, še posebej ne smejo tega govoriti t.i. malomeščančki, ki so s prejšnjih udobnih sedežev predsedali na še udobnejše in bolj plačane, s katerih lahko

še bolje izjemajo preprosti slovenski narod.

In vsi tisti, ki smo iz raznih razlogov spremljali papežev obisk v Mariboru in beatifikacijo Slomška, smo imeli isti občutek, kakršnega je imel naš odgovorni urednik pred leti v Rogu: da je tu nekaj narobe, da ne gredo skupaj vsi ti množični napadi slovenskih sredstev javnega obveščanja - med katerimi prednjačijo tudi nekatera primorska - na Cerkev, na nadškofa Rodeta in končno na papeža; da ne gredo skupaj ti napadi z dostojnostjo zbranih pri maši v Mariboru, z dostojnostjo zbranih na Brezjah in na Sveti gori, da vse to skupaj dejansko ne ustreza stvarnemu stanju, da so torej sredstva množičnega obveščanja krepko v rokah "tako imenovanih starih sil v Sloveniji", a jaz si upam zapisati, da so stare sile nekdanje komunistične države imele več sloga in več poštenja, več ponosa in tudi obnašati so se znale državniško, ko je šlo za tako pomembne zadeve, kot je bil, recimo, sedanji papežev obisk v Sloveniji.

Ne, o ne, da se mi toži po njih, a vsakomur svoje. Norčevati pa se iz tega, koliko bo stal in je stal papežev obisk v Sloveniji, in primerjati papeža prašičku-hranilniku, je več kot le svinjarija, je podlost, ki jo zmore le liberalistično-liberistično in brez vsakih vrednot vzgojeni malomeščanski sloj, ki ima sedaj v rokah v Sloveniji določene medije. To, da potem nam Slovencem izjemno "prijeteljski" Il Piccolo prav to izpostavlja s svojim mlaha-

vim kronistom, in to, da mora celo glavni italijanski televizijski dnevnik RAI v nedeljo zvečer milijonom televizijskih gledalcev jasno in glasno povedati, da so v Sloveniji mediji v rokah prejšnje, nekdanje garniture, ker se sicer do papeža ne bi tako vedli, pa smo priča, kakšno medvedjo uslugo Sloveniji ti presiti malomeščančki delajo. Dejansko se bojim, da je imel prav pošteni liberalec iz Ljubljane, s katerim sva se spoznala poleti, ko mi je rekel: "Jurij, saj jim ne gre za Slovenijo, za nič jim ne gre, le za svoj položaj, za svoje avtomobile in dobre plače in pa za neki namišljen ugled, ki ga pa nimajo, in to tudi ne, ker ga ne morejo imeti. Ti mi govoriš o slovenstvu, o tem, kako se pri Novem glasu trudite, da bi bila vsaka številka boljša, kako pazite na jezik. To jih sploh ne zanima, zanje je to čista izguba. Še enkrat ti ponavljam: samo zase jim gre. To je tudi eden od razlogov, pravzaprav glavni, zakaj sem odšel na svoje in to iz velike firme. Če se hočem proti takemu sistemu boriti, se moram pošteno boriti in najbolje to počnem na svojem. To je to, Jurij!"

Hvala Bogu, da so med tujimi časnikarji tudi taki, ki vidijo "skozi in čez"; v Sloveniji jih je bilo med papeževim obiskom kar nekaj. Med slovenskimi kolegi pa je bilo tudi nekaj častnih izjem in njim gre naša zahvala. Predvsem pa hvala zbranim vernikom, ki so dostojno počastili škofa Slomška in svetega očeta ter dostojno prikazali svetu Slovenijo.

NEPRIČAKOVANE ZAHTEVE IN PRITISKI EU NA SLOVENIJO

SLOVENIJO BI RADI PRISILILI K POPUSTLJIVOSTI IN UBOGLJIVOSTI

MARJAN DROBEŽ

Pogajanja o pristopu Slovenije v Evropsko zvezo so nepričakovano zašla v krizo, ki je najbrž ne bo mogoče premestiti v kratkem času.

Pogajalci v Bruslju zahtevajo več kot od drugih držav kandidat za članstvo v omenjeni evropski povezavi. Čedalje bolj se razkriva, da nastopajo v ozadju interesi nekaterih članic EU, ki Slovenijo hočejo prisiliti k popustljivosti in ubogljivosti.

Največ teženj v tej smeri kaže Avstrija, kjer pa so bili nemara prisotni tudi politični razlogi oz. poizkusi vplivanja na parlamentarne volitve v tej državi, ki so bile preteklo nedeljo. Naj spomnimo: v mesecu maju je Avstrija zahtevala, da v pogajanja o članstvu Slovenije vključijo tudi odpravo brezcarinskih prodajal pri nas, o čemer pa se Evropska komisija (vlada) še ni izrekla; nedavno je Avstrija zahtevala posredovanje EU pri Svetovni trgovinski organizaciji, da bi ta razveljavila slovensko uvedbo o geografski označbi plemenite pasme konj lipicancev; na pritisk koroške deželne vlade je Avstrija zahtevala, naj zaprtje jedrske elektrarne Krško vključijo v pogajanja o vstopu Slovenije v EU; skladno z omenjeno zahtevo in opredelitvijo Avstrije je EU iz pogajanj o članstvu Slovenije umaknila poglavje o energiji, češ da je potrebno vztrajati pri najstrožjih varnostnih standardih tudi za jedrsko elektrarno Krško.

Slovenija je do omenjenih zahtev izrekla pridržke in državam članicam EU predložila o tem dodatna stališča in obrazložitve. Toda pritiski se stopnjujejo. Na konferenci v Bruslju v četrtek, 30. septembra, so od Slovenije zahtevali, naj popolnoma liberalizira zakonodajo o pravicah tujcev pri pridobivanju nepremičnin na osnovi denacionalizacije in tudi o njihovih pravicah na trgu nepremičnin. Slovenija naj bi na področju pridobivanja nepremičnin tujcev preklicala svoje načelo o t.i. materialni vzajemnosti pri nakupih. Po tem načelu imajo tujci iz držav EU pravico kupovati nepremičnine v Sloveniji, vendar samo ob pogoju, da imajo tudi Slovenci pravico do takšnih nakupov v državah na območju omenjene povezave. Slovenija se je med pogajanj v okviru prostega pretoka kapitala znašla v dvojni zagati. Prvič zaradi tega, ker druge države prosiške za članstvo doslej na področju trga z nepremičninami niso bile prisiljene dajati nobenih koncesij, predvsem pa, ker so se nekatere med njimi odločile, da si bodo poskušale pridobiti prehodno obdobje, torej podaljšanje njihove pravne ureditve na področju nepremičnin. Poljska je, deni-

mo, zahtevala, da za kmetijska zemljišča dobi 18-letno izvetje od pravil liberalizacije, za druge nepremičnine pa za pet let. Madžarska si prizadeva doseči deset in petletno prehodno obdobje, medtem ko Češka sploh ni časovno opredelila te izjeme. Slovenija se je odzvala s sporočilom, da si, če bi katera od bodočih članic unije dobila prehodno obdobje ali izvetje pri liberalizaciji prometa z nepremičninami, pridržuje pravico, da do teh kandidat uveljavlja materialno vzajemnost za čas trajanja teh izjem. To na primer pomeni, da bi v primeru, če bi Poljska iztržila pet oz. 18 let trajajoče prehodno obdobje, Slovenija enako ukrepala do njenih državljanov.

Toda evropski sogovorniki v Bruslju so na pridržke in pripombe Slovenije ostali ravnodušni. Poudarili so le, da evropski pravni red ne pozna načela materialne vzajemnosti na trgu nepremičnin, pač pa le načelo t.i. nediskriminarnosti, ki pomeni, da je vsotop na tržišče z nepremičninami dovoljen vsem kupcem iz držav EU, brez slehernih pogojev ali zadržkov. Vodja ožje delovne skupine Slovenije za vključitev v EU, dr. Janez Potočnik, je izrekel svoje začudenje, da so med pogo-

vor načeli tudi problem denacionalizacije v Sloveniji, "saj v zakonodaji unije ni nobene akta, ki bi se nanašal na to področje." Slovenski minister za evropske zadeve Igor Bavčar je ob zapletih v Bruslju dejal, da gre morda le za začasne težave, ki bodo med nadaljnjimi pogajanj odpravljene. Opozoril pa je, da bo Slovenija vztrajala pri svojih stališčih in pravni ureditvi, kar zadeva trg z nepremičninami. "Dokler bom jaz minister za evropske zadeve, bo takšno ravnanje jasno in nedvoumno", je zatrdil v intervjuju za TV Slovenija. Po njegovem mnenju omenjeni zapleti med pogajanj v Bruslju ne bi smeli neugodno vplivati na poročilo Evropske komisije o pripravljenosti držav kandidat za članstvo v EU. To poročilo naj bi bilo objavljeno čez nekaj dni in v Sloveniji ga nestrno pričakujejo.

Ob zapletih v Bruslju so zanimive misli v članku, objavljenem v zadnji številki *Evrobiltena*, glasila Urada vlade za informiranje in službe vlade za evropske zadeve. Zapisano je naslednje: "Če hočemo, da bomo za Zahodno Evropo sprejemljivi, nas sploh ne sme zamikati, da bi kdaj klečevali pred njo. Bolj ko bomo pokončni, bolj bomo sprejemljivi za Evropo pokončnih. Saj drugače nas tudi ne zanima."

FORUM ZA GORIŠKO SPET PISAL ŠKOFOVSKI KONFERENCI

POLEMIČNO PROTI NASPROTOVANJEM USTANOVITVI ŠKOFIJE V NOVI GORICI

Forum za Goriško, organizacija civilne družbe v Novi Gorici, je Slovenski škofovski konferenci poslal novo pismo, v katerem obravnava in pojasnjuje svoja stališča glede možnosti ustanovitve nove škofije v Novi Gorici.

V pismu predvsem polemizira s tistimi, ki naj bi nasprotovali ustanovitvi škofije tudi tako, da branijo oziroma zagovarjajo nedeljivost obstoječe škofije v Kopru. Povod za novo pismo, ki ga je v imenu Forum za Goriško podpisal Rudi Šimac, je bil intervju generalnega vikarja koprške škofije msgr. Renata Podbersiča na TV Primorka, o katerem je že poročal tudi Novi glas.

Zapisano je, "da je tako iz pogovora na TV Primorka kakor tudi iz pisanega povzetja mogoče razbrati, da obstajajo vsi pogoji za škofijo v Novi Gorici, da pa so pogoji za obstoj škofije v Kopru zelo, zelo slabi, tako po številu prebivalstva, duhovnikov, po materialni osnovi in po drugih primerljivih podatkih z Goriško."

Po mnenju Forum Slovenske škofovske konferenca ni predlagala ustanovitve nove škofije v Novi Gorici "samo zato, ker bi s tem izgubila koprsko škofijo pogoje za obstoj ali pa bi se zelo osiromašila in oslabela." Glede navedbe oziroma izjave generalnega vikarja koprške škofije, da tudi zamej-

ski Slovenci nasprotujejo ustanovitvi nove škofije v Novi Gorici, pa v Forumu menijo, "da je sicer potrebno poslušati tudi glas zamejskih Slovencev, vendar pa je pomembno in odločujoče mnenje goriških Slovencev, ki so ostali v domovini. V tem pogledu ne more nihče dajati stališča v njihovem imenu. In prav je, da to stališče pride tudi do Svetega sedeža. Ob tem stališču zamejskih Slovencev pa se Forum za Goriško samo čudi takemu razmišljanju in ne more razumeti stališča, da je za goriške Slovence v zamejstvu, Beneške Slovence in Režijane bližji škof v Kopru kakor v Novi Gorici."

V novem dokumentu, poslanem Slovenski škofovski konferenci, pa je poudarjeno, "da stališče Forum in prepričani smo, da tudi večine goriškega prebivalstva, nikakor ni nasprotno obstoju škofije v Kopru. Menimo, da ta škofija mora obstajati, a njen obstoj ne sme zanikati nove škofije v Novi Gorici. Slabi pogoji za obstoj koprške škofije torej ne smejo biti razlog niti za ukinitve koprške škofije niti za zanikanje pravice za ustanovitev škofije v Novi Gorici. Koprsko škofijo je treba gledati v luči prihodnosti Kopra kot glavnega slovenskega pristanišča, njegovega razvoja gospodarske moči in gotovega povečanja števila prebivalstva. Koprsko škofijo vsekakor ni vprašanje, ki bi ga morali reševati samo prebivalci Goriške ali njeni verniki, ampak je to vprašanje vsega slovenskega naroda in vseh slovenskih vernikov. Treba je nadalje upoštevati dejstvo, da je koprsko škofija na ozemlju, ki je zavezano z mednarodnimi sporazumi k dvojezičnemu poslovanju. Zato bi bilo prav, da bi bila edina škofija na celem na novo priključenem ozemlju Primorske dvojezična. Nobene razloga ni, da bi širili dvojezičnost zunaj območij z mešanim prebivalstvom, ki so jih določili že mednarodni sporazumi."

Pismo se zaključuje z zagotovilom, da Forum "nima namena vsiljevati kakršnekoli odločitve Slovenski škofovski konferenci in Sv. očetu, vendar meni, da je prav, da opozori še enkrat na vsa dejstva in posledice takih ali drugačnih odločitev." Slovenski škofovski konferenci pa želi uspehov v korist naroda.

M.

PDG / ABONMAJSKA SEZONA 1999/2000

DRAMA O GLEDALIŠKI UMETNOSTI IN MEDSEBOJNIH ODNOSIH

IVA KORŠIČ

Močna jesenska ploha se je v torek, 28. septembra, ulivala, ravno ko je Primorsko dramsko gledališče odprlo svoj hram v novi abonmajski sezoni, ki je letos še posebno pomembna. Novogoriško gledališče slavi namreč 30-letnico svoje poklicne dramske poti. Dolga doba je že minila od leta 1969. Takrat si je polpoklicno Goriško (mestno) gledališče nadelo današnje ime in postalo profesionalno, čeprav je njegovo delovanje bilo utesnjeno v dotrajani solkanski dvorani do l. 1994, ko se je končno lahko preselilo v novo prostorno gledališče z obširnimi odrom, opremljenim z moderno tehnologijo. Le-ta omogoča tudi izvedbo zapletenih odskih situacij. Ob tem slovesnem dogodku je vodstvo gledališča pripravilo v "rotundi" in v predverju razstavo fotografij, ki jih je z vso ljubeznijo do odrske ustvarjalnosti posnel poklicni foto-

graf Metod Zavadlav. Ze več kot 35 let beleži s fotografskim aparatom minljive prizore odskih stvaritev in jih spreminja v trajne dokumente. Razstavo je odprl direktor gledališča Sergij Pelhan, igravec Janez Starina pa je prebral duhovit zapis o "idealnem" kritiku. Nakar se je premierska publika preselila v veliko dvorano, da bi spremljala slovensko praznovanje drame *Vprašajte Amy*, ki jo je spisal eden vodilnih angleških dramatikov, scenarist, esejist, filmski, televizijski in gledališki režiser David Hare. Delo sta v slovensko prevedla Irena in Zdravko Duša. Režijsko nit je vodila Mateja Kozelnik, scenografsko pa Meta Hočevar. S slikami je scensko prizorišče opremil Branko Drekonja, kostume si je zamislil Alan Hranitelj.

Protagonistka drame je velika odrska igralka Esme, ki je zaverovana v svoje gledališko poslanstvo, zaradi te svoje predanosti dramski iluziji iz-

gubi stik s stvarnostjo, ne zaveda se konfliktnega odnosa med sabo in hčerko, ki je razpeta med ljubeznijo do matere in do svojega izbranca Dominica, najprej nepoznanega kritika, nato producenta televizijskih oddaj za nezahtevne gledalce, ob koncu pa znanege režiserja. On in Esme imata popolnoma različne poglede na (ne)aktualnost gledališča danes, na kritiko in na vlogo televizije, ki vse bolj izpodriva odrske deske. Njuna nasprotujoča si mnenja skrivajo globlji antipatiji, ki jo čutita drug do drugega. Med njima pa je Amy, ki je pripravljena, da ljubezen lahko poravnata tudi ostra medsebojna trenja, a žal to ni tako enostavno. Osrednjemu liku je dahnila duša Teja Glažar (na sliki), ki letos stopa v trideseto leto svojega gledališkega razdajanja. Spretno zasnjano je odigrala Esmo, ki pač živi le za oder - to še posebej v igri poudarja sugestivni sklepni nastop "med zvezdami". - Es-

me ne more in tudi ne zna se ukvarjati z resničnim življenjem in vsemi konkretnostmi, ki jih le-to prinaša s seboj. S temi pa se trdo sooča njena hčerka Amy, ki jo je v skladu z režijsko zamisljivo dosledno z vsemi psihološkimi niansami oblikovala Barbara Babič. Med njima stoji "kamen spotike" Amyin mož Dominic. Prepričljivo je njegov značaj in poklicni vzpon podal mladi igravec - lani je koncal AGRFT - Tadej Toš, nov član PDG. V predstavi sta nastopala še Bine Matoh, Rastko Krošl in kot gostja, upokojena igralka Marjanca Krošl, ki je svojo večkrat "nemo" prisotnostjo izdelala močan odrski lik.

OBVESTILO

PRIMORSKO DRAMSKO gledališče razpisuje že tretjo sezono abonma Opere in baleta, ki obsega šest baletnih oz. operetnih večerov: Vasco Wallekamp: *Balade...*, ki jih prinaša veter (HNK Zagreb, Hrvaška); Leonard Bernstein: *West side story* (Mestne divadlo Brno, Češka); *Blišče opere* (Honved Dance Theatre, Madžarska); W. A. Mozart: *Carobna piščal* (HNK Zagreb, Hrvaška); G. Rossini: *Seviljski brivec* (Opera in balet SNG Maribor); Johann Strauss ml.: *Noč v Benetkah* (Opera in balet SNG Ljubljana). Poleg torkovega je novost letošnje sezone ponedeljkov abonma. Sedanji abonenti lahko potrdijo abonma do 9. oktobra in si lahko izberejo boljše sedeže v ponedeljkovem abonmaju. Vpis novih abonmentov bo potekal od 11. do 15. oktobra pri blagajni PDG vsak delavnik od 10. do 12. in od 15. do 18. ure. Abonenti gledališkega in glasbenega abonmaja v Novi Gorici imajo nekaj popusta. Informacije dobite v Primorskem dramskem gledališču, Trg E. Kardelja 5, Nova Gorica, tel. 065 (iz Italije predstev. za Slovenijo 00 386 65)/135 22 47 (blagajna).

13

ČETRTEK
7. OKTOBRA
1999

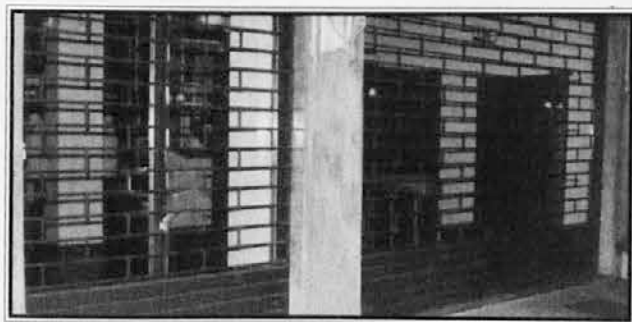
ITALIJANSKO PRAVO

ODŠKODNINE ZA ZAPRTJE TRGOVIN

DAMJAN HLEDE

Že nekaj časa je v Italiji v teku temeljita reforma trgovskega sektorja. Posamezni ukrepi težijo za tem, da bi na tem področju privedli do čim večje sprostitve sistema prek povsod zelo potrebne zakon-
ske razbremenitve ("deregu-

na ne presega 250 kvadratnih metrov v večjih občinah. Posamezne dežele pa lahko te mere po svoji uvidenosti spremenijo. Prosilci morajo biti vsaj pet let vpisani v trgovski sektor Inpsa. Tudi če občini vrnejo več licenc, jim pristoji ena sama odškodnina. Znesek odškodnine (kot re-

lation"). Že nekaj mesecev so npr. odpravljene licence za majhne trgovine, odprtje katerih mora biti sedaj samo javljeno občini. Od štirinajstih blagovnih tabel sta, dalje, sedaj ostali samo še dve. Urniki postajajo bolj prožni. In tudi nova delovna pogodba za trgovski sektor gre v smer večje prožnosti.

Ker je majhna prodaja na drobno že dalj časa v glavnem v krizi, je odlok ministrstva za industrijo z dne 23. junija 1999 št. 252 uvedel posebne olajšave za zaprtje majhnih trgovin, ki so v veljavi od 1. oktobra dalje vse do 8. maja leta 2000. Odškodnina (od 10 do 20 milijonov lir) pristoji fizičnim osebam ali članom osebnih družb, ki so bili lastniki soseskih trgovin v datumu 9. maja 1998 in ki so jih odtlej ali jih bodo v teku 8. maja 2000 zaprli. Za soseske trgovine misli zakon na tiste, katerih prodajna površina ne presega 150 kvadratnih metrov v občinah, ki imajo manj kot desetstisoč prebivalcev, in tiste, katerih prodajna površi-

čeno, od najmanj 10 do največ 20 milijonov lir) se računa na podlagi raznih dejavnikov, ki dajejo več točk: krajša starostna doba trgovanja, trgovska dejavnost kot edini vir dohodka, nižji dohodek, tipologija dejavnosti (največ točk daje zaprtje živilskih trgovin, mesnic, sadje-zelenjavnih trgovin in trgovin za oblačila).

Prošnje je treba izročiti pristojnim gospodarskim zbornicam. Koristniki odškodnine ne bodo smeli izvajati v naslednjih treh letih nobene soseske trgovske dejavnosti. Odškodnina ni združljiva z drugimi olajšavami (npr. z olajšavami Inpsa, ki jih predvideva zakon št. 297/96 in so bile sedaj podaljšane).

Tako je pač, ko se svet tako hitro spreminja. Z njim se spreminjajo mesta, navade in morada tudi mi. Ne bo se nam treba čuditi, če bomo morali čez kakšno leto prehoditi trinadstropno veleblagovnico in iti skozi avtomobilski, elektrotehnični in še kakšen sektor, da bomo kupili dnevni kos kruha.

SOLIDARNOSTNE OBVEZNICE

Zakon št. 460/97, ki je uveljavil davčno reformo neprofitnih organizacij, je v 29. členu predvideval novo vrsto vrednostnih papirjev, ki jih je imenoval "solidarnostni vrednostni papirji". Izdajanje teh papirjev naj bi spodbujala davčna olajšava, ki naj bi obstajala v odtegljivosti razlike med dejansko obrestno mero in referenčno mero, ki bi jo moral določiti odlok zakladnega ministra od podjetniškega davka. Vse to pod pogojem, da bi bile na tak način zbrane vsote dejansko namenjene financiranju neprofitnih organizacij Onlus.

Dne 23. septembra je bil objavljen v uradnem listu odlok zakladnega ministra št. 328 z dne 8. junija 1999, ki izvaja splošne določbe omejenega zakona. Odlok najprej določa vrsto teh solidarnostnih papirjev in pravi, da so to nekonvertibilne obve-

znice s fiksno obrestno mero. Izvajalni odlok določa tudi način za izračun referenčne obrestne mere: srednji mesečni bruto donos bančnih obveznic (Rendiob), ki ga Banca d'Italia sporoča vsak mesec, bo povišan za eno petino. Poleg tega določa izvajalni odlok tudi subjekte, ki so usposobljeni za izdajanje solidarnostnih obveznic: to so banke in finančni posredniki, ki jih predvidevata člena 106 in 107 zakona št. 385/93.

Na odlok že letijo utemeljene kritike, saj pravijo, da bo "solidarnost" dejansko bremenila samo varčevalce, kajti čim nižja bo donosnost obveznic, tem večja bo davčna olajšava za njihove izdajatelje (in le v tem primeru bo lahko pasivna obrestna mera za financiranje organizacij Onlus res nizka).

DH

PRIJAZNA SLOVENSKA GOSTILNA V ŠTANDREŽU

POGOVOR / SONJA SCUKOVT

DANIJELO DEVETAK

Gostoljubnost, prijaznost in delavnost Bricev in Vipavcev so znane daleč naokrog. Briška in vipavska kri teče v žilah simpatične gostilničarke Sonje Scukovt (na sliki), ki je pred nekaj meseci prevzela upravo stare gostilne Paola v ulici Monte Sabotino 20 v Štandrežu pri Gorici. Ta sicer ni tako znana kot veliki enogastromski obrati na Goriškem, vanjo pa rado zahaja zaradi dobre ponudbe in domačnosti ambienta vedno več ljudi.

Od kdaj upravljate gostilno Paola?

Prevzela sem jo konec maja letos. Delamo torej dobre štiri mesece in smo z delom kar zadovoljni. Doma sem sicer iz Goriških Brd, že petnajst let pa delam po večjih restavracijah v Italiji. Pred prevzemom uprave te gostilne sem namreč delala pri Formentiniju, pri Tomažu, v gostilni

Pintar v Gorici in nazadnje pri Koršiču v Števerjanu.

Koliko oseb dela trenutno v vaši gostilni?

Do pred kratkim sva bili v dveh, nedavno pa sem dobila še novega kuharja, tako da smo sedaj v treh. Kuhar je zelo spreten v domači kuhinji, tudi ribe zna zelo dobro pripraviti. Ta gostilna je bila od vedno znana po tipičnih starih jedeh, kot so golaž s polento, tripe itd. Vsemu temu sem dodala še nekaj svojih kulinarčnih izkušenj in receptov.

Kaj torej lahko nudite svojim klientom?

Pri nas kuhamo in pečemo vsega malo. Imamo bleke v zajčji omaki, domače rezance z gobami, krompirjeve "njoke", knedeljne, avstrijske "špecle", vse to v različnih omakah, pozimi tudi divjačino, "štokfiš"; vampe in golaž pa zmeraj. Tako so ljudje v teh krajih tudi vajeni in to tudi najbolj cenijo.

Privreajo ljudje pri vas tudi praznike?

Do sedaj še ne. Pripravljamo pa tipičen jedilnik za dan sv. Martina, ko bomo imeli v veselje navdušencev nad to lepo slovensko navado tudi novo vino in kostanj.

Koliko ljudi lahko sprejemate v svojem lokalu?

Pozimi imamo na razpolago lepo prenovljeno jedilnico, v kateri lahko okuša našo hrano približno štirideset ljudi. Na vrtu in pod latnikom pa lahko sprejmemo do sto ljudi. V večja obnovitvena dela se do sedaj nisem spustila. Gostilno sem okrasila, poskrbela za nove zaveske in prte, uredila sem vrt, ki je bil prej precej zanemarjen; tu se naši klienti sedaj prav radi ustavljajo. Rada poživim okolje za svoje stranke, da se pri nas bolje počutijo.

So vaši klienti povečini krajanji ali prihajajo tudi od drugod?

Veliko klientov je res iz Štandreža, ljudje pa že prihajajo tudi iz Trsta, Doberdoba in s Krasa. Zanje imamo pred lokalom tudi rezervirano parkirišče.

Je ta gostilna že stara?

Petdeset let jo je upravljala prejšnja gospodinja, lokal pa je obstajal že prej, tako da ima verjetno kakih 70-80 let.

Včlanjeni ste v Slovensko gospodarsko združenje Gorica. Zakaj ste se za to odločili?

Najprej smo se za članstvo pri združenju odločili zato, ker smo Slovenci. Ustanovo sem sicer poznala že prej in vedela, da dela z njimi veliko takih in podobnih obratov. Zdelo se mi je najbolj prav, da se včlanimo tudi mi, saj nam odgovorni pri združenju lahko nudijo vse mogoče informacije in nasvete; karkoli potrebujem, so vedno pripravljeni mi povedati in razložiti. Z njihovim delom sem doslej zelo zadovoljna.

BO IZVRŠNA OBLAST URESNIČILA SVOJE NAMENE?

ITALIJANSKA VLADA JE ODOBRILA FINANČNI ZAKON ZA LETO 2000

MARA PETAROS

Novi finančni maneuver za leto 2000, ki ga je vlada predstavila v sredo, 29. septembra, prinaša več novosti. Kot je v predstavitvenem nagovoru povedal ministrski predsednik Massimo D'Alema, je to prvi finančni zakon, ki davkoplačevalcem denar vrača in jih ne obremenjuje z novimi dajatvami. Po novem finančnem zakonu bo vlada razdelila družinam približno 10.000 milijard lir. Vsekakor bo vlada le s težavo uresničila svoje namene. Tudi za leto 1999 je namreč finančni zakon napovedoval znižanje davčnega pritiska, pa se je kljub temu povečal. Nezadržna rast davčnega pritiska je, poleg previsokih izdatkov javne uprave, tudi najvažnejši vzrok za manjšo ekonomsko rast, ki so jo v Italiji zabeležili v letu 1999. Z novim finančnim zako-

nom so ekonomisti pričakovali primerne ukrepe, s katerimi bi se stopnja rasti bruto domačega proizvoda povzpela na evropsko raven. Po mnenju izvedencev pa bo tak finančni maneuver zadoval le za ohranjanje pogovora za vstop v Evropski monetarni sistem. Pa poglejmo, kaj nam tako predstavljeni finančni zakon prinaša.

1. DAVKI IN TAKSE

Davčni pritisk naj bi se zmanjšal za 10.300 milijard. To naj bi država dosegla z znižanjem drugega količnika za računanje davka na dohodek fizičnih oseb, ki znaša danes 27%. Ta količnik naj bi se znižal na 26%. Ta nižji količnik pa bi stopil v veljavo šele z letom 2000. Obenem predvideva ukrep povišanje odbitka za prvo hišo od 1,4 milijona, kolikor znaša danes, na 1,7 do 1,8 milijona. Podobni pri-spevki so predvideni tudi za najemnike z nižjimi dohodki.

Da bi spodbudili obnovo obstoječih zgradb, predvideva novi zakon dva ukrepa: po eni strani bo vlada predvidoma znižala količnik davka na dodano vrednost z 20% na 10%, po drugi strani pa bo verjetno podaljšala odbitek še za eno leto. Izvedenci predvidevajo, da se bo stopnja odbitka, ki znaša danes 41% vrednosti vseh obnovitvenih del, znižala, ni pa še znano, koliko bo znašala; ta količnik bo verjetno znašal 36%. Da bi nekoliko razbremenili osebe, ki imajo dohodke do 15 milijonov lir, predvideva vlada povečanje odbitkov pri računanju dohodnine za te dohodkovne stopnje. Predvidoma se bodo povečali odbitki za osebe, ki so davkoplačevalcem v davčno breme. Z novim finančnim zakonom predvideva vlada tudi nižje dajatve pri sklepanju kupoprodajnih pogodb, katerih predmet so nepremičnine. Fi-

nančni zakon za leto 2000 uvaža tudi nižje dajatve za podjetja, ki investirajo svoj dobiček v nove trajne proizvodne dejavnike. V tem primeru bo podjetje plačalo davke na dobiček po nižjem količniku. Hkrati pa uvaža vlada tudi prispevke za podjetja v trgovskem sektorju in tista podjetja, ki se poslužujejo nove tehnologije in interneta, ter nižje dajatve za uslužbenke, ki so na porodniškem dopustu. Kljub zmanjšanju davčnega pritiska pa namerava davčna uprava povečati svoje prihodke predvsem z bojem proti davčnim utajevalcem.

2. NOVE NALOŽBE

V treh letih naj bi država vložila 72 milijard za razvoj in zaposlovanje, za socialno-skrbne ukrepe in za družine. Med te ukrepe spada tudi prispevek za družine z nižjimi dohodki in z večjim številom otrok, za mlade ma-

NOGOMET / PRVA AMATERSKA LIGA

SOVODNJE-MLADOST BREZ ZMAGOVALCA

IGOR COTIČ

Prizorišče športnega dogajanja na Goriškem je bil minuli konec tedna derbi med Sovodnjami in Mladostjo, ki je zbral ob sovodenjskem nogometnem pravokotniku lepo število ljubiteljev nogometa in navijačev obeh društev, kar je še posebej razveselilo blagajnike domačega društva. Tudi koreografija ob igrišču je bila temu primerna, saj so navijači s plapolanjem zastav, z oglašanjem trobente in z bučnim navijanjem spodbujali svoje junake k zmagovalnemu zadetku; do tega pa ni prišlo kljub nekaterim ugodnim priložnostim, ki jih igralci obeh enajsteric niso znali dodobra izkoristiti. Gledalci so lahko prisostvovali borbeni, z agonističnega vidika dopadljivi igri, čeprav se stopnja uigranosti pri obeh ekipah šele vzpenja. Doberdobci, ki so kot novinci v ligi dotlej prijetno presenečali, so nastopili proti sovodenjskim vrstam v okrnjeni postavi, saj niso mogli računati na doprinos dveh stebrov moštva (Caiffa in Manià), kar se je poznalo še posebej v končnih akcijah. Mladosti je uspelo občasno ogroziti sovodenjsko obrambo in to le s protinapadi, kjer se je izkazal zlasti napadalec Vittorelli, kateremu je v prvem delu tekme uspelo preigrati domačo obrambo, njegov strel pa ni zatresel domače mreže. Sovodenjski nogometaši so bili med tekmo prisenbejši in so oblegali doberdobska vrata predvsem z Marassijem in Fajtom. Ta je v drugem delu

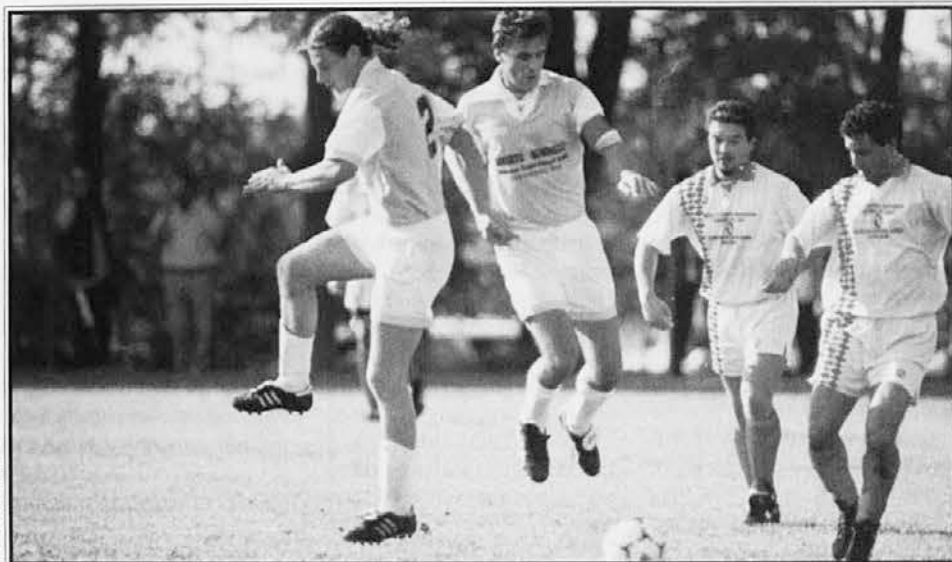

FOTO BUMBACA

tekme usmeril žogo pod prečko, in ko je že kazalo, da bodo Sovodnjci povedli, je uspešno posegel vratar Mladosti Sandi Gergolet in poslal žogo mimo vrat. Domačini so še napadali, a do zadetka ni prišlo, tako da je remi ob končnem sodnikovem žvižgu zadovoljil Doberdobce, medtem ko so sovodenjski nogometaši želeli izkupati bogatejšo mero točk.

Kapetan Sovodenj Marko Zotti je tako ocenil nastop domače enajsterice: "Na igrišču smo stopili s trdnim namenom, da premagamo vodilnega na lestvici, kar bi si zaradi prikazane igre tudi zaslužili. Predvajali smo dober nogomet, ustvarili smo več priložnosti za zadetek kot nasprotniki, tako da smo z doseženim izidom le delno zadovoljni. Da je doberdobsko moštvo osvojilo prvenstveno

točko, gre veliko zaslug njegovemu vratarju Gergoletu, ki je uspešno branil naše napade. Zadovoljen sem, da se je na derbiju zbralo veliko gledalcev, ki so si lahko ogledali privlačen boj. Naša moč raste iz tekme v tekmo, s kančkom športne sreče pa bomo segli še po vidnejših uspehih in to v sistemu točkovanja, ki nagraduje zmagovalce."

Dvajsetletni nogometaš Mladosti Christian Gorjan je bil z dosedanjim potekom prvenstva in z derbijem zadovoljen: "Če bi zaigrali v popolni postavi, bi lahko nabrali tri točke. Zaradi odsotnosti dveh ključnih igralcev, kot sta Caiffa in Manià, pa smo morali vnesti spremembe v igro in smo prešli iz običajnih visokih podaj na nizke; da se obrestuje, pa potrebuje vsaka sprememba svoj čas. Vsekakor smo proti Sovodnjam do-

segli pomembno prvenstveno točko in tako še bolj utrdili svoj položaj na lestvici, kjer smo po treh kolih zbrali kar sedem točk, kar je daleč nad našimi pričakovanji."

V 1. amaterski ligi je Juventus, naša tretja goriška enajsterica, doživela poraz na gostovanju v Romansu z 1:2.

Na odbojškem področju velja zabeležiti uspeh obeh Valovih šesterek, ki sta se uvrstili v polfinale deželne odbojškarske pokala. Jerončičevi varovanci so v odločilnem srečanju premagali Vivil z 2:1, medtem ko so Valovke osvojile zmago brez izgubljenega niza proti izkušeni tržaški ekipi SGM Consulting.

PRIHODNJE KOLO

NOGOMET / PRVA AMATERSKA LIGA (10. oktobra): Fincantieri-Sovodnje, Juventusina-Opicina, Mladost-Ruda.

KOŠARKA

POMLAJENO JADRANOVOSTAVO ČAKA TEŽKO PRVENSTVO

V torek, 5. t.m., so v prostorih CONI-ja na stadionu Nereo Rocco v Trstu predstavili združene košarkarske ekipe Športnega združenja Jadran. Prisotnim so spregovorili novi Jadranov predsednik Edi Sosič, trener članske ekipe Jadran Nuova Kreditna Peter Brumen, trener Andrej Vremec, časnikar Sergij Tavčar in predstavnik Nove tržaške kreditne banke Sandi Pertot.

Članska ekipa Jadran Nuova Kreditna - na torkovi

tiskovni konferenci so predstavili tudi kadetsko ekipo - bo v letošnjem prvenstvu C1 lige nastopila s precej pomlajeno postavo, njen trener, priznani slovenski strokovnjak Peter Brumen, pa ni skrival dejstva, da bo prvenstvo težko. Tudi letos bo člansko ekipo sponzorizirala Nova Tržaška kreditna banka, medtem ko bo tehnični sponzor podjetje Eurosava, finančno pomoč pa bo nudilo podjetje Franco.

VELIKO PRIČAKOVANJE ZA 31. BARCOLANO

FOTO KROMA

Do 31. izvedbe mednarodne regate za jesenski pokal, imenovane Barcolana, manjka še samo nekaj dni. Regata bo namreč potekala v nedeljo, 10. t.m., v Tržaškem zalivu; do trenutka, ko pišemo te vrstice, pa je bil znan podatek, da se je nanjo vpisalo že

952 tekmovalcev (sto tekmovalcev več kot lani). Tudi letos bo na Barcolani nastopila slovita slovenska jadrnica Gaja Legend s krmarjem Mitjo Kosmino. Kosmina in njegovi ciljajo na zmago, ki jim je lani ušla za las. Poleg Gaje Legend bo nastopila še druga najboljša slovenska jadrnica, Viharnik, s krmarjem Dušanom Puhom. Slovenski jadrnici se bosta pomerili z drugimi favoriti za zmago, in sicer z čolni Riviera di Rimini, Tutta Trieste in drugimi.

Na letošnji Barcolani bo nastopila tudi jadrnica Esimit z mešano slovensko-italijansko posadko, ki jo bosta vodila skipper Francesco Battiston in krmar Matjaž Antonac. Mešana posadka hoče biti simbol dobrega sosedstva med slovenskim in italijanskim narodom oz. med Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino. Ravno zaradi tega sta to pobudo podprla slovenski zunanji minister Boris Frlec in predsednik deželne odbora F-Jk Roberto Antonione.

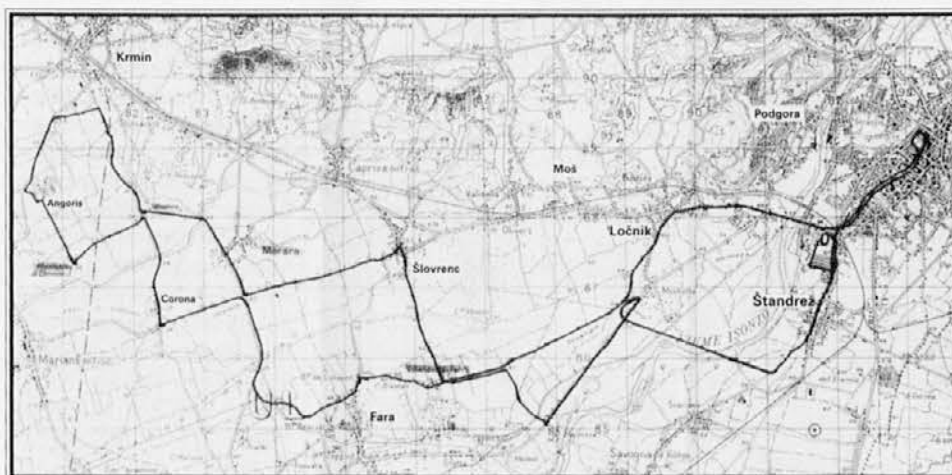
IŽ

OBVESTILO

ŠZOLYMPIA obvešča, da se je pričel tečaj otroške telovadbe in minivolleya, ki poteka v telovadnici Slovenskega športnega centra v Gorici na Drevoredu 20. septembra 91. Treningi potekajo ob torkih in četrkih od 16. do 18. ure. Za morebitne informacije lahko kličete na telefonske številke: 0481 538960, 0481 882360 (Vanja Černic) in 0481 32310 (ob urah vadbe).

UDELEŽILO SE GA BO KAKIH 500 ATLETOV

V PRIPRAVI JE MEDNARODNI MARATON GORICA

Na tiskovni konferenci v soboto, 2. t.m., so člani združenja Gruppo Marciatori Gorizia predstavili javnosti drugo izvedbo Maratona Gorica - Memorial R. Stubel, ki bo potekal 14. novembra s pričetkom ob 9. uri. Šlo bo za pohod s klasično olimpijsko dolžino 42,195 kilometrov. Pomemben je tudi zato, ker bo imel mednarodni značaj, saj se ga bo po predvidevanjih

udeležilo nad petsto atletov iz vse Italije in tudi iz tujih držav. Tekmovali bodo individualno ali pa po četvorkah v štafeti. Pobuda je prvič stekla lani z namenom, da bi se prireditelji tudi organizativno pripravili na veliki pohod leta 2001 ob tisočletnici prve pisne omembe Gorice.

Na uradni predstavitvi maratona so člani skupine orisali pot, ki se bo letos po od-

hodu in krajšem delu okrog mesta nadaljevala do Šlovrenca, Morara, Krmina, Corone, Fare in se nato končala na lepem atletskem igrišču E. Fabretto v Gorici. Prejšnjo soboto je pripravljali odbor z video posnetkom tudi lepo prikazal tehnične značilnosti in čudovite krajinske izseke poti, ki so jo določili za letošnjo pobudo.

tere brez dohodkov, za vzgojo in otroško varstvo.

3. JAVNA UPRAVA

Država naj bi v naslednjem letu zmanjšala svoje izdatke za celih enajst tisoč milijard. Po eni strani predvideva finančni zakon postopno zmanjšanje zaposlenih, po drugi strani pa bo tudi javna uprava začela postopno uvajati nove, bolj elastične oblike zaposlovanja, kot sta npr. delovna pogodba z omejenim delovnim urnikom, uporaba začasnih sodelavcev, ki jih nudi podjetje za začasno zaposlovanje ipd. Javna uprava bo v prihodnje zmanjšala svoje izdatke za nabavo dobrin in storitev. Poseben poudarek daje novi zakon na zmanjšanje izdatkov krajevnih zdravstvenih podjetij z ustanovitvijo posebne agencije, ki bo imela nalogo, da preverja povpraševanje po potrebnih nakupih. V te varčevalne ukrepe so vključene tudi dežele, pokrajine in občine, ki bodo morale postopoma zmanjšati svoje izdatke. Krajevne enote, ki bodo porabile več, kot so predvidevale, bodo plačale kazen. Po drugi strani pa bo država povečala svoje prihodke, ki

ne izhajajo iz davčnega priliva. Vlada namerava namreč prodati svoje nepremičnine preko posrednikov, ki bodo morali vse dogovorjene dobrine prodati v določenem roku. Obenem bo država zmanjšala površine svojih uradov in tako nastali prostor dala v najem zasebnikom po najemninah, ki jih določa tržišče.

3. POKOJNINE

Država bo uvedla register vseh pokojnin. Novost je tudi uvedba solidarnostnega prispevka za vse upokojujence, ki prejema več kot 141 milijonov lir pokojnine letno. To pomeni, da bodo morali upokojujenci, katerih pokojnina presega ta znesek, plačevati 2% zneska, ki presega dogovorjeno mejo, v poseben sklad za osebe z nižjimi dohodki. Hkrati pa finančni zakon ukinja posebne pokojninske sklade za uslužbenke podjetij Enel, Telecom in državnih železnic. Finančni zakon bo sedaj v obravnavi v parlamentu. Vsekakor pa predstavlja vladni dokument izhodišče za nadaljnjo razpravo, med katero se bo lahko še marsikaj spremenilo.

S 3. STRANI

KULTURNI
DOM...

V bistvu gre za skupno predvajanje italijanskih in slovenskih televizijskih programov na združenih mrežah RAI TS3bis in TV Koper-Capodistria. V teh dneh potekajo mrzlične priprave za čimprejšnji začetek poskusnih oddaj čezmejnne televizije, ko bomo na naši mreži ob 18.45 predvajali v živo slovenski in italijanski dnevnik TV KC Primorska kronika in *Tuttoggi*, na mreži TV KC pa bodo ob 14. uri predvajali v živo italijanski dnevnik RAI T3 in na koncu programov predvidoma ob 23.30 pa ponovitev našega slovenskega telednevnik T3. Po začetnem obdobju teh poskusnih oddaj bomo začeli pripravljati oddaje v okviru skupne programske sheme srednjeevropskega čezmejne televizijskega projekta LYNX NT 2000. V tem nazivu je zajet širši prostor bodočega sodelovanja med javnimi srednjeevropskimi televizijami s skupnim predznakom nekakšnih "risjnih oči" (LYNX N(ova) T(elevizija) v drugem tisočletju 2000).

Dolgo si bil pri nas med vodilnimi radijskimi in televizijskimi delavci. Kaj pa meniš o stanju naše tiskane besede?

Vloga naše tiskane besede je nenadomestljiva. Brez nje nas ni! Sama beseda sicer nič ne pomeni, če nima duše. Duša pa je stvar celovitega razvoja od krvnih genetskih klic vse do spočetja, življenja in rasti v človeški bitnosti. Očuvajmo jo torej kot našo dušo, ne pa kot nesnago. V kulturnem programu, ki ga je treba čimprej utrditi, moramo z vsemi močmi podpreti iskrena prizadevanja za skupno moralno in gmotno ovrednotenje našega tiska.

Se strinjaš, da je jezik, to je govorjena in pisana beseda, odločilnega pomena za obstoj in nadaljnji razvoj naše še vedno ogrožene manjšine? Če se ne motim, je to venomer poudarjal pokojni prof. Josip Tavčar, dolgoletni in zaslužni predsednik naše gledališke biše.

Spomin na pokojnega prof. Josipa Tavčarja me navdaja z zaupanjem v moč izobrazbe, človekoljubnosti in intelektualne poštenosti ter omike, kar je on znal izkazovati in vzorno uveljavljati ob negovanju kulture dialoga proti nasilnim pojavom vsake nestrpnosti in narodnostne mržnje. In omika se začne z negovanjem besede. Z njo tudi človek in narod.

ARHEOLOŠKI BISER V GRADEŠKI LAGUNI

DVIG RIMSKE LADJE
JULIA FELIX

HARJET DORNIK

Prejšnji konec tedna je minil v znamenju posebnega dogajanja. V gradeškem morju so v soboto, 25. septembra, stekle zadnje faze reševanja iz morskih voda potopljene rimske ladje, ki so jo poimenovali Julia Felix. Dvig je bil sprva določen za 24. avgust, vendar so med pripravo odkrili pod ladjo dodatne arheološke ostanke, zato so ga zakasnilo.

Julia Felix je bila 16 m dolga in 6 m široka tovarna ladja, ki je plula ob obali in sredi lagun po ustaljeni poti, ki je povezovala Oglej, pomembno središče v rimskem cesarstvu, z Ravenno. Prevažala je steklene odpadke, namenjene v oglejsko delavnico za predelavo, poleg teh še 300 amfor z vinom, oljem, osoljenimi ribami in omakami. Šest milj od gradeške obale jo je pred 1.800 leti zajela usodna nevihta in ladja se je s svojim bogatim tovorom usedla na 14 m globoko morsko dno.

Podvodno arheološko dragocenost sta odkrila gradeška ribiča Formentin I. 1986. Po njunem opozorilu je preteklo nekaj let, preden so izvedenci izdelali podroben načrt, kako jo dvigniti iz morskih voda. Sprva so bili prepričani, da jo je mogoče kar celo po-

tegniti iz vode. Ker pa je ladja v primerjavi z ostalimi, ki so potonile vzdolž italijanskih obal, slabše ohranjena, v kolikor je ni prekrilo morsko blato, so spremenili prvotni načrt. Razdelili so jo na kose, jih oštevilčili in dali v zaboj, polne vode. Prejšnjo soboto so jih potegnili iz vode, v nedeljo pa en del le-teh prepeljali v staro neuporabljeno šolo blizu bazilike, ki bo preurejena v muzejske namene. Naslednji dve leti se bodo izvedenci posvetili ureditvi ladje. Njegovemu delu bodo lahko sledili tudi ljudje, ki jih dogajanje zanima.

Neobičajen dogodek je spremljala vrsta prireditelj. Najpomembnejši je bil simpozij, na katerem so razni izvedenci osvetlili različne vidike v zvezi z ladjo in predstavili knjigo s posnetki *Načrt Julia Felix - iz morja v muzej* (zal. Laguna di Monfalcone). Knjiga je delo jedra strokovnjakov, ki je odgovorno za podmorsko arheologijo srednjega in visokega Jadrana.

Celotni načrt Julia Felix so podprli država, Višji urad za spomeniško varstvo dežele FJK, občina Gradež in vrsta posameznikov, ki so vanj vložili za skupnih 10 milijard lir. Le za odkritelja se niso našla sredstva za primerno nagrado.

40-LETNICA ZDRUŽENJA GORIŠKIH
KRVOĐALCEV"HVALA TEBI,
KDORKOLI SI!"

DANIJEL DEVETAK

To zgovorno geslo na plakatih po goriških ulicah je naznanjalo v prejšnjih tednih praznik pokrajinskega združenja prostovoljnih krvodajalcev, ki so se ga člani spomnili 25. in 26. septembra.

Na Goriškem je trenutno 2.750 dejavnih krvodajalcev, kar lepo številu, če pomislimo na razsežnosti goriške pokrajine. Vse prostovoljce združuje želja, da bi dali upanje, tolažbo in pomoč bližnjemu. Njihovo srce je dobrohotno, njihovi nameni velikodušni. Krvodajalci so si med sabo različni po starosti, značaju in

na krajevna združenja dobro delujejo, saj se potem to lahko odraža na pokrajinski, deželni in državni ravni.

Dan kasneje, v nedeljo, 26. septembra, so se krvodajalci udeležili slovesne maše pri sv. Ignaciju na Travniku, kjer so bile sekcije prisotne tudi s svojimi zastavami. Lepo je poudaril mašnik g. Baldas, ko je povedal, da je dejanje krvodajalca hoteno, zastojnsko in svobodno; prav tako kot Kristusovo skrajno dejanje, sad čiste ljubezni do človeka. Na svečani akademiji v auditoriju se je nato predsednik mestne sekcije Grusovin spomnil tistega 19. maja 1959, ko so

FOTO EUBENACA

osebni zgodovini. Skupni pa so si v solidarnosti in pripravljeni, da je dar krvi vedno potreben; zato ga je treba posredovati kot dragoceno vrednoto tudi rodovom, ki bodo prišli za nami.

Pokrajinsko gibanje združuje kar šestnajst krajevnih sekcij, ki so si med sabo tudi različne, poživlja pa jih isti duh: sekcije so namreč kot bratje in sestre, člani iste velike družine. Kot znano, so v sovedenjski sekciji zbrani slovenski krvodajalci; temelji te skupine, ki šteje 184 članov, so bili postavljeni oktobra 1972, njen predsednik in glavni mentor pa je že od vsega začetka znani javni delavec Branko Černic.

Da bi obeležili 40. obletnico uradne ustanovitve, so organizatorji priredili v soboto, 25. septembra, najprej deželno srečanje Zveze italijanskih krvodajalcev v goriškem auditoriju, popoldne pa zanimivo okroglo mizo, kjer so se ugledni zdravniki, ki delujejo na tem področju, in sam državni predsednik zveze prof. Dario Cravero spraševali o prihodnosti gibanja. Kljub tudi pesimističnim tonom so si bili vsi skupni, da je v času globalizacije in evropskih integracijskih procesov prvenstvenega pomena kontrola gotovosti in kakovosti darov krvi. Edino pot namreč predstavlja usklajevanje z evropskimi standardi, da bi se kdaj ne znašli s kakšnimi težavami t.i. "krvnih kvot", kot se je to že zgodilo z mlečnimi kvotami... Pred nami vsemi so namreč marsikateri ovire, zlasti zaradi slepe birokracije, in novosti; glavno pa je, da posamez-

začetniki gibanja položili prvo seme, ki je v teh desetletjih mogočno vzklilo, čeprav obstajajo pričevanja o pionirskih združenja že pred 60 leti. Čas teče, življenje se spreminja, dar krvi pa ostaja anonimno in zastojnsko velikodušno dejanje, medsebojna notranja bogatitev. "Ni moč darovati krvi, če pri tem ni pravega daru in ljubezni do sočloveka." Spregovoril je tudi pokrajinski predsednik Bragagnolo, ki je izrazil prisotnim civilnim oblastem (navzoči so bili senator in evropski poslanec Volčič, deželni odbornik Romoli, pokrajinski podpredsednik Brancati, župan Valenti z osmimi kolegi drugih občin v pokrajini, prefekt Spadaccini) polemično noto glede zavor, ki jih prepogosto predstavlja birokracija; slednja namreč postavlja polema pod noge dobrohotnim meščanom, da želijo biti solidarni z drugimi. Odločno je podrčal, da potrebujemo danes manj besed in zakonov ter več dejanj in primernih struktur. Tudi Cravero je pohvalil prizadevanja 1.200.000 italijanskih krvodajalcev, pri tem pa soglašal, da politični vrh nima veliko posluha za podporo prostovoljcem.

Akademijo je kronalo nagrajevanje zaslužnih članov goriškega združenja. Priznanja so prejeli krvodajalci, ki so darovali kri desetkrat, dvajsetkrat, petintridesetkrat, petdesetkrat, petinsedemdesetkrat (med tremi tudi Slovenec Andrej Faganel), eden celo sto-krat. Na vse te znane in neznane dobrotnike je Goriška lahko res ponosna.

Novo pri
Goriški Mohorjevi
družbi

Otmar Črnilogar
STATI IN OBSTATI

2. IZDAJA

Z 2. STRANI

TEŽAVNA...

Dejansko predstavlja ravno dogajanje na Vzhodnem Timorju prvi primer, ko bo morala vojska odgovarjati za svoja dejanja. Ne samo, da se bo morala odpovedati Vzhodnemu Timorju, sprejeti bo morala tudi mednarodno humanitarno preiskavo o človeških zločinih, pri katerih je bila tudi sama soudeležena.

Nedvomno bo prestop v tranzicijsko fazo zelo težaven. Kohezijska moč države je šibka, poleg tega pa se mora Indonezija boriti proti še vedno obstoječi gospodarski krizi. Vsako državo pogotuje tudi (ali predvsem) sosedski odnosi, ki jih je uspela vzpostaviti z bližnjimi državami. V primeru Indonezije bliskovito skoči na dan vloga Avstralije, ki jo je ta razprostrana država odigrala v zadnjih razpletih dogajanja na Vzhodnem Timorju. Stališče indonezijskega predsednika Habibieja je dovolj jasno: "Avstralija si je dovolila poseči v notranje zadeve indonezijske države".

Zamer je veliko, nerešenih problemov ogromno, država je dejansko v popolnem družbenem kaosu. Volitve bodo novembra; kaj se bo takrat spremenilo ali pa ne, katerega kandidata bo vojska sploh podprla in kako se bo Indonezija izvlekla iz tega močvirja: vse to so še popolnoma odprta vprašanja.